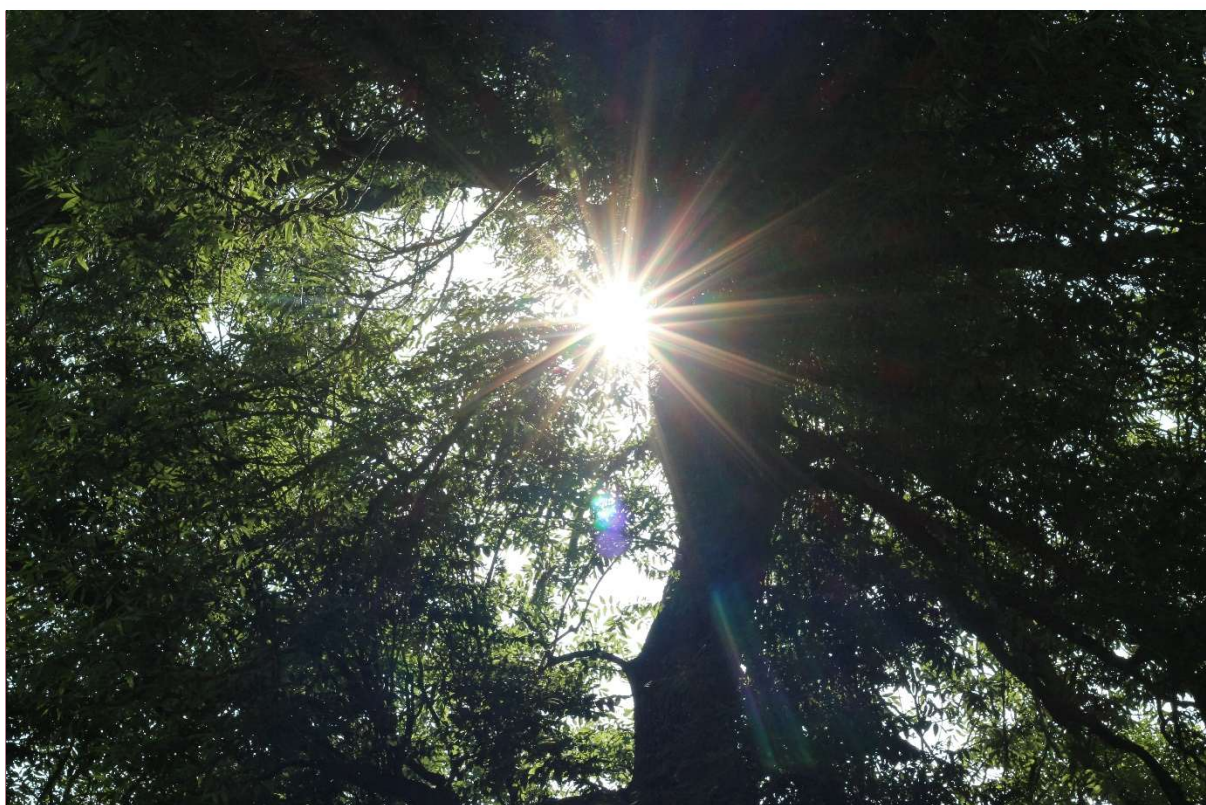

Miljökonsekvensbeskrivning

Granskningshandling,
Fördjupad översiktsplan Sjöbo tätort 2050,
Sjöbo kommun

OM RAPPORTEN:

Titel: Miljökonsekvensbeskrivning FÖP Sjöbo tätort 2050

Version/datum: 2025-04-30

Rapporten bör citeras enligt följande: Eriksson, A. (2025). Miljökonsekvensbeskrivning FÖP Sjöbo tätort. Calluna AB.

Foton i rapporten: © Calluna AB där inget annat anges

Omslag: Bilden tagen i Åsum av Emilie Willsäter, Sjöbo kommun

OM UPPDRAGET:

Uppdragsgivarens kontaktperson: Tobias Noborn, Radar Arkitekter/Elin Brudin, Sjöbo kommun

Utfört av: Calluna AB (organisationsnummer: 556575–0675)
Adress huvudkontor: Linköpings slott, 582 28 Linköping
Hemsida: www.calluna.se
Telefon (växel): +46 13-12 25 75

Projektledare: Anna K Eriksson (Calluna AB)

Rapportförfattare: Anna K Eriksson, Felix Gunnarsson, Marie Kristoffersson (Calluna AB)

Kvalitetssäkring: Anna Sandström (Calluna AB)

Callunas interna projektkod: AKE0021

Icke-teknisk sammanfattning

Enligt 6 kap 3 § miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning göras när antagande eller ändring av en fördjupad översiktsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med att bedöma miljökonsekvenserna av en plan är att möjliggöra en integrering av miljöaspekter i planen, så att en hållbar utveckling främjas. Som en del i den strategiska miljöbedömningen ska en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) identifieras, beskrivs och bedöms de miljöeffekter som planförslaget kan förväntas ge.

Sjöbo tätort växer och utvecklas med nya behov och krav som behöver tillgodoses. Sjöbo kommun avser att ta fram en ny fördjupad översiktsplan över Sjöbo tätort. Planen kommer att ersätta den tidigare fördjupade översiktsplanen 2013.

Den befintliga fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort, FÖP 2013 för Sjöbo tätort, antogs av kommunfullmäktige 2013-04-24. Den syftade till att stödja återupptagande av tågtrafiken längs Simrishamnsbanan samt att samla och optimera strategier angående utveckling av Sjöbo tätort.

Den nu gällande fördjupade översiktsplanen anses inte längre utgöra sitt syfte, bland annat på grund av bristande vägledning i dagvattenhantering och klimatanpassning, avsaknad av riktlinjer för befintlig bebyggelse och kommande detaljplanering.

I planprocessen för den nya fördjupade översiktsplanen har Sjöbo kommun fört en medborgardialog där invånare i Sjöbo tätort fått uttrycka preferenser över hur Sjöbo tätort önskvärt ska utvecklas. Sammanfattningsvis så ska Sjöbo tätort ha liv och rörelse. Inom det offentliga rummet ska det finnas plats att leka, grilla och träna. Det ska vara enkelt och säkert att ta sig fram till fots eller på cykel. Fler alternativ inom boendeform, ett större utbud av hyres- och bostadsrätter är önskvärt.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort syftar till att skapa en samlad strategi för hur mark- och vattenmiljö inom Sjöbo tätort ska utvecklas. Dokumentet ska ge övergripande och långsiktiga riktlinjer för en samlad och hållbar utveckling i enlighet med de mål, planer och program som finns.

Kommunens ambition är att den nya FÖP Sjöbo tätort 2050 ska antas av kommunfullmäktige under sommaren 2026.

För att kunna identifiera de miljöaspekter där det finns risk för betydande miljöpåverkan har det tidigt i miljöbedömningsprocessen gjorts en undersökning och en avgränsning av de miljöaspekter som skulle kunna få betydande miljöpåverkan. Avgränsningen har gjorts i samråd med Länsstyrelsen i Skåne och enligt avgränsningssamrådet ska aspekterna ytvatten (MKN, skyfall), klimatpåverkan och hushållning av naturresurser avseende jordbruksmark respektive dricksvatten miljöbedömas. Därtill kommer MKB:n hantera, kumulativa effekter, avstämning mot miljömål, hänsynsregler med mera som krävs för att uppfylla lagkraven på en strategisk miljöbedömning.

Miljöbedömning

I nedanstående tabell sammanfattas de miljökonsekvenser som granskningsförslaget av FÖP Sjöbo tätort 2050 kan ge upphov till:

Miljöaspekt	Planförslag
Vattenmiljö – MKN och skyfall	Positiv konsekvens.
Klimatpåverkan	Positiv konsekvens.
Naturresurser dricksvatten	Positiv konsekvens.
Naturresurser jordbruksmark	Måttlig negativ konsekvens. Jordbruksmark tas i anspråk.

Vattenmiljö

Planförslaget har tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras. Det finns också goda förutsättningar att fördröja och rena dagvatten på ett sådant sätt att MKN för ytvatten inte äventyras.

Planförslaget bedöms därmed kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Klimatpåverkan

Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar. Genom riktlinjen i planen att eftersträva ett hållbart byggande vid nybyggnation finns stor potential att minska klimatpåverkan. De föreslagna utvecklingsområdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur och med gång- och cykelvägar.

Planförslaget bedöms sammantaget ge *positiv konsekvens* för aspekten klimatpåverkan.

Hushållning med mark- och vattenområden – jordbruksmark

Planen innebär exploatering av nya bostäder på jordbruksmark. Jordbruksmark kommer att tas i anspråk där jordbruksenheterna redan idag är små och splittrade.

Då jordbruksmark är nationellt intresse bedöms planförslaget medföra *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

Hushållning med mark- och vattenområden – dricksvatten

Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster och det finns också kommunala vattenskyddsområden med uttag av dricksvatten. Med föreslagna åtgärder för bland annat fördröjning och rening av dagvatten bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten.

Under förutsättning att nya utbyggnadsområden kommer att ingå i kommunalt verksamhetsområde för VA bedöms planförslaget ha förutsättningarna för att kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet och grundvattenförekomster i området. Risk finns annars att planförslaget påverkar MKN och ger betydande miljöpåverkan.

Riksintressen och skyddade områden

Planförslaget har i sina riktlinjer tagit hänsyn till riksintressena för natur och friluftsliv och kommer enligt riktlinjerna att vid utbyggnad inom eller nära riksintresset att utreda och planera för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt.

Planförslaget bedöms sammantaget påverka riksintressena för natur och friluftsliv *positivt*. Övriga riksintressen berörs inte.

Miljökvalitetsnormer

I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN och att ytterligare kompletterande rening i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten förutsatt att tillräcklig stor area avsätts för fördröjning och rening av dagvatten. Anläggningen av dammar och andra tekniska lösningar för rening av dagvatten behöver ske i takt med utbyggnaden av Sjöbo.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten, sanering av förorenad mark genomförs bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomster.

Sjöbo kommun berörs ej av kvalitetsnormerna för luft och buller.

Miljömål

Planförslaget ger förutsättningar för positiva effekter på miljömålen utom de som är kopplade till jordbruksmark. Miljömålen har utvärderats med hjälp av den regionala preciseringen av delmålen och sammanfattas med tabellen nedan.

Mål	Planförslag	Mål	Planförslag
Begränsad klimatpåverkan		Myllrande våtmarker	
Frisk luft		Levande skogar	
Bara naturlig försurning		Ett rikt odlingslandskap	
Giftfri miljö		God bebyggd miljö	
Levande sjöar och vattendrag		Ett rikt växt- och djurliv	
Grundvatten av god kvalitet			

Nollalternativet

Det nya planförslaget har jämförts med ett nollalternativ. Nollalternativet består av den nu gällande FÖP Sjöbo tätort från 2013. Då den i princip är utbyggd så innebär nollalternativet mer eller mindre en avsaknad av vägledning för bebyggelseutveckling på översiktsplanenivå, med undantag för den vägledning som finns att hämta i FÖP:ens övergripande visioner och riktlinjer.

Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljön och det finns därför en risk att miljö kvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan. Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050.

Avfärdade alternativ

I planeringsprocessen har olika alternativ prövats för att möta kommunens behov av nya bostäder enligt beslutade riktlinjer för bostadsförsörjning. En lokaliseringsutredning har genomförts inom plangränsen för FÖP Sjöbo med stöd av nya och uppdaterade kunskapsunderlag samt de planeringsprinciper som anges i Översiktsplan för Sjöbo kommun 2040. De studerade utbyggnadsområdena var företrädesvis större sammanhängande ytor i utkanten av Sjöbo tätort. Avgörande aspekter i bedömningen har varit avstånd till centrum, motstående intressen som jordbruksmark, höga natur-, kulturmiljö- eller landskapsvärden samt planeringsfrågor kopplat till infrastruktur och klimatanpassning.

Jämfört med granskningsförslaget är utbyggnadstakten och det totala utrymmet för nya bostäder i samrådsförslaget marginellt högre även om markanspråket är lägre. Samrådsförslaget har mindre utvecklade riktlinjer i kritiska frågeställningar jämfört med granskningshandlingen.

Samlad bedömning och slutsats

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort bedöms bidra till utvecklingen av ett mer hållbart Sjöbo och främjar en omställning till fossilfria transporter. Stor hänsyn har tagits till riksintressen, vattenmiljöer och bebyggelsestrukturer. Planförslaget ger förutsättningar att möta upp framtida klimatförändringar samt minska Sjöbos klimatavtryck.

Miljökonsekvenserna för vattenmiljö, klimatpåverkan och hushållning dricksvatten bedöms sammantaget vara positiva under förutsättning att planens inriktningar följs och nya utvecklingsområden ansluts till kommunalt VA. Planen medför trots anpassningar under planeringsprocessen att jordbruksmark tas i anspråk för utveckling av nya bostadsområden samt Sjöbo reningsverk. Miljöpåverkan bedöms som måttligt negativ när det gäller hushållning med jordbruksmark vilket får vägas mot andra väsentliga samhällsintressen.

Innehållsförteckning

Icke-teknisk sammanfattning	3
Miljöbedömning	4
1 Inledning	9
1.1. Bakgrund, syfte och tidplan	9
2 Metod och bedömningsgrunder	10
2.1 Strategisk miljöbedömning	10
2.2 Bedömning av miljökonsekvenser	11
2.3 Avgränsning	11
3 Planförslag och alternativredovisning	13
3.1 Planförslag	13
3.2 Nollalternativ – framskrivet nuläge.....	16
3.3 Avfärdade alternativ.....	17
3.4 Alternativ markanvändning	18
4 Regional och kommunal planering	20
4.1 Regional planering.....	20
4.2 Kommunal planering.....	21
5 Planområdets förutsättningar	22
5.1 Övergripande beskrivning av planområdet	22
5.2 Riksintressen enligt miljöbalken	24
5.3 Skyddade områden	29
6 Miljöbedömning av miljöaspekter	32
6.1 Vattenmiljö.....	32
6.2 Klimatpåverkan	38
6.3 Hushållning med mark- och vattenområden – Jordbruksmark	43
6.4 Hushållning med mark- och vattenområden – Dricksvatten	47
7 Påverkan på miljömål	52
7.1 Relevanta miljömål	52
7.2 Avstämning miljömålen.....	55
8 Kumulativa effekter	57
9 Uppföljning av betydande miljöpåverkan	58
10 Samlad bedömning	58
10.1 Sammanfattning av miljökonsekvenser för planförslaget.....	58
10.2 Noll-alternativ	59
10.3 Avfärdade alternativ.....	60
10.4 Samlad bedömning.....	61
11 Referenser	62

Bilaga 1	Bedömningsgrunder för miljökonsekvensbeskrivningen (Calluna)
Bilaga 2	Granskningsversion föreslagen markanvändning, FÖP Sjöbo tätort 2050
Bilaga 3	Nollalternativet – mark-och vattenanvändningskarta från FÖP Sjöbo 2013, tillsammans med mark-och vattenanvändning från Översiktsplan från Sjöbo kommun 2040
Bilaga 4	Samrådsversion föreslagen markanvändning, FÖP Sjöbo tätort 2050

1 Inledning

1.1. Bakgrund, syfte och tidplan

Sjöbo tätort växer och utvecklas med nya behov och krav som behöver tillgodoses. Sjöbo kommun avser att ta fram en ny fördjupad översiktsplan över Sjöbo tätort, se Figur 1, så att utvecklingen kan ske strategiskt och hållbart samt enhetligt med de mål, planer och program som finns. Planen kommer att ersätta den tidigare fördjupade översiktsplanen 2013 som inte längre kan ses som ett vägledande verktyg.

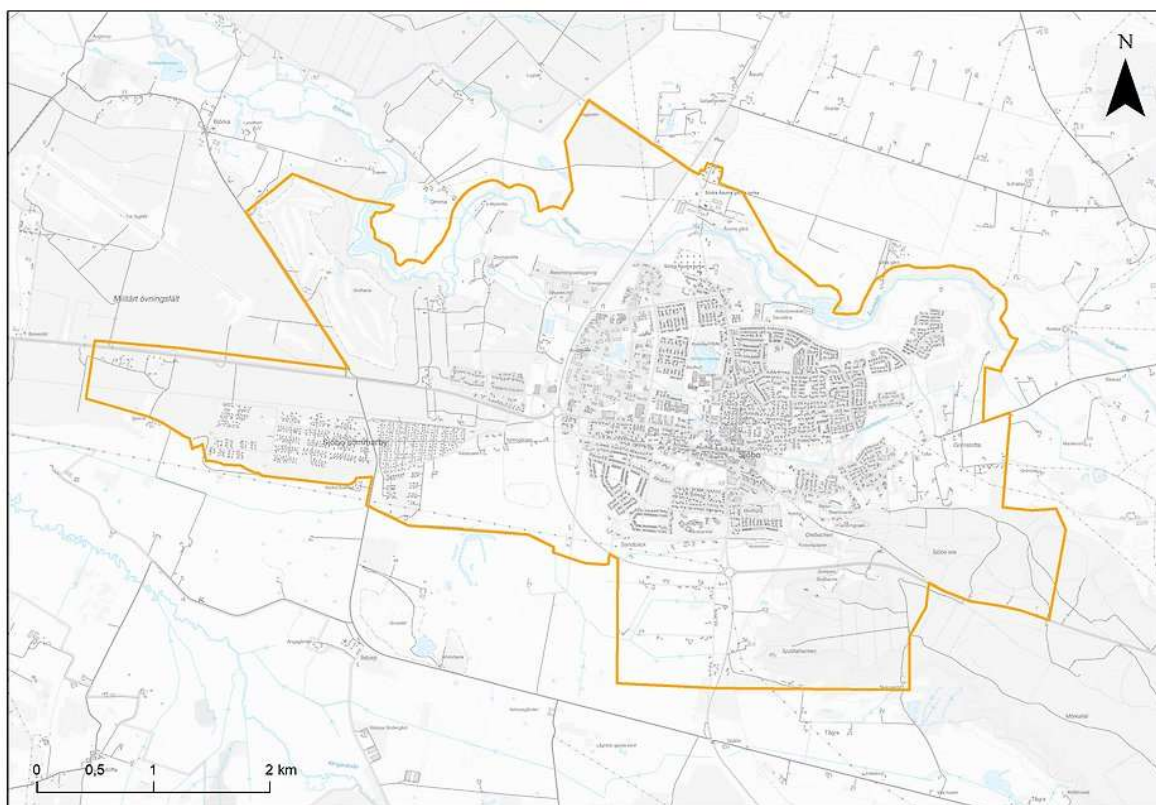
Den befintliga fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort, FÖP 2013 för Sjöbo tätort, antogs av kommunfullmäktige 2013-04-24. Den syftar till att återuppta tågtrafiken längs Simrishamnsbanan samt att samla och optimera strategier angående utveckling av Sjöbo tätort. Vidare avser den planen att förankra den tidigare översiktsplanens mål där Sjöbo tätort är planerat att öka med ca 1700 personer från 2006 till 2020. (Sjöbo kommun, 2013)

Den nu gällande fördjupade översiktsplanen anses inte längre fylla sitt syfte, bland annat på grund av bristande vägledning för dagvattenhantering och klimatanpassning samt avsaknad av riktlinjer för befintlig bebyggelse och kommande detaljplanering.

I planprocessen för den nya fördjupade översiktsplanen har Sjöbo kommun genomfört en medborgardialog där invånare i Sjöbo tätort fått uttrycka preferenser över hur Sjöbo tätort önskvärt ska utvecklas. Sammanfattningsvis så ska Sjöbo tätort ha liv och rörelse. Inom det offentliga rummet ska det finnas plats att leka, grilla och träna. Det ska vara enkelt och säkert att ta sig fram till fots eller på cykel. Fler alternativ inom boendeform, ett större utbud av hyres- och bostadsrätter är önskvärt.

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort syftar till att skapa en samlad strategi för hur mark- och vattenmiljö inom Sjöbo tätort ska utvecklas. Dokumentet ska ge övergripande och långsiktiga riktlinjer för en samlad och hållbar utveckling.

Ett förslag till fördjupad översiktsplan samråddes mellan 17 juni och 15 september 2024. Planen har därefter bearbetats med utgångspunkt från inkomna synpunkter inför granskning. Kommunens målsättning är att den nya FÖP Sjöbo tätort 2050 ska antas av kommunfullmäktige under sommaren 2026.

Figur 1. Översiktskarta över föreslaget planområdet för den fördjupad översiktsplanen. (sjobo.se, 2023)

2 Metod och bedömningsgrunder

2.1 Strategisk miljöbedömning

En strategisk miljöbedömning ska enligt 6 kap 3 § miljöbalken göras när en plan upprättas om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Under miljöbedömningsprocessen ska de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra identifieras, beskrivas och bedömas och kommunen ska redovisa vilka åtgärder som planeras för att förebygga, hindra och avhjälpa betydande negativa miljöeffekter.

Miljöbedömningen omfattar:

1. ett avgränsningssamråd om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad,
2. framtagande av miljökonsekvensbeskrivning,
3. tillfälle till synpunkter som görs genom att planen med miljökonsekvensbeskrivningen samråds samt
4. att hänsyn tas till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter innan planen antas.

Syftet med att bedöma miljökonsekvenserna av en plan är att möjliggöra en integrering av miljöaspekter i planen, så att en hållbar utveckling främjas. Miljöbedömningen ska således

fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

2.2 Bedömning av miljökonsekvenser

Påverkan är det fysiska ingrepp som genomförandet av planen medför. Effekten definieras som den störning i miljön som uppstår av planens fysiska påverkan och den kan vara positiv eller negativ. Den negativa effekten kan vara betydande, måttlig eller liten. Om ingen effekt uppstår blir det inga konsekvenser.

I första hand används de kriterier som enligt 5 § miljöbedömningsförordningen ska användas i den inledande undersökningen för att identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.

Bedömningen av miljökonsekvenser sker genom att väga samman effekten av påverkan med de olika miljöaspekternas värde i en matris, se tabell 1.

Bedömning av värde sker utifrån objektiva värdegrunder som är specifika för respektive miljöaspekt. Tillämpade bedömningsgrunder redovisas under respektive miljöaspekt. Värdeskalan är indelad i högt, måttligt eller lågt värde. Bedömningsgrunder för miljökonsekvensbeskrivningen redovisas i bilaga 1.

Tabell 1. Miljökonsekvensskala. Bedömningen utgår ifrån intressets värde och effektens omfattning.

Intressets värde	Effekt, ingreppets/störningens omfattning				
	Stor negativ effekt	Måttlig negativ effekt	Liten negativ effekt	Neutral effekt	Positiv effekt
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Neutral konsekvens	Positiv konsekvens

Konsekvenserna av alternativen bedöms och redovisas i text för respektive miljöaspekt. I slutet av miljökonsekvensbeskrivningen ges en sammanfattande bedömning av konsekvenserna enligt skalan ovan. Som stöd för bedömningen av miljökonsekvenserna används relevanta miljömål, miljö kvalitetsnormer, riktvärden och direkta lagkrav såsom områdesskydd och skyddade arter.

2.3 Avgränsning

Tidsmässig avgränsning

Miljökonsekvenser uppstår på olika lång sikt. Det ingår i miljöbedömningen att redovisa effekterna av den planerade utvecklingen i området, oberoende av om de kan uppstå på kort, medellång eller lång sikt.

Den fördjupade översiktsplanen tar sikte på 2050. Horisontår för bedömning av miljöeffekter föreslås därför till år 2050 då effekter och konsekvenser kan ha förväntats slå igenom. Förutsättningarna i den byggda miljön kan dock ha bestående konsekvenser för lång tid framåt.

Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen utgörs främst av planområdet och det bedömda influensområdet. Influensområdet varierar för de olika miljöaspekterna och definieras därför under respektive aspekt.

Nivåavgränsning

Nivåavgränsningen styrs av i vilket skede en planprocess befinner sig i. En viktig fråga i nivåavgränsningen är bland annat hur den fördjupade översiktsplanen förhåller sig till andra relevanta planer och program, till exempel Sjöbo kommuns översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner. Med tanke på att den fördjupade översiktsplanen som ska miljöbedömas omfattar ett stort område och är på en övergripande strukturell nivå har det bedömts lämpligt att i miljökonsekvensbeskrivningen fokusera på de övergripande miljökonsekvenser som planförslaget ger upphov till. Frågor som är systemövergripande och som inte kan hanteras i ett detaljplaneskede samt frågor där det finns strategiska vägval ges mer fokus i detta skede medan andra, mer lokala konsekvenser behöver fördjupas i kommande detaljplaner. Nivån för beskrivning av miljöförhållanden och bedömning av påverkan varierar även mellan olika miljöaspekter beroende på hur rådande kunskapsläge ser ut. Där mer kunskapsunderlag och utredningar tagits fram är beskrivningarna och bedömningarna mer djupgående.

Tematisk avgränsning

Inför samrådsskedet gjorde Sjöbo kommun en undersökning om eventuell betydande miljöpåverkan för planen. Undersökningen identifierade att det finns risk för betydande miljöpåverkan och att en strategisk miljöbedömning behövde göras för att ge bra förutsättningar och kunskap inför den fördjupade översiktsplaneringen.

Ett avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen i Skåne den 27 april 2023. I samrådet av förslaget till FÖP framkom inga nya synpunkter gällande avgränsningen av MKB (Sjöbo kommun, 2025)

De miljöaspekter som planförslaget skulle kunna ge betydande miljöpåverkan vid genomförande av planen är:

- **Befolkning och hälsa**
 - Dricksvattenförsörjning
- **Klimat**
 - Klimatpåverkan
- **Vattenmiljö**
 - MKN vatten
- **Hushållning med mark- och vattenområden**
 - Jordbruksmark
 - Dricksvatten

Avgränsning kumulativa effekter

Att identifiera, beskriva och bedöma kumulativa effekter är en del av miljöbedömningen. Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Det kan handla om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar.

Kumulativa effekter är ackumulerande, samverkande eller adderade direkta eller indirekta effekter. De visar på hur en verksamhet eller åtgärd tillsammans med andra pågående, tidigare och framtida verksamheter/åtgärder påverkar miljön i ett område.

De kumulativa effekterna redovisas under respektive miljöaspekt och sammanfattas i kapitel 10.

3 Planförslag och alternativredovisning

Enligt 6 kap 11 § punkt 2 miljöbalken ska rimliga alternativ för en plan eller ett program identifieras, beskrivas och bedömas. Det här ska göras med hänsyn till programmet eller planens syfte och geografiska räckvidd. I miljöbedömningen ingår det även att motivera varför olika alternativ har valts eller valts bort i planeringsprocessen. Det här redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Studerandet av rimliga alternativ är en viktig del i planeringsprocessen då det handlar om att göra avvägningar mellan olika sätt att hantera ett områdes förutsättningar, relevanta målsättningar och eventuella konflikter som behöver lösas. Gällande miljöbedömningar handlar om att miljöaspekter ska integreras på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

3.1 Planförslag

Den fördjupade översiktsplanens syfte är att visa hur tätorten ska utvecklas fram till år 2050. Planförslaget ska vara ett vägledande verktyg med långsiktiga strategier och riktlinjer i kommunens utvecklingsarbete exempelvis vid ny detaljplanering och bygglovsprocesser. I planen redovisas även ett utblicksområde för tätortens utveckling efter år 2050.

Planförslaget baseras på planeringsprinciperna i Översiktsplan för Sjöbo kommun 2040 samt kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning 2022-2026 (Sjöbo kommun, 2025). En övergripande lokaliseringsutredning har genomförts som underlag för beslut om föreslagen exploatering av jordbruksmark (Sjöbo kommun, 2025)

I den fördjupade översiktsplanen (FÖP) redovisas kommunens framtidsbild fördelat på fyra rubriker samt en utvecklingsinriktning. För varje rubrik redovisas strategier för genomförande, kopplingen till andra kommunala visioner och styrdokument samt relevanta globala, nationella och regionala mål att beakta.

Ett Sjöbo med identitet och framtidstro

- Vårda och levandegöra kulturmiljöer och kulturbyggnader
- Utveckla tätortens identitetsskapande platser och stråk
- Skapa miljöer och byggnader värda att bevara för framtiden

Ett hållbart och grönt Sjöbo

- Förtäta och exploatera med hänsyn till platsens förutsättningar
- Utveckla tätortens blågröna miljöer och kopplingar
- Klimatanpassa den byggda miljön

- Tillgodose framtida behov av teknisk försörjning

Ett livskraftigt och tryggt Sjöbo

- Tillgodose framtida bostads- och servicebehov
- Öka Sjöbo-bornas livskvalité
- Stärka förutsättningarna för ett tryggt och levande centrum
- Aktivt arbeta för att barn och unga känner sig hemma i Sjöbo

Ett tillgängligt och nära Sjöbo

- Utveckla en tätort som är tillgänglig för alla
- Stärka kopplingarna till omvärlden

Sjöbo tätort har en positiv befolkningstrend och populationen ökar. Planförslaget ger vägledning för nya utbyggnadsområden huvudsakligen genom förtätning av tätorten samt omvandling av verksamhetsområden till bostadsområden. Även jordbruksmark och grönområden kommer att behöva tas i anspråk då Sjöbo kommun är en tätort omgiven av jordbruksmark men även av värdefull natur. Lanspråktagande av jordbruksmark är oundvikligt om tätorten ska växa geografiskt.

Föreslagen markanvändning kan ses i Bilaga 2.

Riktlinjer

I FÖP redovisas generella riktlinjer som ska tillämpas i den efterföljande planeringen för att uppfylla de fyra fokusområdena med tillhörande strategier som presenteras i kapitlet "Framtidsbild". De generella riktlinjerna som berör både sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter är uppdelade i temaområden. För varje område i markanvändningskartan framgår även specifika riktlinjer som ska beaktas i planeringen.

Riktlinjerna har uppdaterats och kompletterats efter samrådet av FÖP.

Utbyggnadsområden

Granskningsförslaget omfattar sammanlagt 15 nya utbyggnadsområden varav åtta för bostadsändamål. Tre områden planeras för centrumfunktioner och tre för vårdändamål. Ett område utpekats för att säkerställa möjlighet till utveckling av befintligt avloppsreningsverk, se Figur 2 nedan.

Området Marknadstorget ersätter Tofta som utblicksområde där nya bostäder kan tillkomma efter år 2050. Tofta föreslås i planförslaget för granskning som nytt utbyggnadsområde. Det föreslagna antalet bostäder har halverats som en anpassning till områdets status som vattenskyddsområde.

Majoriteten av nya föreslagna utbyggnadsområden i den fördjupade översiktsplanen fokuserar på potentiell förtätning inom tätorten, för utveckling av främst radhus och flerfamiljshus. Ett par områden vid Grimstofta (Tofta trädgård och Tofta) föreslås dock ha en glesare bebyggelsekaraktär i syfte att möta den efterfrågan som finns på landsbygdsnära villabebyggelse, skydda underliggande grundvatten och passa in i landskapsbilden. Enbostadshus föreslås till viss del även på det kommunägda området Stenänga, också det lokaliserat på jordbruksmark. Inom både utbyggnadsområde Stenänga och Tofta föreslås även radhus för att uppnå bostadsområden med blandade boendeformer.

De föreslagna utbyggnadsområdena i den fördjupade översiktsplanen möjliggör totalt cirka 630 bostäder, med ytterligare cirka 50 bostäder om området för utblick inkluderas. Detta innebär ett visst tidigareläggande av utbyggnadsplanerna jämfört med samrådsförslaget. I granskningsversionen ersätter Marknadstorget Tofta som utblicksområde vilket innebär att en möjlig utveckling senareläggs till efter år 2050.

Figur 2 Utbyggnadsområden utan pågående detaljplaneprocess (Sjöbo kommun 2025)

Utöver de föreslagna utbyggnadsområdena finns det även en planberedskap för cirka 800–1000 nya bostäder inom redan antagna och pågående detaljplaner inom Sjöbo tätort. Sammanlagt med bostäderna i planförslaget innebär detta en möjlighet att bygga cirka 1430–1630 nya bostäder inom tätorten fram till 2050. Detta är något fler än de 800–1300 bostäder som anges i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning 2022–2026, men ligger fortfarande inom ramarna för kommunens bedömning av ett lämpligt bostadsutbud för att kunna planera för en långsiktig planreserv och möta den framtida efterfrågan på varierande boendeformer.

Det totala tillkommande markanspråket uppskattas uppgå till 45 hektar (ha) inom planområdet som totalt omfattar 2 200 ha. Av detta är 21,4 ha jordbruksmark och 13,6 ha grönområde. Övrig mark omfattar ca 10 ha. Uppgifterna är uppskattningar och utgår ifrån att hela områdena tas i anspråk (Sjöbo kommun, 2025).

Efter genomfört samråd har det föreslagna markanspråket ökat med cirka 14 ha.

Mer jordbruksmark planeras att tas i anspråk i ett tidigare skede då området Tofta ersätter Marknadstorget som utbyggnadsområde. Förändringen berör ca 6 ha jordbruksmark. Den nya avgränsningen ger kommunen möjlighet att hantera ett känsligt

område ur ett helhetsperspektiv inom ramen för en detaljplaneprocess. Planerat antal bostäder har halverats från 100 i samrådet till 50 i granskningsförslaget för att ge större möjligheter till anpassningar. Vid reningsverket föreslås kommunal mark reserveras för att utveckla verkets kapacitet och verksamhetens behov för att kunna möta planerad befolkningsökning. Området på 4 ha brukas idag som betesmark.

Genomförda förändringar påverkar även Sjöbos grönstruktur där nya områden läggs till i centrala lägen för utveckling av nya bostäder för LSS (Sambagatan) samt centrumfunktion (Ollonborren). Samtidigt har begränsningar och viktiga anpassningar genomförs i föreslagna utbyggnadsområden för att minska risken för negativ påverkan på höga värden.

3.2 Nollalternativ – framskrivet nuläge

Enligt 6 kap 11 § punkt 3 miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning i den strategiska miljöbedömningen redovisa miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om en plan eller ett program inte förverkligas. Det här framskrivna nuläget brukar i miljökonsekvensbeskrivningen benämnas som nollalternativ. Att beskriva det nuvarande tillståndet i miljön och hur det kan förväntas förändras i framtiden är viktigt för att en jämförelse med andra alternativ som har tagits fram för en plan eller program, ska kunna göras.

Nollalternativet består av den nuvarande fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort (FÖP Sjöbo 2013), antagen av kommunfullmäktige 2013. Då majoriteten av områdena som föreslås för bostads- och verksamhetsutveckling i den FÖP:en redan är utbyggda eller detaljplanelagda, alternativt att detaljplaneläggning pågår, är det eventuellt så att FÖP:en inte kan anses utgöra ett realistiskt nollalternativ för tätorten.

Med tanke på den begränsade vägledning som den nuvarande FÖP:en kan ge, utgörs det mest realistiska nollalternativet kanske snarare av mer eller mindre en avsaknad av vägledning för bebyggelseutveckling på översiktsplanenivå, med undantag för den vägledning som finns att hämta i FÖP:ens övergripande visioner och riktlinjer.

Riktlinjer

FÖP Sjöbo 2013 saknar tydliga riktlinjer för utveckling av befintlig bostadsbebyggelse samt spridd bebyggelse utanför tätorten. FÖP Sjöbo 2013 tar heller inte en helt tydlig ställning i frågan om järnvägsreservatets dragning genom tätorten sannolikt på grund av att Trafikverkets förstudie om dragningen färdigställdes 2014. Planen beskriver ändå de åtgärder som skulle krävas om järnvägen byggs, vad gäller nya säkra övergångar över spåret med mera.

- Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljön och det finns därför en risk att miljökvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan.
- Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050. Kommunen har antagit Miljömål 2034 och dessa behöver omsättas och tas med i översiktsplaneringen.

Markanspråk

Plangränsen för den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort täcker in ett större område än FÖP Sjöbo 2013. Eftersom FÖP Sjöbo 2013 gäller parallellt med den kommunövergripande översiktsplanen (Översiktsplan för Sjöbo kommun 2040), antagen av kommunfullmäktige 2022, gäller den översiktsplanen för de områden inom det nya planområdet som inte täcks in av den gamla FÖP:en. I Bilaga 3 visas en mark- och vattenanvändningskarta från FÖP Sjöbo 2013,

tillsammans med mark-och vattenanvändning från Översiktsplan från Sjöbo kommun 2040 som tillsammans utgör det så kallade nollalternativet.

Figur 3 Utbyggnadsområden med pågående detaljplaneprocess

Enligt kommunens nuvarande riktlinjer för bostadsförsörjning behövs omkring 45–70 nya bostäder per år i hela kommunen. Den största delen av befolkningsutvecklingen förväntas ske i delområde Sjöbo, främst i Sjöbo tätort. Detta innebär att av de 45–70 nya bostäderna per år, kommer 30–50 att behöva byggas i eller omkring Sjöbo tätort. Sammanlagt behövs alltså cirka 800–1300 nya bostäder i Sjöbo tätort mellan 2022 och 2050.

Kommunen har i nuläget endast planberedskap för cirka 800–1000 nya bostäder, antingen genom antagna eller pågående detaljplaner (Figur 3). En stor del av dess återfinns inom detaljplanen för Bränneriet som omfattar omkring 400 bostäder i flerfamiljshus.

- I noll-alternativet antas ny bebyggelse tillkomma inom utbyggnadsområden med stöd av antagna detaljplaner eller pågående detaljplaneprocess. Detta skulle innebära ett mindre markanspråk. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning uppfylls inte fullt ut.

3.3 Avfärdade alternativ

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har olika alternativ prövats utifrån olika aktuella planeringsförutsättningar. Bebyggelseutvecklingen ska i första hand koncentreras i anslutning

till befintlig samhällsservice och infrastruktur. Värdefulla naturlandskap ska värnas och områden med rekreativa värden tillgängliggörs.

Samrådsförslag FÖP

I samrådsförslaget pekas nio utbyggnadsområden ut för bostäder, av dessa innehåller ett par även möjlighet för centrumfunktioner så som handel, kontor och samlingslokaler, se bilaga 4. Ytterligare ett område är utpekade som utblick vilket innebär att området föreslås utredas för bostäder först i en längre tidshorisont (Tofta). Tre utbyggnadsområden pekas ut för samhällsfunktion. Exempel på samhällsfunktioner kan vara mötesplatser, lokaler för kultur, vård, kontor, parker med mera.

Inom bostäder ryms olika bostadstyper, så som flerbostadshus, radhus och enbostadshus samt olika upplåtelseformer så som hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt.

Utbyggnadsområdena möjliggör sammanlagt cirka 650 bostäder och ytterligare cirka 100 bostäder om området för utblick räknas in. Inklusive en planberedskap för cirka 800–1000 nya bostäder inom antagna och pågående detaljplaner ges därmed möjlighet till totalt cirka 1450–1650 nya bostäder inom tätorten fram till 2050. Det samlade markanspråket uppgår till ca 31 ha.

- Samrådsförslaget har mindre utvecklade riktlinjer i kritiska frågeställningar jämfört med granskningshandlingen. Den innebär ett något mindre anspråk på jordbruksmark. Påverkan på grönstruktur varierar mellan olika områden men för riksintresset Sjöbo Ora redovisas ett betydligt större markanspråk i samrådsförslaget. Planen uppfyller kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning. Det totala utrymmet för nya bostäder tillika utbyggnadstakten är marginellt högre jämfört med granskningsförslaget.

3.4 Alternativ markanvändning

Enligt 6 kap. 11 § punkt 2 miljöbalken ska rimliga alternativ för en plan eller ett program identifieras, beskrivas och bedömas. Det här ska göras med hänsyn till programmet eller planens syfte och geografiska räckvidd. I miljöbedömningen ingår det även att motivera varför olika alternativ har valts eller valts bort i planeringsprocessen. Det här redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.

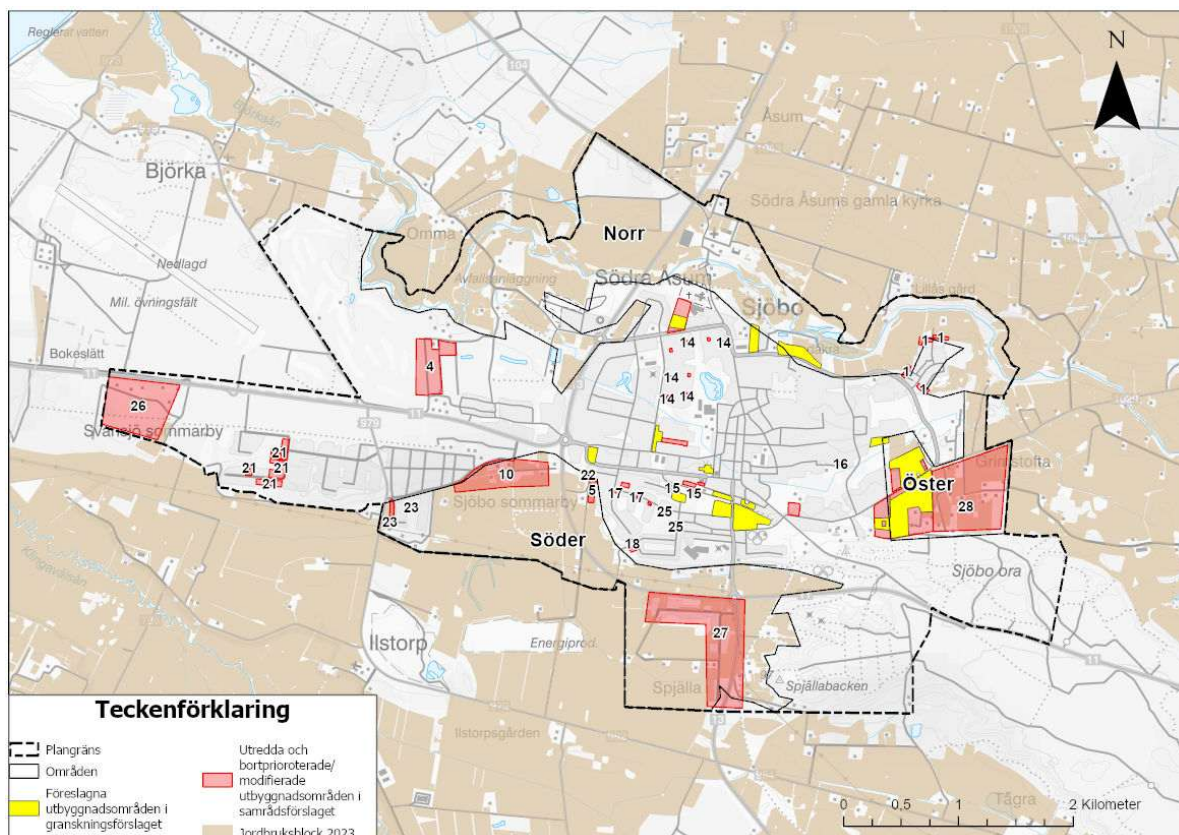
Lokaliseringsutredningar

Som underlag för den fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort har kommunen gjort en bedömning av jordbruksmarken inom planområdet, för att kunna avgöra lämplig lokalisering av nya utbyggnadsområden samt vilka konsekvenser planförslaget kan få på hushållningen av jordbruksmark i området. Resultatet redovisas i en lokaliseringsutredning för jordbruksmark (Sjöbo kommun, 2025).

Möjliga utbyggnadsområden har inventerats, skattats och prioriterats med hjälp av en checklista som tar hänsyn till 25 olika aspekter. Potentiella utbyggnadsområden som har utretts och bortprioriterats/modifierats till granskningsförslaget visas på nedanstående kartbild i rött (Figur 4), tillsammans med de områden som föreslås i granskningsförslaget (i gult). Jordbruksmark är en av de aspekter som ingår i checklistan som grund för anpassning eller bortprioritering.

I processen med lokaliseringsutredningen har ett antal områden valts bort och inte inkluderats i planförslaget. Totalt omfattar bortvalda områden drygt 141 hektar varav 40,6 ha grönområden och 73,5 ha jordbruksmark (Sjöbo kommun, 2025). Som framgår av kartan (Figur 4), finns störst

areal jordbruksmark i område 10 Vålavägen (14,5 ha), område 27 Spjälla (25 ha), område 28 Öster om Tofta trädgård (30 ha).

Figur 4. Karta över utredda utbyggnadsområden inom ramen för arbetet med den fördjupade översiktsplanen fram till granskning.

Jordbruksmarken inom planområdets sydvästra del bedöms ha störst värde då skiftena är större och ingår i ett sammanhängande jordbrukslandskap varav en del är låglänt med översvämningsproblematik. I norr och öster är jordbrukslandskapet mer splittrat. I öster är stora delar av marken förorenad med rester av bekämpningsmedel (DDT) från en gammal plantskola. Marken bedöms vara möjlig att sanera.

Som framgår av Figur 4 har markanspråket (gula områden) hanterats genom förtätning i centrala lägen samt ianspråktagande av ny mark som ansluter till tätorten i öster.

Aktuella frågor i planeringsprocessen

Idrottsplatsen kommer att ligga kvar i befintligt läge. Två ytterligare alternativa platser har utretts för idrottsplatsen men enligt ett inriktningsbeslut i styrgruppen för den fördjupade översiktsplanen, som består av kommunstyrelsens arbetsutskott, har det beslutats att ha kvar idrottsplatsen i befintligt läge. De huvudsakliga argumenten för detta har varit resurshushållning, minimerad påverkan på kommunala ansvarsarter samt problematiska geotekniska förhållanden vad gäller nyanläggning och nybyggnation. Se Figur 5.

Det planerades initialt i processen för ett nytt ridhus och två lägen för detta utreddes. Ett inriktningsbeslut togs i styrgruppen för den fördjupade översiktsplanen att stryka ett nytt ridhus från FÖP Sjöbo 2050. De huvudsakliga argumenten för detta var att optimala lägen för en ny ridanläggning på kommunal mark inom planområdet var mycket begränsade.

Figur 5. Idrottsplatsens befintliga läge och de alternativa platserna som utreddes för eventuell utbyggnad/nyetablering. 1. Befintligt läge. 2. Utökning av idrottsplats vid Gumparp. 3. Helt nytt läge för idrottsplats vid södra rondellen.

4 Regional och kommunal planering

4.1 Regional planering

Regional fysisk planering gäller enligt 7 kap. 1§ PBL i Skåne län. Planen är inte bindande men ska ge grunddrag för lokalisering av bebyggelse samt användning av mark- och vattenområden. Regionplanen ska vara vägledande för beslut kring översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser.

Regionplan för Skåne 2022–2040

”Regionplanen är en strategisk plan som omfattar hela Skånes geografi. Den visar Skånes samlade vilja och ger förutsättningar för utvecklingen av de fysiska strukturerna. Regionplaneprocessen bidrar till att skapa grunden för en samhällsutveckling som ger förutsättningar för arbetsmarknad och näringsliv att utvecklas och för att människor ska kunna bo och leva i hela Skåne. Regionplanen har den regionala skalan i fokus och inriktas på de frågeställningar som är mellankommunala och kompletterar den kommunala översiktliga planeringen.”

Planförslaget har tagit hänsyn till de vägledningar för markanvändning som finns i regionplanen.

Planeringen har skett med utgångspunkt i befintlig landskapskaraktär och med målet att stärka den gröna infrastrukturen och främja den biologiska mångfalden. Utbyggnadsområdena som föreslås har utgått från befintliga strukturer och bygger i huvudsak på förtätning eller ianspråktagande av mark som ligger angränsande till befintlig bebyggelse. I de fall jordbruksmark föreslås att tas i anspråk har en analys gjorts för att välja den minst produktiva jordbruksmarken och skapa en så naturlig anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur

som möjligt. Det har tagits hänsyn till vattenmiljöerna och bildning av grundvatten och flera anläggningar för rening och fördröjning föreslås. Klimatstudier avseende värmeöar och översvämningar har utförts och planen är anpassad utifrån detta. En ekosystemtjänstanalys har också funnits som underlag. Sammantaget bedöms planförslaget följa vägledningarna i Regionplan för Skåne.

4.2 Kommunal planering

Översiktsplan

En översiktsplan ska hålla länge och ha ett långsiktigt planeringsperspektiv. Planen ligger till grund för kommunens och andra myndigheters beslut. Den används som ett stöd och underlag för den mer detaljerade planeringen och vid bygglov. En översiktsplan är vägledande men inte juridiskt bindande.

Den gällande översiktsplanen för Sjöbo kommun, antogs 2022-06-22 av kommunfullmäktige och utgår från kommunens politiska vision. Den ska vara vägledande i beslut om hur mark- och vattenområden samt bebyggd miljö ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen visar tydligt hur dess planeringsprinciper baseras på nationella, regionala såväl som lokala mål och program. Planeringen lyder i huvudsak att Sjöbo kommun ska utvecklas så att alla delar inom kommunen känns nära och har bra tillgång till service och kultur, satsningar ska fördelas geografiskt. Bebyggelseutveckling ska ske miljösmart och koncentreras till befintlig samhällsservice och infrastruktur för att skapa goda förutsättningar att bo bekvämt och resa klimatsmart. Kommunikationsstråk ska utvecklas för att främja individer till att välja klimatsmarta färdmedel. Kulturmiljöer ska hållas aktuella genom restaureringar och nyanvändning vilket ska bidra till ett mer attraktivt samhälle med en levande historia.

Den nu gällande översiktsplanen ersatte helt eller delvis följande planer:

- Översiktsplan för Sjöbo kommun 2009, antagen av kommunfullmäktige 29 april 2009.
- Fördjupad översiktsplan för Grimstofta söder, antagen av kommunfullmäktige 26 september 2007.
- Vindkraft i Sjöbo kommun, tematiskt tillägg till översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige 7 oktober 2010.

Resterande aktuella dokument gäller parallellt med den nya planen.

Detaljplaner

Genom en detaljplan regleras det hur bebyggelse, mark och vatten i ett specifikt geografiskt område ska användas. Det är kommunen som antar en detaljplan och till skillnad från översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner som är rådgivande är detaljplaner juridiskt bindande. I en detaljplan anges vilka byggåtgärder som får göras inom det utpekade området.

En stor del av föreslaget planområde är idag detaljplanerat och flera detaljplaneprocesser är pågående. Inför att de nya utbyggnadsområdena ska byggas kommer ytterligare detaljplaner att behöva tas fram alternativt ändras.

Övriga kommunala ställningstaganden

I FÖP redovisas planens relation till andra kommunala visioner och styrdokument på ett överskådlig och tydligt sätt där även kopplingen till globala, nationella och regionala mål redovisas. Sjöbo kommun har utarbetat ett flertal kommunala styrdokument som beaktats i framtagande av planförslaget:

- Bygga i Sjöbo, vägledning antagen 2021-11-16
- Sjöbos kulturplan 2022-2030
- Grönstruktur- och naturvårdsprogram 2016
- Gemensam kretsloppsplan 2021-2030, antagen av Sjöbo kommun 2020-10-21
- Hållbart Sjöbo 2034
- Riktlinjer för bostadsförsörjning 2022-2026
- Folkhälsoplan 2021-2024
- Lekplatsplan för Sjöbo kommuns lekplatser 2018
- Lokalförsörjningsplan, pågående arbete
- Risk- och sårbarhetsanalys

5 Planområdets förutsättningar

5.1 Övergripande beskrivning av planområdet

Kommunens utveckling

Sjöbo kommun bildades 1971 och är beläget centralt i södra Skåne. Kommunen angränsar till kommunerna Lund, Eslöv, Hörby, Tomelilla, Ystad och Skurup. Sjöbo kommun har en areal på drygt 500 kvadratkilometer, därav 15km² vatten, vilket gör kommunen till Skånes tredje största kommun.

Kommunens befolkning ökar och nådde i mars 2023 19 518 invånare. Den stora ytan och relativt låga populationsnivån gör Sjöbo kommun till en attraktiv kommun att flytta till, mycket på grund av närheten till natur.

Sjöbo tätort har en centralortskaraktär från sekelskiftet, präglad av det järnvägssamhälle som samhället har sina rötter i. Bebyggelsemönstret är av betydelse för att bibehålla karaktären. Mot slutet av 1900-talet lades den järnväg som bidrog till Sjöbos uppkomst ner och utvecklingen av Sjöbo tätort fokuserades på enfamiljsbostäder och Sandbäcks industriområde. Stadens centrum ligger längs med eller i anslutning till Västergatan där stora delar av stadens utbud av kultur och service finns. Åsumsån rinner norr om tätorten och erbjuder ett naturnära resmål för invånarna (Fördjupad översiktsplan 2013, Översiktsplan 2040).

Sjöbo tätort är beläget centralt/öst i kommunen och hade år 2020 en population på 8 478 invånare (SCB 2021). Populationen i kommunen ökar där Sjöbo tätort står för 63% av ökningen från 2015–2020 (SCB 2022).

Infrastruktur

Genom Sjöbo tätort passerar två större riksvägar, väg 11 och väg 13. Västerut från Sjöbo tätort ansluter väg 11 Sjöbo med Veberöd, Dalby och Lund. Mot sydost nås Tomelilla och Simrishamn. Väg 13 ansluter Sjöbo till Hörby i norr och Ystad i söder. Dessa vägar är transportleder för farligt gods.

Gång- och cykelvägar är relativt väl utbyggt i tätortens centrum och utanför centrum finns kopplingar till vissa platser. På många platser blandas dock cykeltrafiken med motortrafik. En ny cykelväg planeras längs med Tolångavägen för att binda samman Sjöbo tätort med Tolånga.

Genom Sjöbo tätort går Skåneexpressens linje 5 och 8 som länkar samman orten med Malmö, Lund, Tomelilla och Simrishamn. Regionala busslinjer (310, 338, 340 och 341) finns som länkar Sjöbo till omkringliggande orterna. Närtrafik med taxi finns på ett flertal sträckor där kollektivtrafik saknas.

Det har tidigare funnits ett framtida riksintresse för järnväg genom Sjöbo tätort. Riksintresset togs bort av Trafikverket 2021.

Markmiljö och byggnadstekniska förutsättningar

Sjöbo kommun har på en översiktlig nivå studerat risker kopplande till ras, skred och erosion inom planområdet för befintlig bebyggelse men även inom delar där bebyggelseutveckling är aktuell (Markera Mark Göteborg AB, 2025).

Inom kommunen finns i nuläget inga tidigare skred eller ras dokumenterade. Risk för ras, skred och erosion bedöms i nuläget inom stora delar vara låg eller mycket låg. Dock bedöms förhållandena utmed Åsumsån vara mer ansträngda. Ökade flöden kan medföra att förhållandena för ras och skred ändras över tid då erosionsförloppet är en pågående process.

Geotekniskt relaterade risker är förknippade med ras i branta underminerade slänter och strandbrinkar. Risken ökar avsevärt om vegetation tas bort eller där vegetationen inte längre kan hantera höga flöden. De områden som kan beröras av ras ligger i direkt anslutning till befintliga slänkrön.

Dokumenterade föroreningar förekommer i ett flertal ytor som kan komma att föreslås för bebyggelseutveckling.

I samband med planläggning ska en mer detaljerad bedömning av ras- och skredrisk samt förorenad mark utföras för respektive område.

Hälsa och risker - transporter, buller

Väg 11 och 13 är godstransportvägar som går igenom planområdet. En bullerkartläggning för trafik i Sjöbo tätort har gjorts för befintliga nivåer år 2022 samt för horisontåret 2040 och redovisas (Efterklang, 2022). Beräkningarna är schablonberäkningar och tar inte hänsyn till framtida utbyggnadsområden. Dessa beräkningar togs fram som underlag för planering av nya utbyggnadsområden och nya fördjupade översiktsplanen.

Planförslaget innehåller inga större förändringar kopplade till trafikmiljön och bedöms därför inte riskera att få betydande miljöpåverkan. Buller och risk hanteras därför enbart i planbeskrivningen och i kommande detaljplaneprocesser och bygglov. Tydliga riktlinjer för bullernivåer finns (Boverket, 2023).

Natur och ekosystemtjänster

Sjöbo kommun har ett grönstruktur- och naturvårdsprogram som beskriver övergripande mål och satsningar för att bevara och utveckla naturmiljö- och grönstrukturvärden.

De fem målen som tagits fram är följande:

- Tillgodose människors rätt till och behov av gröna miljöer.
- Bevara och utveckla naturvärdena.
- Bevara och utveckla de gröna kulturmiljövärdena.
- Öka kunskapen om och förståelsen för gröna miljöer.
- God skötsel av parker och tätortsnära natur.

De många fina grönområdena i och runt tätorten ger Sjöboborna tillgång till ett varierat rekreations- och friluftsliv vilket främjar invånarnas hälsa och välmående.

Enligt den medborgardialog som genomfördes under perioden april-december 2022 är grönområdenas betydelse för Sjöboborna väldigt stark, och det är oftast inom dem som daglig rekreation och motion sker. Sjöbo tätort har många fina och rekreativa grönområden som används flitigt av många, oberoende av ålder och kön. Under dialogen lyftes Åsumsån med kärleksstigen, Möllers mosse och Sjöbo Ora upp som uppskattade och ofta besökta områden. Det är enligt planförslaget viktigt att fortsätta lyfta och utveckla det gröna i tätorten för att tillvarata en av Sjöbos största styrkor.

Karteringar avseende ekosystemtjänster, grönstruktur, träd (över 5 meter) samt krontäckning har utförts som underlag till framtagande av planförslaget. Region Skåne lyfter fram 3-30-300-regeln som ett användbart verktyg i den kommunala planeringen (Region Skåne, 2023). Det betyder att alla bostäder ska ha utsikt över minst 3 träd, varje kvarter ska ha minst 30 procent krontäckningsgrad och invånare ska inte ha mer än 300 meter till ett grönområde.

Områden kring Sjöbo tätort hyser mycket höga naturvärden vilket också speglas av ett flertal riksintressen för naturvård, naturreservat och ett mycket värdefullt växt och djurliv.

Ett stort antal arter är rödlistade i Skåne och för att vända trenden har varje kommun tilldelats arter att ta extra hänsyn till, så kallade ansvarsarter. Inom planområdet har flera av Sjöbos ansvarsarter observerats; slåttersandbi, skogsveronika, vit stork, havsörn, skedand och fladdermusarten barbastell. I Sjöbo kommun har flera av dessa arter en betydande del av sin nationella utbredning, och vissa arter har endast lokaliserats här. Vad kommunen gör för arterna kan därför få betydelse för om arten ökar eller minskar i Skåne eller till och med i landet. Dessutom är många av arterna så kallade paraplyarter, arter vars habitat anses inkludera andra skyddsvärda arter och biotoper.

Hänsyn har tagits till gröna infrastrukturen och kommunens skyddsarter vid planering av nya utbyggnadsområden och placering av idrottsplatsen. Påverkan på natur och skyddade arter kommer vid behov hanteras vid detaljplanläggningar och bygglov.

I tätorten finns grönområden, parker och allmänna planteringar och här har kommunen ett stort ansvar att välja växter och skötsel som gynnar den lokala biologiska mångfalden. Växter med lokalt ursprung bör om möjligt väljas då den lokala insektsfaunan och fågellivet ofta är beroende av just dessa arter. Buskar och träd bör om möjligt väljas med spridd blomningstid över säsongen och gärna med bär och nektar som gynnar djurlivet. Ytor med klippta gräsmattor bör minimeras.

Planförslaget har inte bedömts få en betydande miljöpåverkan på natur så därför konsekvensbedöms inte denna aspekt i MKB utan hanteras endast väldigt övergripande. Påverkan på riksintressena för natur beskrivs i kapitel 5.2.

5.2 Riksintressen enligt miljöbalken

Bestämmelserna om riksintressen syftar till att främja en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Bestämmelserna ska tillämpas vid beslut som rör ändrad användning av mark- och vattenresurserna. Bestämmelserna om riksintressen finns i 3 och 4 kapitlet miljöbalken (1998:808).

Riksintresse naturvård – Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (NRO 12 075)

Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Riksintresset för naturvård Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (9 771 ha) ligger delvis inom planområdet i östra delen av planområdet, se Figur 6 nedan.

Området omfattar naturbetesmarker med varierande trädklädnad och hävdgynnad flora, våtmarkstyper med bland annat en sumpskog som är en viktig groddjurslokal samt värdefulla rikkärrsmiljöer. Efter betydande åtgärder har Fyleån/Nybroån en riklig förekomst av havsöring. Ån har även förekomster av stensimpa, nejonöga och tjockskalig målarmussla. Även utter uppehåller sig i Fyledalen (Naturvårdsverket, 2023).

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Restaurering av våtmarker.
- Rövning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.
- Ingen negativ påverkan på vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Hänsynsfullt skogsbruk.
- Att ån tillåts svämma.
- Att åbotten inte slammar igen av sediment.
- Att tillräckliga (ekologiskt funktionella) skyddszoner finns uppströms den återmeandrande vattendragssträckan i Fyledalen och uppströms i Trydeån.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Ett utbyggnadsområde, Tofta trädgård, planeras i norra delen av riksintresset Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden. Området planeras att ha en lantlig karaktär med en gles bebyggelsestruktur. Enligt planförslaget ska utbyggnadsområdets angränsande skogslandskap i söder fortsatt vara visuellt framträdande inom området och hur bebyggelsen möter skogen ska beaktas för att inte negativt påverka friluftslivets tillgänglighet.

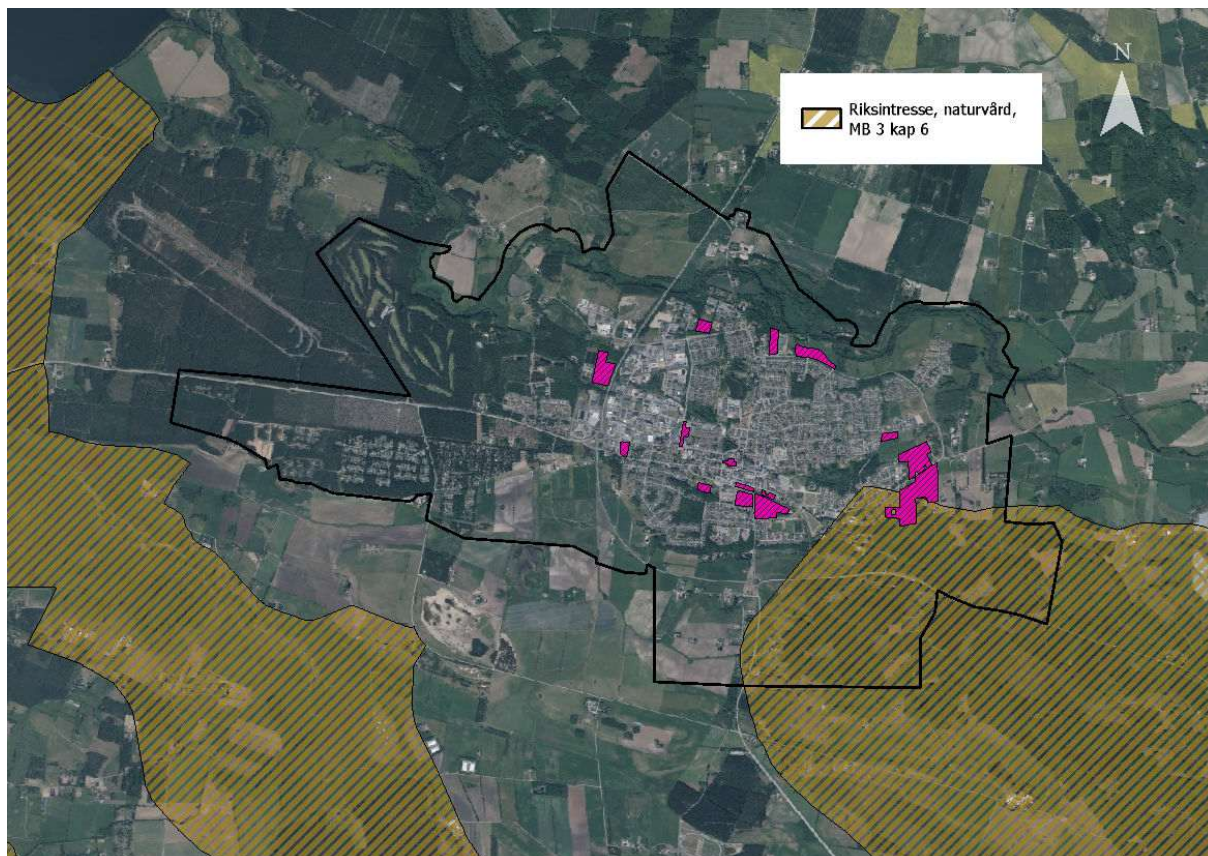
Utvecklad grönstruktur vid Sjöbo Ora har anpassats för att begränsa risk för påverkan på riksintresset. Naturvärdesinventering kommer enligt riktlinjerna för utbyggnadsområdet Tofta trädgård att krävas i kommande detaljplanering.

Påverkan på riksintressets värden bör noga utredas då dessa också är kopplade till jordbrukslandskapet. En av förutsättningarna för fortsatt bevarande av riksintressets värden är fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift i området.

Flera mindre utbyggnadsområden är sedan tidigare planerade inom riksintresset Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden. Campingstugor på ett område av cirka 12 ha intill Sjöbo camping enligt antagen detaljplan. Ytor i områdets nordvästra spets som ligger i anslutning till Sjöbo tätort pekas ut för planering av nya bostadsområden.

Byggnation av bostäder inom/nära riksintresset kan också påverka området genom dagvattenhantering, skyfall, ökad störning av trafikbuller, ökat besöksstryck, lösspringande hundar och katter, spridning av invasiva arter från trädgårdar och vid hantering av jordmassor. Detta bör beaktas vid detaljplaneringen.

Påverkan på riksintressets värden måste noga utredas vid detaljplaneringen av utbyggnadsområdet Tofta trädgård. Naturvärdesinventering och artinventeringar kommer sannolikt att krävas för att säkerställa detta samt att skyddade arter och deras miljöer inte påverkas negativt.

Figur 6. Riksintresse för naturvård Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden i sydost och riksintresse för naturvård Klingavälsån i sydväst. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Område för utvecklad grönstruktur vid Sjöbo Ora har krympts för att begränsa påverkan på riksintresse för naturvård, se nedan.

Riksintresse naturvård - Klingavälsån (NRO 12 081)

Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Riksintresse Klingavälsåns (4 564 ha) dalgång hyser ett rikt naturvärde i form av meanderande vattendrag, silängssystem, naturbetesmarker samt art- och individrika växtsamhällen. Riksintresset angränsar i sydväst om planområdet, se Figur 6 ovan. Klingavälsån är berömt för sitt rika fågelliv med många häckande vadare (Naturvårdsverket, 2000). Klingavälsån har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status.

Förutsättningar för bevarande:

- Bibehållen vattenkvalitet och vattenbalans.
- Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och

naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledning, vägdragningar.

Delar av Klingavälsåns riksintresse är också Natura 2000-område enligt fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet. Natura 2000 är ett nätverk bestående av skyddade naturområden runtom i hela EU. Två Natura 2000-områden finns inom riksintresse Klingavälsån: *Klingavälsån (fågeldirektivet)* samt *Klingavälsån – Karup (art- och habitatdirektivet)*.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Klingavälsåns riksintresse bedöms inte påverkas negativt av planförslaget. Planförslaget ger förutsättningar för att vattenmiljöerna på sikt ska kunna påverkas positivt av planförslaget. Se kapitel 6.1 Vattenmiljö.

Riksintresse för friluftsliv – FM 12 Fyledalen

Riksintressets värde och förutsättning för bevarande

Ett riksintresse för friluftsliv ligger delvis inom området för planförslaget, *FM 12 Fyledalen*. Se Figur 7. Det är ett område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljö. Området nyttjas för vandring, strövande, promenader, cykling, naturupplevelser, kulturupplevelser, bär och svamplockning, löpning, fågelskådning, ridning, dressincykling.

Fyledalens vackra och unika landskap karakteriseras av branta sluttningar och en flack botten där Fyleån rinner fram. Dalbotten utgörs främst av åker- och betesmarker med inslag av gamla kärr medan lummiga bokskogar präglar sluttningarna. Under år 2013 har en omfattande restaurering av delar av Fyleån genomförts och ån har återfått sitt slingrande lopp och olika typer av våtmarker och kärr har återställts. Fyledalen är relativt opåverkat av buller och här kan man uppleva stillhet och tystnad. De skiftande naturförhållandena i dalgången har lett till ett rikt och varierat växt- och djurliv med många ovanliga arter och dalen är ett av de botaniskt mest artrika områdena i hela Skåne. Lövgrodan har här en av sina absolut bästa lokaler i hela Norden. Hela Fyledalen har stor betydelse för såväl häckande som rastande och övervintrande rovfåglar och den är ett viktigt tillhåll för kronhjort.

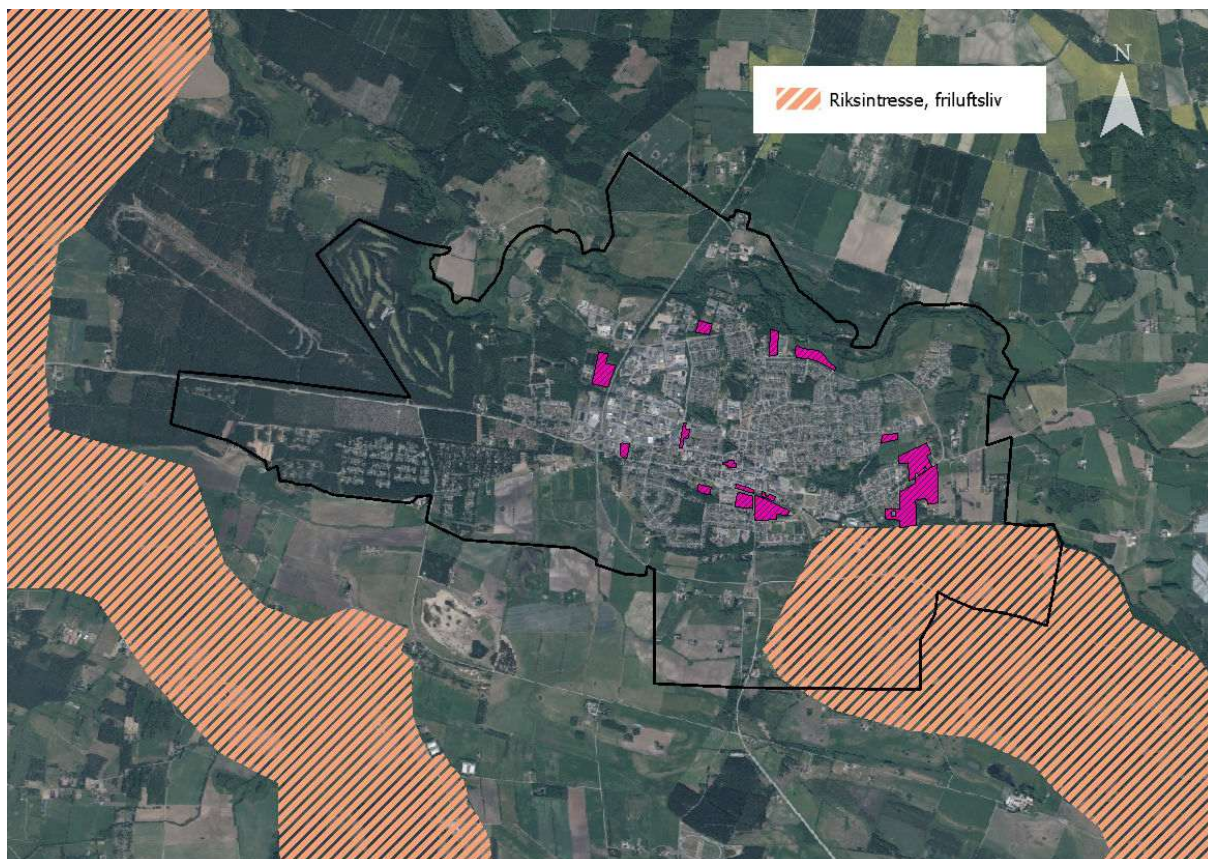
Fyledalen är en av norra Europas finaste platser för rovfågelsskådning och lockar många långväga besökare. De höga naturvärdena gör området intressant för alla former av naturstudier och exkursioner.

Sjöbo Ora, som ligger i direkt anslutning till Sjöbo, är ett lättillgängligt närreklamationsområde med stigar och motionsslingor. Från Orans branta sluttningar har man en vidsträckt utsikt över slätten och den dominerande Romeleåsen. Skåneleden korsar riksintresseområdet.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden är att naturvärdena och befintliga anläggningar för friluftslivet bevaras och underhålls liksom Skåneleden som passerar området. Enligt beskrivningen av riksintresset finns potential att utöka tillgängligheten via kollektivtrafiken och det finns möjlighet till utveckling av stråk för vandring och cykling samt enklare anläggning för friluftsliv. Naturreservaten inom riksintresset förvaltas enligt skötselplaner.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Planförslaget påverkar riksintresset positivt. Vid utveckling som sker i tätortsgränsen ska god tillgänglighet till omgivande natur säkerställas enligt planförslagets riktlinje. Området vid Oran är utpekat som ett område där rekreation ska utvecklas.

Figur 7. Riksintresse för friluftsliv, Fyledalen. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Riksintresse för kulturmiljö – Södra Åsum (M180)

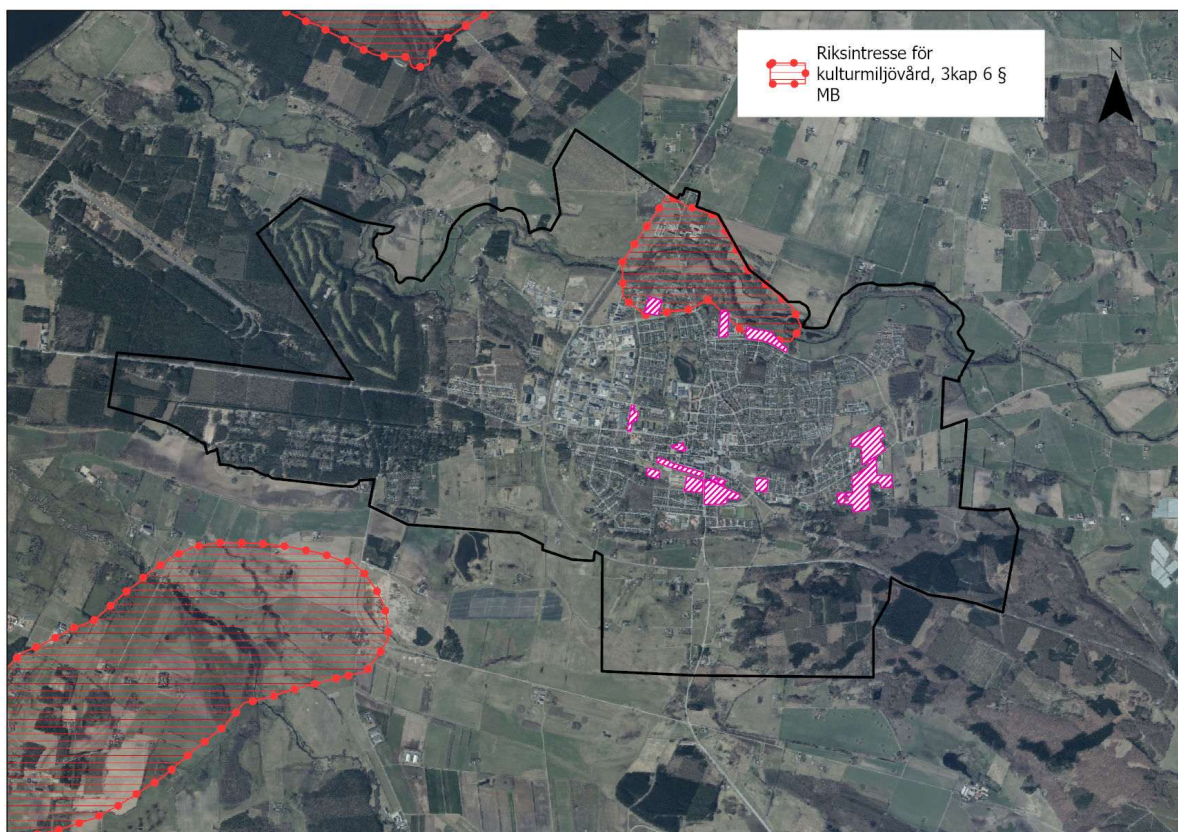
Ett före detta riksintresse för kulturmiljövård, Södra Åsum finns i planområdets norra del, se Figur 8. Riksintresset avsåg sockencentrum med odlingsbygd runt Åsumsån.

Länsstyrelsen Skåne beslutade efter en översyn att riksintresset Södra Åsum skulle utgå. (Länsstyrelsen i Skåne, 2024)

Planförslagets påverkan på riksintresset

Även om riksintresset inte skulle utgått är bedömningen att utbyggnadsområde Stapelgränd inte påverkar riksintressets värden. Inom riksintresset finns redan bebyggelse och Stapelgränd utgör en lucka som kan följa bebyggelsestrukturen i området. Riksintressets dragning är dessutom väldigt grovhuggen och Stapelgränd ligger en bit ifrån de värden som är bevarandevärda i riksintresset. De båda kyrkomiljöerna är skyddade enligt Kulturmiljölagen och anses inte heller påverkas av Stapelgränd. Kvarnmiljön är välbevarad och ligger långt utanför Stapelgränds utbyggnadsområde. De regionala värden som uppmärksammas i Kulturmiljöprogram för Skåne ligger på sådant avstånd från Stapelgränd att de inte bedöms påverkas.

Planlagt området Stapelgränd har minskats något efter samråd.

Figur 8. Riksintresse för kulturmiljövård – Södra Åsum. Riksintresset kommer att utgå. (Karta: Sjöbo kommun, 2024).

Riksintresse Försvarsmakten – Björka övningsfält (i anslutning till planområdet)

Björka övningsfält som är en före detta flygbas anskaffades år 1939 och är ett komplement till Revingeövningsfält. Björkaövningsfältet i sin tur omfattar ca 300 ha och är beläget i både Lund och Sjöbo kommuner cirka fyra kilometer väster om Sjöbo.

Planförslagets påverkan på riksintresset

Inga utbyggnadsområden som kan påverka riksintresset finns redovisade i planförslaget.

5.3 Skyddade områden

Vattenskyddsområde

Vattenskyddsområde är ett mark- eller vattenområde som enligt 7 kap. 21§ miljöbalken utses av länsstyrelsen eller kommunen i syfte att skydda en grund- eller ytvattentillgång som brukas eller kan komma att brukas som vattentäkt. Vattenskyddsområdena hanteras i kapitel 6.4.

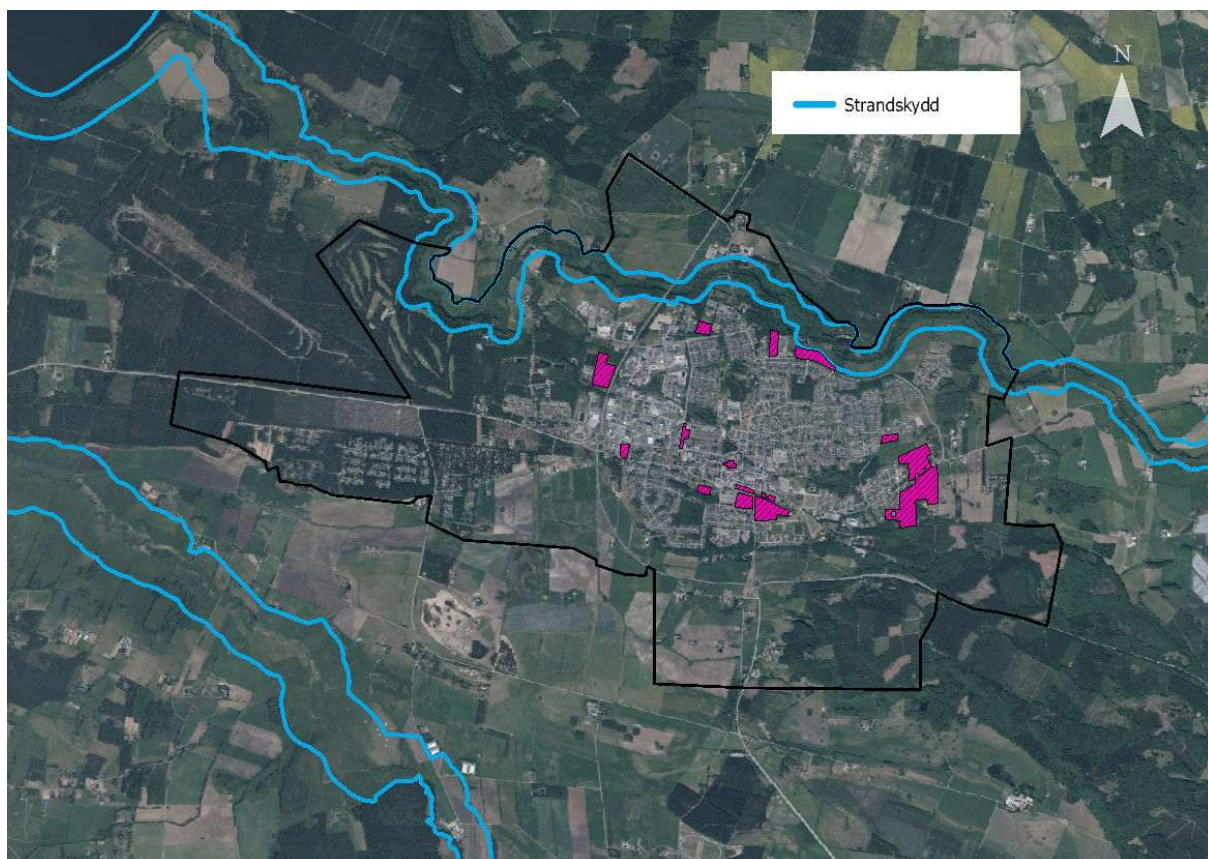
Strandskydd

Enligt 7 kap 13 § miljöbalken har strandskyddsområden två syften. Dels syftar strandskyddet till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden, dels till att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet både på land och i vatten. Strandskyddet omfattar enligt 7 kap 14 § miljöbalken land- och vattenområdet intill 100 m från strandlinjen och undervattensmiljön är även den inkluderad. I det enskilda fallet får länsstyrelsen ta beslut

om att utvidga strandskyddet till högst 300 m om det är nödvändigt för att strandskyddets syften ska kunna tillgodoses.

I de fall då det finns särskilda skäl går det att söka dispens från strandskyddet. Enligt 4 kap 17 § plan- och bygglagen får kommunen upphäva strandskyddet i en detaljplan om särskilda skäl föreligger i enlighet med 7 kap 18 c och d § miljöbalken.

Ett vattendrag inom planområdet omfattas av strandskydd, Åsumsån, se Figur 9. Ån rinner norr om Sjöbo tätort och mynnar ut i Vombsjön. Åsumsån har en rik fauna med bland annat tjockskalig målarmussla, ål och havsöring.

Figur 9. Strandskyddsområde. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Dikesföretag

Det finns ett flertal dikningsföretag inom föreslaget planområde. Dessa är viktiga att identifiera och bedöma påverkan på vid förändringar i dagvattenhantering och anläggning av reningsanläggningar för dagvatten. Påverkas dessa kan de behöva omprövas eller upphävas.

I FÖP redovisas dikningsföretag med båtadsområden. Enligt planeringsinriktningarna ska dikningsföretag kontaktas i samband med planläggning om nytt dagvatten planeras att släppas ut i systemet.

Biotopskydd

Små mark- och vattenområden som bland annat utgör viktiga livsmiljöer för hotade växt- eller djurarter får med grund i 7 kap 11 § miljöbalken förklaras biotopskyddsområden. Det finns två olika typer av biotopskyddsområde. Det finns ett generellt skydd för biotopstyper som anges i bilaga 1 till förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m. Det andra

biotopskyddet innebär att ett skydd för en särskild biotop beslutas i varje enskilt fall. Enligt 7 kap 11 § första stycket 2 miljöbalken är det en myndighet eller kommun som får besluta att ett område ska förklaras biotopskyddsområde.

Biotopskydden identifieras och hanteras vid upprättandet av nya detaljplaner eller vid bygglov. Beskrivs i FÖP under rubriken Riksintressen och skydd.

Naturminne

Ett naturminne är ett särpräglad naturföremål som enligt 7 kap 10 § miljöbalken får utses av länsstyrelsen eller kommunen om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme får omfattas av naturminnesförklaringen.

Naturminnen identifieras och hanteras vid upprättandet av nya detaljplaner eller vid bygglov.

Skogligt biotopskydd

Inom planområdet förekommer fyra områden som har skogligt biotopskydd, 1 i Oran och 3 vid Omma. Samtliga områden består till en majoritet av ädellövskog utanför våtmark med inslag av trivallövskog. Ingen exploatering kommer att ske inom de områden som omfattas av skogligt biotopskydd.

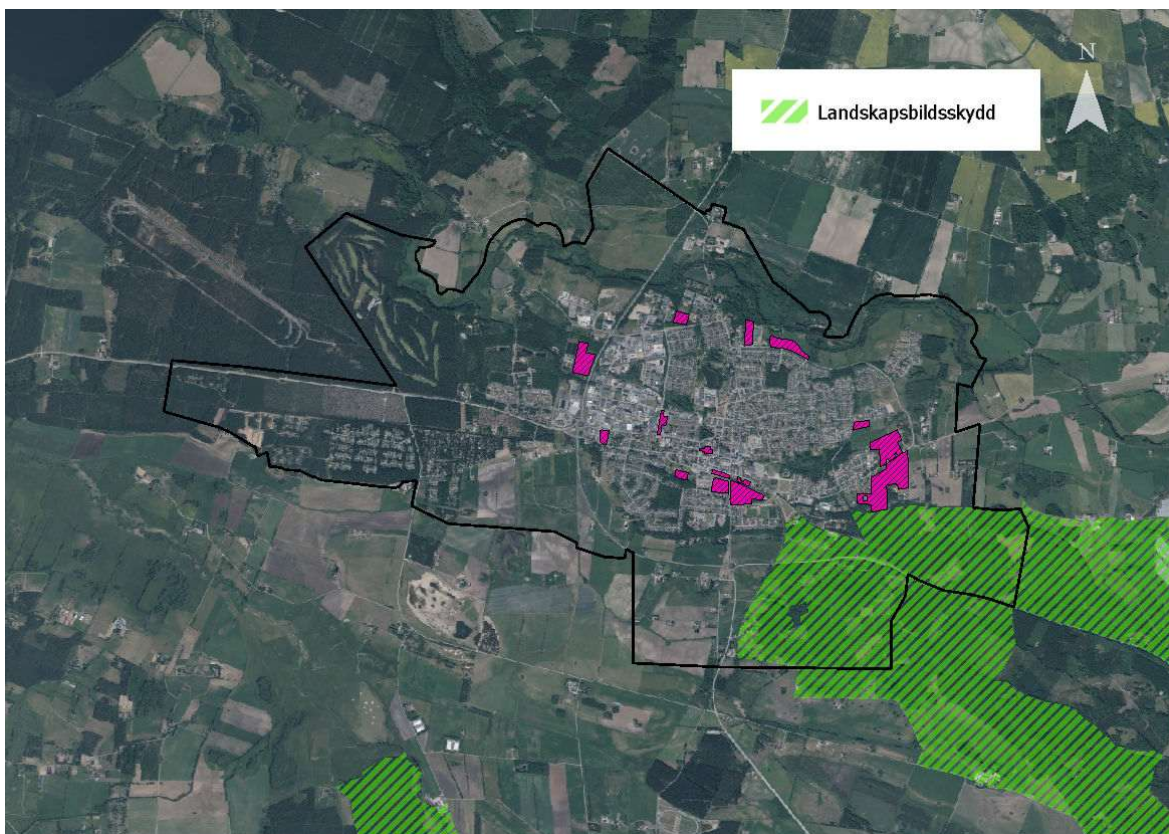
Fornlämningar 2 kap kulturmiljölagen

Fornlämningar omfattas av ett generellt skydd enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950). Det innebär att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt skada en fornlämning. Till varje fornlämning hör också ett fornlämningsområde som har samma lagskydd som fornlämningen. Storleken på fornlämningsområdet varierar från fall till fall och avgörs av Länsstyrelsen. Det omfattar även nyupptäckta fornlämningar som skyddas automatiskt, utan att något myndighetsbeslut behöver fattas.

Inom planområdet finns ett flertal möjliga fornlämningar och eventuell påverkan på dem hanteras i detaljplaneskedet eller vid bygglov. Kända fornlämningar redovisas i FÖP.

Landskapsbildskydd

Planområdet angränsar till ett område med landskapsbildskydd i planområdets sydöstra del, se Figur 10. Skyddet syftar till att förhindra att en åtråvärd landskapsbild förstörs. Exploateringar som kan riskera att påverka en landskapsbild som är skyddad behöver tillstånd från länsstyrelsen. Planförslaget bedöms inte påverka landskapsbildskyddet.

Figur 10. Landskapsbildsskydd. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

6 Miljöbedömning av miljöaspekter

6.1 Vattenmiljö

Förutsättningar

Bedömningsgrunder

I miljöbalken (1998:808) finns bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten och miljön i övrigt. Bestämmelserna kallas för miljökvalitetsnormer och de syftar till att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Enligt 5 kap 1 § miljöbalken är det antingen regeringen eller myndigheter som utsetts av regeringen som får meddela miljökvalitetsnormer.

Bedömning för ytvattenförekomster har sin grund i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten. Klassificeringen av ytvattenstatus utgår ifrån biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer.

Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2023:2) om miljökvalitetsnormer för grundvatten syftar till att säkerställa att grundvattenförekomster har god status nu och i framtiden.

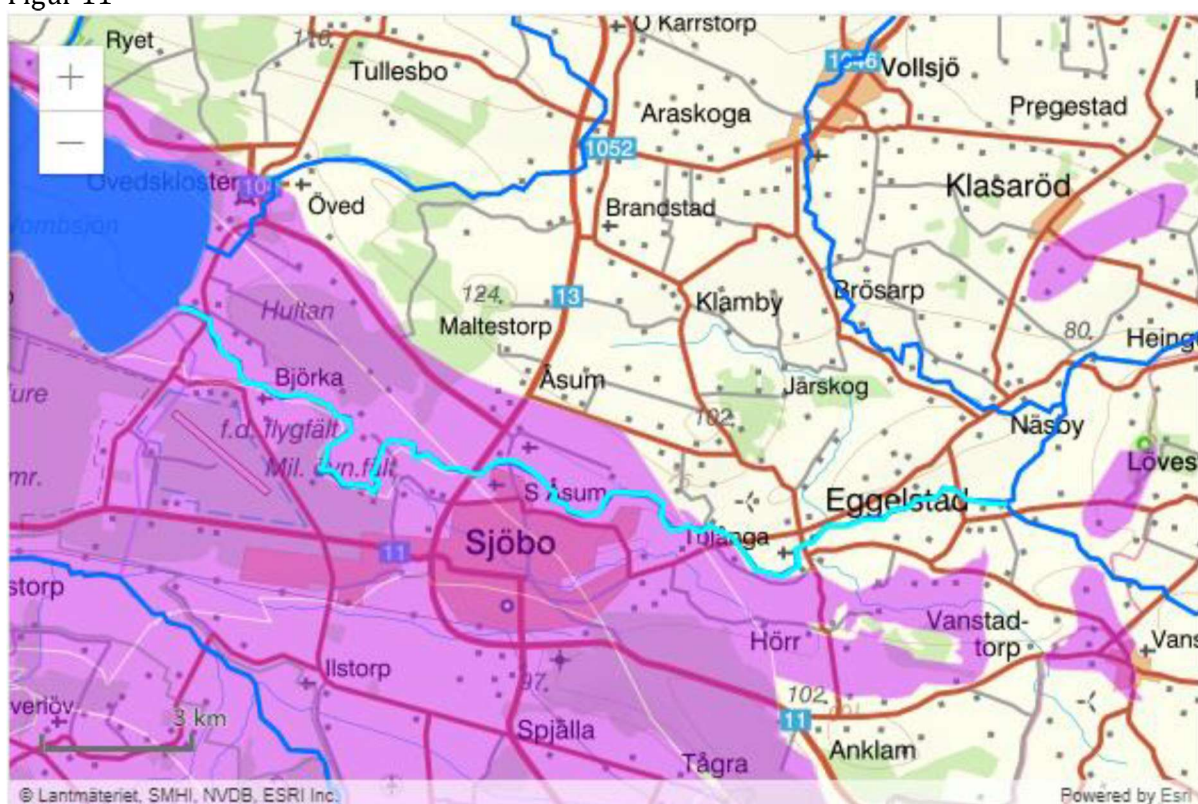
Minsta acceptabla åtgärdsbehov för dagvattenrening i samband med detaljplaneprojekt är normalt att miljökvalitetsnormerna (MKN) för recipienten inte får äventyras. Det innebär att området som minimum inte ska försvåra möjligheterna för recipienten att nå MKN efter planerade exploateringar.

Målet bör dock alltid vara att bästa möjliga förbättring ska eftersträvas då det kan antas att det är i områden med pågående eller kommande stadsutveckling som en större andel av förbättringsbehovet i praktiken kan tillkomma. Genom att sträva mot en så stor förbättring som möjligt kan vi därför minska reningsbehovet och ytanspråket i befintliga områden som ofta har sämre förutsättningar för förbättringar. (DHI Sverige AB, 2023)

Vattenförekomster - Ytvatten

Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) är ett av Skånes största vattendrag som rinner västerut från Vombsjön och mynnar i Lommabukten norr om Bjärred. Sydöst om Vombsjön ligger Sjöbo och de mindre vattendrag som passerar här räknas även de till Kävlingeån. Sträckan norr om Sjöbo tätort benämns Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) (WA78517976), se Figur 11.

Figur 11

Figur 11. I ljusblått visas sträckningen Kävlingeån: Vombsjön-Tranåsbäcken (Björkaån/Åsumsån/Tolångaån) och i rosa grundvattenförekomster. (DHI Sverige AB, 2023)

Detta vattendrag omfattas av miljö kvalitetsnormer. Statusklassning är bedömd som måttlig ekologisk status då det finns ett flertal vandringshinder som kan påverka de akvatiska organismerna negativt. Ån är påverkad av övergödning och den naturliga morfologin och hydrologin är påverkad genom rätning och rensning av vattendraget. Ån har också problem med miljöfarliga ämnen. (VISS, 2023)

Den urbana markanvändningen bedöms ha betydande påverkan på vattendraget avseende miljögifter och/eller övergödning. Kommunen ansvarar genom miljötillsyn och fysisk planering för att dagvattenåtgärder genomförs så att god ekologisk status ska kunna uppnås. Enligt beslutad förvaltningsstatus ska vattendraget uppnå god ekologisk status år 2033.

Exempel på åtgärder som föreslås i VISS för att förbättra ekologiska statusen i Kävlingeån (VISS, 2023) som kan påverkas av en översiktsplan:

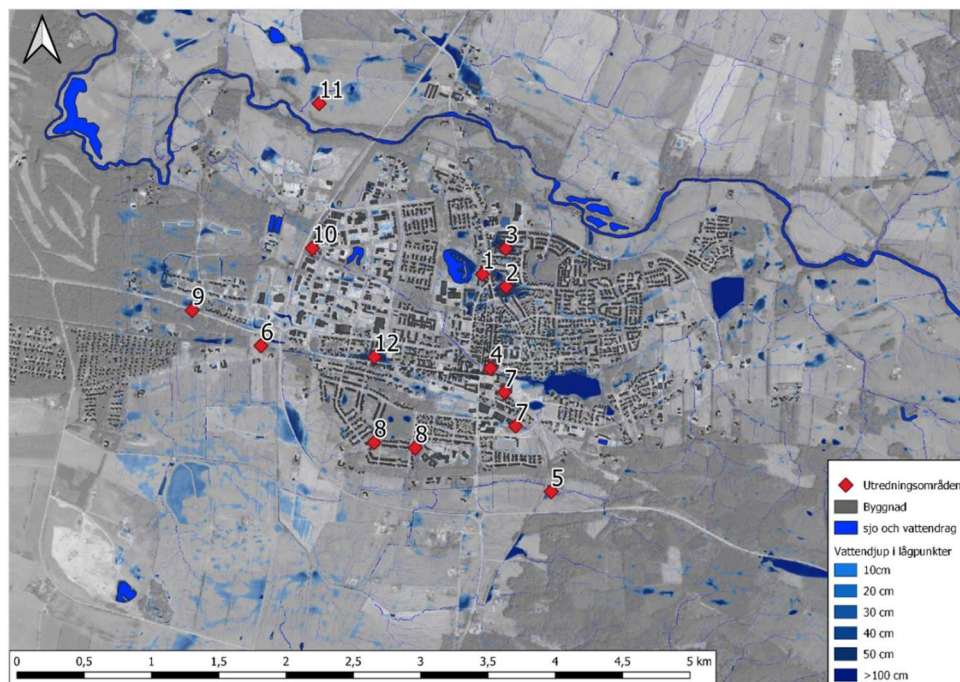
- För att reducera läckaget av näringsämnen från jordbruksmark kan en så kallad anpassad skyddszon anläggas. Det innebär att det ska finnas ett visst avstånd mellan jordbruksmark och exempelvis ett vattendrag.
- Förbättra dagvattenhantering i Sjöbo. Förbättra infrastrukturen.
- Åtgärd för att minska påverkan från små avlopp.
- Åtgärd särskilt förorenande ämnen.
- Anlägga dagvattendammar för rening och näringsretention.

Skyfall

Enligt branschstandard och Svenskt Vatten AB:s (2019) publikation *P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten* bör det försäkras vid ny exploatering att inga skador uppstår vid skyfall med minst en återkomsttid på 100 år. Vid skyfall antas alla dagvattenledningar och magasin gå fulla och vatten avrinner endast ytligt. För att bedöma översvänningsrelaterade risker vid skyfall har en lågpunktskartering utförts (Sigma Civil AB, 2021). Syftet är att identifiera kritiska punkter i form av lågpunkter och större avrinningsstråk. Dagvatten ska kunna ta sig ytligt från området i händelse av kraftig nederbörd och fullt ledningssystem utan att utgöra risk för skada av byggnader eller för människans hälsa.

Sjöbo ligger i en dalgång med ett större vattendrag Åsumsån norr om centrala Sjöbo som rinner från öst till väst. Marken runt Sjöbo består till största delen av isälvsediment med god infiltrationsförmåga. Norr om Åsumsån återfinns man sandig och lerig morän med medelhög till låg markgenomsläpplighet.

Vid lågpunktskarteringen identifierades 12 lågpunktsområden som kan behöva åtgärder för att klara av ett 100-årsregn, se Figur 12.

Figur 12. Figuren visar de problemområden (lågpunkter) som identifierats och som utretts vid skyfallskarteringen. (Sigma Civil AB, 2021)

Påverkan och effekt

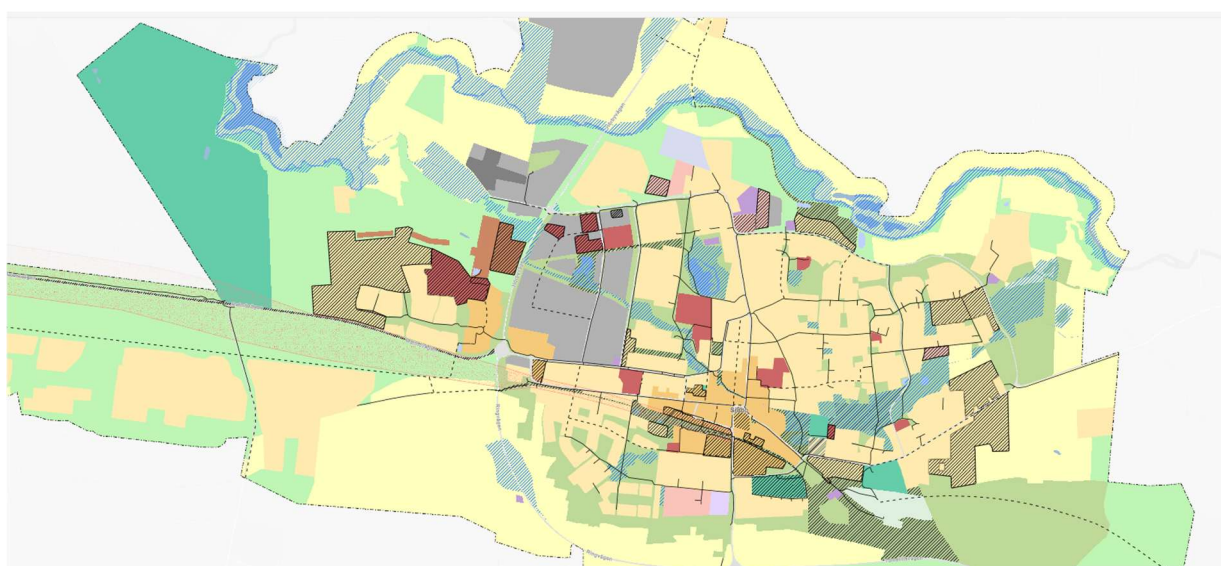
Skyfall och översvämning

Det har i skyfallsutredningen givits förslag på åtgärder vid lågpunkterna både där det finns befintlig bebyggelse och där exploatering planeras. (Sigma Civil AB, 2021)

Översvämningarna kan uppstå både inom planerade exploateringsområden eller nedströms till följd av exploateringen. Typ av åtgärder varierar och kan utgöras både av lokal höjdsättning av mark, byggande av vallar eller breddning av diken och trummor. Större åtgärder kan vara fördröjningar uppströms med hjälp av anlagda våtmarker, dammar eller strypta flöden av huvudbäckfåror samt omledning av avrinningsvägar.

I planförslaget finns vägledning och ett flertal förslag på åtgärder för att minska påverkan av skyfall. I mark- och vattenanvändningskartan finns utpekade områden för klimatanpassning som inte ska exploateras eller hårdgöras, se Figur 13 nedan. Gemensamma parkeringsytor ska utformas så att de kan infiltrera dagvatten och befintliga kantzoner vid vattendrag ska fungera som naturliga översvämningssytor. Ny-, om- och tillbyggnad av bebyggelse ska säkras mot 100-årsregn med klimatfaktor och samhällsviktig verksamhet ska säkras mot 200-årsregn med klimatfaktor.

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har ny bebyggelse lokaliserats så att det finns möjlighet till avledning och fördröjning av dagvattnet. I FÖP redovisas generella riktlinjer för dagvatten kopplat till miljökvalitetsnormer, översvämningssproblematik och kommunalt VA som det hänvisas till i de utbyggnadsområden där så är extra viktigt.

Figur 13 Markanvändningskarta FÖP Sjöbo med områden för klimatanpassning (blått). Se bilaga 2.

Miljökvalitetsnormer vatten

Enligt planförslaget ska rening av dagvatten från ny bebyggelse säkerställas. Planbeskrivningen hänvisar till de förslag som finns i utredningen Dagvattenpåverkan på Kävlingeån från Sjöbo tätort med avseende på MKN (DHI Sverige AB, 2023).

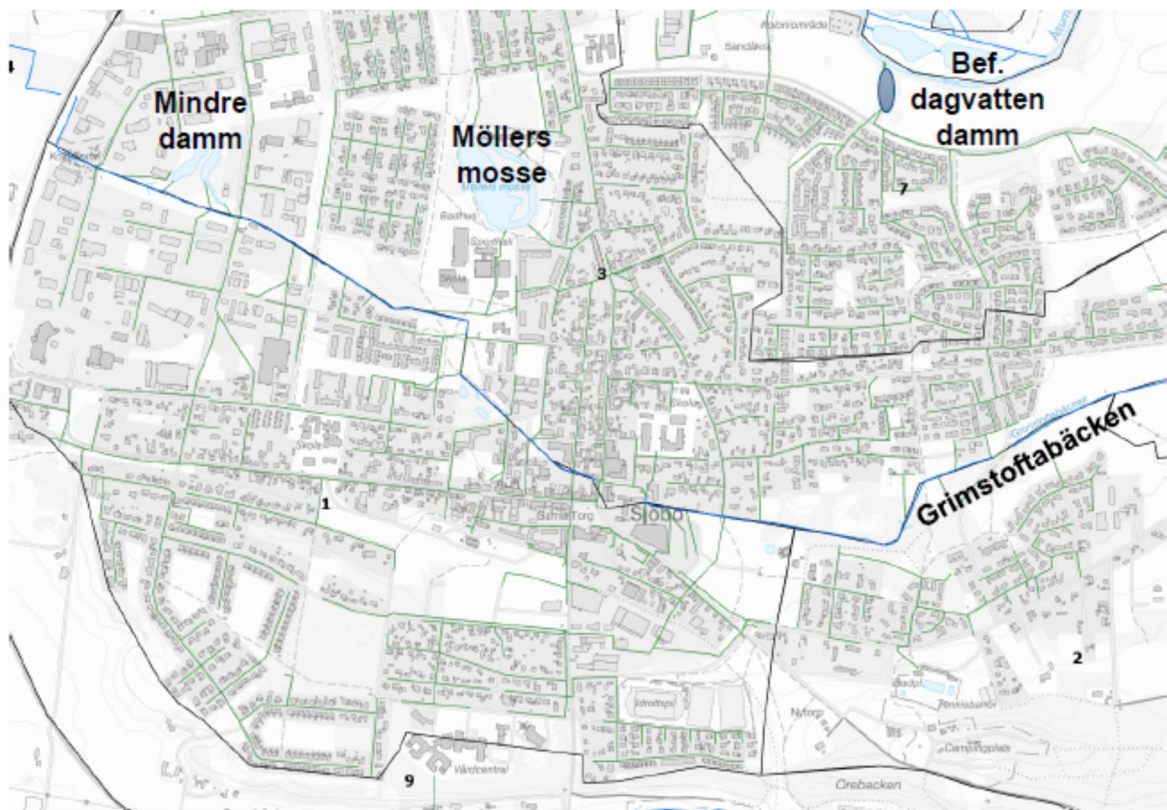
Störst åtgärdsbehov för att inte öka belastningen på Kävlingeån i samband med planerade exploateringar ses i de avrinningsområden där skogs- eller jordbruksmark tas i anspråk för nya

exploateringar. För att inte försämra möjligheterna för vattenförekomsten att nå MKN krävs störst insatser vad gäller rening av dagvatten i de avrinningsområden där exploateringsplanerna är störst.

Vid jämförelse av föroreningsberäkningarna för befintlig och framtida situation ser vi att halterna ökar för samtliga studerade ämnen förutom koppar och krom. Beräknade mängder ökar dock för samtliga ämnen med undantag för kvicksilver. Resultatet är väntat då de planerade exploateringarna framför allt innebär minskning av skogs- och ängsmark som ersätts av ny bebyggelse i form av villa- och radhusområde samt industrimark (detaljplanelagd). Detta innebär, förutom ökade halter av olika föroreningar i dagvattnet, en större andel hårdgjord yta och därmed att en större dagvattenvolym avrinner från området mot vattenförekomsten.

Det är viktigt att säkerställa att tillkommande fosforutsläpp från planerade exploateringar hanteras med tillräcklig rening för att inte öka utsläppen mot recipienten och därmed riskera att MKN inte kan uppnås.

För att Sjöbo tätort aktivt ska bidra till att vattenförekomsten kan nå god ekologisk status bör fokus ligga på förbättrad rening av dagvatten från avrinningsområde 1 och 3 som tar emot stora delar av dagvattnet från de mer centrala (urbana) delarna av Sjöbo tätort. Vad gäller reningsanläggningar förespråkas anläggningar som är särskilt lämpade för avskiljning av kväve och fosfor. Dagvattnet från dessa områden leds idag via dagvattenledningsnätet till Grimstoftabäcken och Möllers mosse, se Figur 14. Genom närmare undersökning och viss restaurering av dessa anläggningar bör Sjöbo kunna bidra till att ytterligare minska utsläppen av kväve och fosfor och på så vis bidra till att vattenförekomsten kan nå god ekologisk status.

Figur 14. Befintliga vattenkroppar som tar emot dagvatten från Sjöbo tätort. Översikt av funktionen i dessa skulle ge ökad reningseffekt och därmed bidra till att vattenförekomsten kan nå MKN. (DHI Sverige AB, 2023)

Enligt planförslagets riktlinjer så bör sårbarhet för infiltration av dagvatten hanteras vid all planläggning av bostadsområden och verksamhetsområden i kommunen. Tillkommande detaljplaner bör ta hänsyn till grundvattnet. Grundvattentäkten ska skyddas genom hantering av dagvattnet men effekten av att fler hårdgjorda ytor ger mindre infiltrationsytor och minskad grundvattenbildning bör också analyseras.

Enligt planförslaget bör inga farliga verksamheter uppströms vattentäkten (klassade, ABC) få anläggas. Detta minskar risken för negativ påverkan genom oförutsedda händelser. Om farliga anläggningar trots rekommendationer behöver anläggas bör riskutredning avseende risken för påverkan på vatten (olyckor, brand, översvämning, transporter, sabotage med mera.) utredas noggrant.

Konsekvensbedömning

Planförslaget bedöms kunna ge *positiv konsekvens* på hanteringen av skyfall då planförslaget tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras.

Planerade exploateringar i Sjöbo tätort kommer bidra med ökad hårdgörningsgrad och föroreningsbelastning i dagvattnet. För att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar recipientens möjlighet att nå MKN krävs rening av dagvattnet. Det krävs även att fullgoda lösningar för vatten och avlopp säkerställs där anslutning till det kommunala VA-nätet borde vara en självklarhet i planerade utveckling i anslutning till tätortens samlade bebyggelse.

Dagvattenutredningen har fokuserat på användningen dammar och svackdiken som varit Sjöbo kommuns önskemål. I de avrinningsområden där det finns möjlighet att samla upp stora delar av dagvattnet i samlade punkter förespråkas dammar och i de områden där det är svårt att samla dagvattnet förespråkas svackdiken längs gatustrukturen.

I utredningen har det antagits att 50 % av den ökade dagvattenbelastningen hanteras inom de planerade exploateringarna och att 50 % av den ökade belastningen behöver hanteras på kommunal mark. Presenterade ytanspråk för rening av dagvatten kan därmed bli mindre eller större beroende på om högre eller lägre krav på rening behövs inom planerade exploateringar.

I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN och att ytterligare kompletterande rening i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

Dammar och småvatten som etableras för att rena och fördröja dagvatten kan med rätt utformning även gynna biologisk mångfald och bidra till kolinlagring.

Skötselplan med ansvarsfördelning rekommenderas tas fram för dagvattenanläggningarna i området. Skötselplanerna bör innehålla åtgärder för att minimera negativ påverkan på biologisk mångfald vid skötsel till exempel slamsugning, rensning och eventuell tömning.

Hantering av dagvatten vid skyfall bör utredas så att inte befintliga dagvattendammarrensning och biologiska mångfald skadas. Risk för näringsläckage och spridning av föroreningar kan finnas vid ett okontrollerat skyfall. Även vattendragen med de känsliga strandzonerna kan skadas genom erosion om stora mängder dagvatten kommer från tätortens hårdgjorda ytor utan kontroll.

6.2 Klimatpåverkan

Förutsättningar

Vid fysisk planering är klimataspekter ett allmänt intresse att ta hänsyn till. I begreppet klimataspekter ingår både minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Klimatanpassning och minskad klimatpåverkan är två skilda aspekter av det allmänna intresset rörande "hänsyn till klimataspekter" i plan- och bygglagen 2 kap. 3 §. Klimatanpassning hanterar effekterna av pågående och kommande klimatförändringar. Minskad klimatpåverkan handlar om att försöka bromsa, stoppa eller motverka mänsklighetens påverkan på klimatet på lång sikt. Minskad klimatpåverkan kan handla både om att arbeta med åtgärder för lagring av koldioxid och att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. (Boverket, 2024)

Denna MKB har avgränsats till att hantera aspekten klimatpåverkan. I kapitel 6.3 Vattenmiljö hanteras hanteringen och anpassning till skyfall.

Sveriges klimatmål säger att halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet har utformats i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar. Riksdagens vision är att år 2050 nå nettoutsläpp noll av växthusgaser. Genom Parisavtalet har EU gjort ett gemensamt åtagande om att senast 2030 minska växthusgasutsläppen från hela EU-ekonomin med minst 40 procent jämfört med 1990. (Boverket, 2024)

I Sverige är utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser störst inom transportsektorn, jordbruket och basindustrin. Av dessa är det framför allt transportsektorns utsläpp som går att påverka genom planläggning. En klimatsmart planering bidrar till struktur som ger människor närhet till arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel. Det handlar också om att ta tillvara naturens förmåga att ta upp koldioxid genom att behålla och utöka de så kallade kolsänkorna såsom skogsområden, parker, grönområden, dammar och sjöar. (Boverket, 2024)

Boverket har på uppdrag av regeringen tagit fram en vägledning för översiktsplanering som ett led i arbetet att nå miljömålet God bebyggd miljö. Den beskriver hur översiktsplaneringen kan bidra till de nationella klimatmålen, regeringens ambition om en transportsnål samhällsstruktur samt visionen om noll nettoutsläpp till 2050.

Till miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" finns tio preciseringar varav flera med tydlig koppling till klimatpolitiken.

- Hållbar bebyggelsestruktur: En långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid

användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade.

- Hållbar samhällsplanering: Städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor.
- Infrastruktur: Infrastruktur för energisystem, transporter, avfallshantering och vatten- och avloppsförsörjning är integrerade i stadsplaneringen och i övrig fysisk planering samt att lokalisering och utformning av infrastrukturen är anpassad till människors behov, för att minska resurs och energianvändning samt klimatpåverkan, samtidigt som hänsyn är tagen till natur- och kulturmiljö, estetik, hälsa och säkerhet.
- Kollektivtrafik, gång och cykel: Kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar.
- Hushållning med energi och naturresurser: Användningen av energi, mark, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt, resursbesparande och miljöanpassat sätt för att på sikt minska och att främst förnybara energikällor används.
- Hållbar avfallshantering: Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

En ny lag om klimatdeklaration för nya byggnader trädde i kraft den 1 januari 2022. Införandet av lagen är ett nytt styrmedel för att minska klimatpåverkan från byggnader vid uppförande.

Byggande av hus och infrastruktur påverkar alltid klimatet negativt både genom materialanvändning, energiåtgång och genom att mark tas i anspråk. En kraftig minskning av användandet av fossila bränslen har inneburit att utsläppen av växthusgaser från uppvärmning i bostäder och lokaler har minskat med 90 procent sedan 1990. Klimatbelastningen från byggprocessen och produktionen av byggmaterial är fortfarande betydande. (Boverket, 2023)

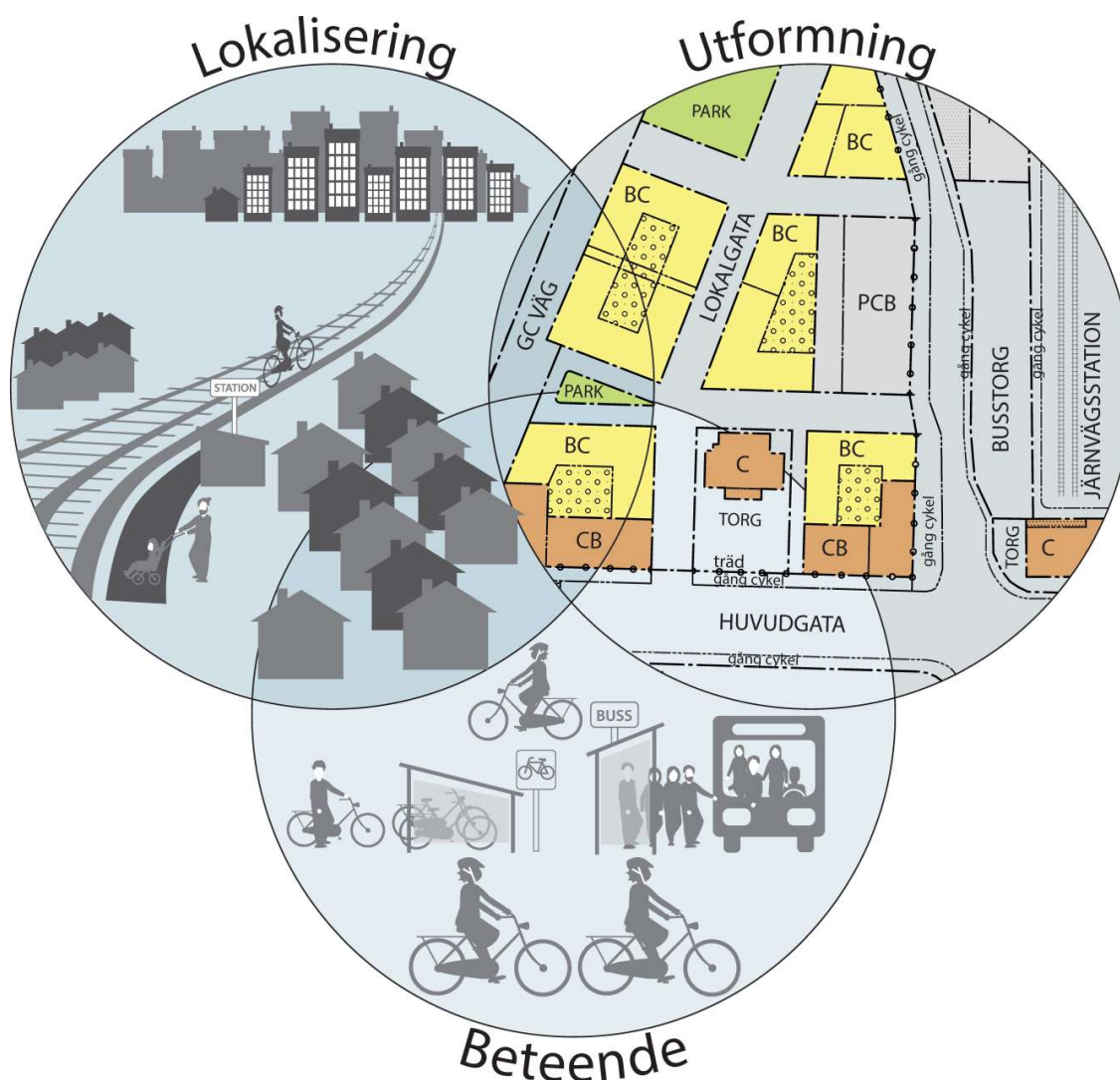
De skånska växthusgasutsläppen minskade med 37 procent mellan åren 1990 och 2018, främst tack vare halverade utsläpp från industrin och utfasning av fossil uppvärmning. Minskningen har under senare år stannat av och takten måste flerdubblas de kommande åren för att Skåne ska nå sitt mål om 80 procent lägre utsläpp 2030 jämfört med 1990. (Länsstyrelsen i Skåne, 2023)

Enligt visionen noll nettoutsläpp 2050 ska Sverige år 2050 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären. I ett klimatsmart samhälle är det av betydelse att kommunen har en vision och målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser. I PBL:s portalparagraf anges det att syftet med lagen bland annat är att främja en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. I lagen sägs det också uttryckligen att kommunen ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter vid all planering enligt PBL.

Lokalisering och utformning har stor betydelse för planens klimatpåverkan. I planer kan välplacerade och trygga cykelparkeringar och busshållplatser regleras, orienteringen av byggnaderna för att optimera för solceller kan skapas.

Planerna reglerar inte människors beteende, men kan skapa förutsättningar för och främja ett klimatsmart beteende. Val av byggmaterial i byggnaders stomme går inte att reglera genom bestämmelser i en detaljplan men kommunen kan informera, ta fram vägledningar, ställa krav i

upphandlingar med mera. Lokalisering och hur trafikinfrastrukturen är planerad är av avgörande betydelse för klimatpåverkan. Se illustrationen i Figur 15.

Figur 15. Illustrationen visar faktorer som tillsammans kan skapa förutsättningar för minskad klimatpåverkan. Dessa är lokalisering, utformning samt beteende. Källa: (Boverket, 2023)

För Sjöbo kommun är samspelet med omlandet avgörande för det dagliga livet och för samhällsutvecklingen i stort. Till exempel är Malmö, Lund och Ystad mycket viktiga pendlingskommuner för arbete och studier, och även viktiga målpunkter för service och verksamheter.

Sjöbo kommun har tagit fram egna miljömål, Miljömål 2034. Flera av de miljömålen är kopplade till klimatet:

Klimatsmarta transporter till alla Andelen cykel- och gångvägar ska öka samt kollektivtrafiken utvecklas, och alla invånare ska ha tillgång till trygga, tillgängliga och miljösmarta transportsystem år 2034. Kollektivtrafikens attraktivitet stärks med fokus på landsbygden. Ett stort utbud av tankställen för förnybara bränslen främjas.

Kommunorganisationens fordonsflotta består av miljöklassade fordon och inspirerar övriga lokala aktörer.

Klimatsäkrad kommun För att säkerställa ett hållbart samhälle till alla som bor och verkar i kommunen, utreds de klimatanpassningar vi står inför. Arbete med klimatanpassningsområden i den fysiska miljön är av stor vikt för att uppnå en hållbar framtid och är en naturlig del i verksamheternas arbete år 2034.

Klimatkunskap Redan i tidig ålder läggs grunden för goda vanor. Skola och förskola ökar klimatkunskapen hos barn och unga, för att främja framtida hållbara klimatsmarta val. Även kunskapen och förståelsen för gröna områden och natur samt om hållbar konsumtion ska öka.

Hållbar energi Målet innebär att andelen biobränslen, solkraft, vindkraft och/eller återvunnen energi ökar samtidigt som energianvändningen minskar till år 2034

Påverkan och effekt

I Sjöbo tätort finns möjlighet till anslutning till fjärrvärme som produceras av Solär Bioenergi Syd AB som kommer från nästan 100 procent fossilfritt bränsle. Användning av fjärrvärme bidrar till en minskad klimatpåverkan och bör stimuleras.

Den fördjupade översiktsplanen kommer främst att ha en påverkan på klimatet genom den nybyggnation som görs samt av de trafiklösningar som väljs. Det finns därför flera riktlinjer för dessa som ska leda fram mot ett mer hållbart Sjöbo med en minskad klimatpåverkan.

Planförslaget föreslår utbyggnadsområden främst i form av förtätning eller i anslutning till befintlig bebyggelsestruktur. En del grönområden (ca 13 hektar) och jordbruksmark (cirka 21 hektar) kommer då att behöva tas i anspråk och på så sätt försvinner områden som idag utgör en så kallad kolsänka. All denna yta kommer inte att hårdgöras utan kommer fortsatt att kunna fungera som kolsänka i viss mån beroende på hur de planeras.

I planförslagets mark- och vattenanvändningskarta finns riktlinjer för att utveckla befintliga och nya grönytor till effektivare kolsänkor vilket är positivt.

Från Sjöbo finns goda förutsättningar att pendla till de större orterna i närheten med kollektivtrafiken. Förutsättningarna för att helt lämna bilen hemma alternativt att inte äga en bil är i Sjöbo begränsade då den lokala kollektivtrafiken är begränsad. Utveckling av tätortens centrala delar ger dock förutsättningar för hållbart boende med nära till det mesta utan att behöva vara bilberoende jämfört med om byggnation sker längre från centrum.

De flesta av de föreslagna utbyggnadsområdena är kollektivtrafikhärlä och anslutande gång- och cykelvägar finns på flertalet platser. Kompletterande cykelvägar och mer säkra övergångar vid större vägar föreslås i planförslaget vilket är positivt. Det gynnar både befintlig bebyggelse och de nya utbyggnadsområdena. Hänsyn till kollektivtrafik och cykelvägar har således tagits då de nya utbyggnadsområdena har planerats.

Gratis pendlarparkering finns vid Sjöbo busstation och en ny planeras till hållplatsläget i Sjöbo väst.

I Sjöbo kommun finns en mobilitetsnorm, antagen 2021, i vilken kommunen anger det parkeringsbehov som fastighetsägaren ska tillgodose. Mobilitetsnormen behandlar parkering på kvartermark i Sjöbo tätort. Den anger flexibla parkeringstal, med möjlighet till reduktion av antalet bilparkeringsplatser vid användning av mobilitetstjänster så som bil- och cykelpool och inkluderat busskort i hyran. Reducering ges även utifrån geografiskt läge nära kollektivtrafikknutpunkt.

Enligt planförslaget är avsikten att samla så mycket parkering som möjligt till gemensamma anläggningar för att hantera befintligt parkeringsbehov på ett rationellt sätt vilket är en

förutsättning för att kunna förtäta i centrala Sjöbo. Med parkering samlat i gemensamma anläggningar exempelvis parkeringshus eller parkeringsgarage kan trafiken styras dit i stället för att bilister söker av många små markparkeringar. Informationstavlor längs infartsleder med uppgifter om belägningsgrad underlättar sökandet efter parkering ytterligare och kan minska söktrafiken. Markparkeringar längs vägarna tar upp mark som i stället kan användas till säkrare gång/cykelvägar. Markparkeringar på kvartersmark bidrar i förlängningen till en glesare ort med ett större bilberoende. En strategisk utformning av parkeringshus/garage i anslutning till kollektivtrafik stimulerar pendling med kollektivtrafik till/från tätorten. Trygga och säkra cykelparkeringar med anslutande cykelvägar till kollektivtrafik stimulerar till cykling lokalt och till vidare pendling kollektivt. Säker cykelparkering ska ingå i konceptet med mobilitetsnod vid busstationen och hållplats Sjöbo väst/Björkakorset. Detta minskar samhällets bilberoende.

Stora delar av fordonsflottan förväntas bli eldriven inom en relativt snar framtid och kommunens fysiska planering kommer att behöva samordna möjligheten att ladda elbilar både vid parkeringsanläggningar, bostäder, arbetsplatser och för genomresande. Det finns en riktlinje att det ska planeras för möjlighet att ladda elfordon vid utveckling av nya utbyggnadsområden.

Inom planområdet finns idag inga större elproducenter och möjligheten att producera energi begränsas av kapacitetsbrist i regionala elnätet. Endast småskalig elproduktion finns idag.

Tillsammans med Sysav har kommunerna Sjöbo, Kävlinge, Lomma, Simrishamn, Skurup, Svedala, Tomelilla, Trelleborg, Vellinge och Ystad tagit fram en gemensam kretsloppsplan, "Gemensam kretsloppsplan – från avfall till resurs". Syftet med den gemensamma kretsloppsplanen är att skapa en hållbar resursanvändning där avfall förebyggs, material och produkter stannar i kretsloppet och det avfall som ändå uppstår ses som en resurs. Sjöbo kommun har även föreskrifter för avfallshantering, vilka antogs 2021 och gäller fram till 2030.

Framtida krav på insamling av avfall kommer troligtvis innebära att kommuninvånare ska ha större möjlighet till källsortering och återvinning nära bostaden. Idag är fyrfackssystemet fullt utbyggt i kommunen. Det är inte osannolikt att fler fraktioner kommer behöva sorteras ut eftersom Sveriges övergripande mål pekar mot mer återvinning och utsortering av olika fraktioner. Detta ställer höga krav på framkomlighet för avfallsfordon och på vägnätet inom planområdet. En sådan utveckling kan medföra konflikt mellan naturvärden och avfallshantering då fler platser behöver tas i anspråk och eventuellt kan påverka befintlig grönsstruktur och konflikt med befintliga eller nya träd i gaturummen.

Konsekvensbedömning

Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar.

Byggnad av hus och infrastruktur påverkar alltid klimatet negativt både genom materialanvändning, energiåtgång och genom att mark tas i anspråk. Markintrånget kan till viss del kompenseras genom att annan mark görs om till en bättre kolsänka. Stärka grönområden, plantera träd, anlägga våtmarker är förslag på detta.

Genom att styra materialval och typ av energiförsörjning vid nybyggnation finns stor möjlighet att minska miljöpåverkan vid nybyggnation. Planförslaget innehåller ett flertal riktlinjer kring detta.

I Sjöbo tätort finns möjlighet till anslutning till fjärrvärme som produceras av Solär Bioenergi Syd AB som kommer från nästan 100 procent fossilfritt bränsle. Användning av fjärrvärme bidrar till en minskad klimatpåverkan och bör stimuleras. Riktlinje finns att all nybyggnation ska sträva efter att anslutas till fjärrvärmenätet.

De nya områdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur. Det finns förslag på att göra vissa vägpasset säkrare i samband med utbyggnaden vilket gynnar även befintlig bebyggelse. Förutsatt att gång- och cykelvägarna byggs ut/kompletteras enligt förslaget och parkeringarna optimeras för att gynna kollektivtrafiken bedöms planen kunna ge möjligheten att kunna transportera sig med minskad klimatpåverkan på sikt.

Planförslaget bedöms sammantaget ge *en positiv konsekvens* för aspekten klimatpåverkan då planförslaget ytterligare kan förstärka skrivningar som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

- Utföra klimatberäkning/CO2-budget för markanvändningen och definiera hur klimatmålet nettoutsläpp noll till år 2045 följs upp.
- Förbättra de gröna ytornas kapacitet att vara "kolsänka". Detta kan göras genom plantering av träd, buskar, klätterväxter, gröna tak och mer naturliga grönytor som slås eller klipps endast ett par gånger per år. Val av växter som inte kräver vattnings eller skötsel med maskiner. Sträva efter öppen dagvattenhantering. Öppna vattendrag, diken och dammar utgör en viktig kolsänka.
- Genom att vid en upphandling av planering och byggnation av nya bostads/verksamhetsområden, infrastruktur och liknande ställa krav på minskning av miljöpåverkan. Detta kan göras genom att ställa krav på koldioxidinfångning (exempelvis vid val av cement, biogas), utformning, val av material, anslutning till fjärrvärme, effektiva uppvärmningssystem/VA, utformning av grönytor (kolsänka) med minimal hårdgjord yta, utformning och underhåll av vägar med mera.
- Det finns idag stora möjligheter att välja byggmaterial med lägre klimatpåverkan såsom trä, betong med bra klimatprestanda eller återbrukat material. Att installera mer effektiva uppvärmningssystem och använda sig av mer miljövänliga byggmetoder och konstruktionslösningar är andra exempel som kan begränsa utsläppen av växthusgaser.

6.3 Hushållning med mark- och vattenområden – Jordbruksmark

Förutsättningar

En långsiktigt god hushållning är central i arbetet för en hållbar utveckling. I kapitel 3 och 4 miljöbalken finns bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden som syftar till att tillgodose samhällets gemensamma intressen. Enligt 3 kap 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. En sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning ska ges företräde.

Jordbruksmark är en samhällsresurs som behöver värderas i planprocesser. Att ta jordbruksmark i anspråk för exploatering är en irreversibel process som innebär att marken inte kommer att kunna användas för livsmedelsproduktion igen.

Enligt 3 kap 4 § miljöbalken är jordbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Sjöbo är en kommun som ligger i ett jordbrukslandskap, för att kommunen ska kunna växa så behöver jordbruksmark tas i anspråk.

Enligt ÖP2040 finns följande planeringsprinciper:

- Lokalisera ny sammanhängande bebyggelse i anslutning till befintlig samhällsservice.
- Värna våra värdefulla naturlandskap och tillgängliggöra områden med rekreativa kvaliteter för fysiskt och mentalt välbefinnande.
- Ta ställning till ny spridd bebyggelse på landsbygden i hela kommunen.
- Förbättra förutsättningarna för ekosystemen.

Enligt utvecklingsstrategin för bebyggelsestruktur i ÖP2040 ska all ny bebyggelse lokaliseras i anslutning till befintlig samhällsservice. "Samtliga av kommunens tätorter anses ha tillgång till befintlig samhällsservice i form av kommunalt vatten och avlopp, hållplatslägen och förskolor. Även om alla tätorter kan anses ha viss tillgång till befintlig samhällsservice ska ny sammanhängande bebyggelse fram till 2040 huvudsakligen koncentreras till kommunens centralort Sjöbo samt serviceorterna Blentarp, Vollsjö och Lövestad. I de orterna är utbudet av befintlig samhällsservice bredare än i övriga tätorter."

Påverkan och effekt

Sjöbo kommun har behov av att växa och behöver ta ny mark i anspråk för bland annat bostäder och verksamheter. Då tätorten inte kan förtätas hur mycket som helst för att kunna behålla den gröna infrastrukturen behöver kommunen ta brukningsvärd jordbruksmark i anspråk. I planförslaget har några platser som i dag utgörs av jordbruksmark pekats ut som utvecklingsområden för bostäder, se Figur 16. En övergripande lokaliseringsutredning har gjorts av Sjöbo kommun (Sjöbo kommun, 2025).

Vid val av plats för utbyggnadsområden har aktuella planeringsförutsättningar beaktats med stöd av en checklista. Utbyggnaden inom Sjöbo tätort kommer att ske genom förtätning eller i direkt anslutning till tätorten. De utbyggnadsområden som ligger i direkt anslutning till tätorten utgörs huvudsakligen av områden som idag helt eller delvis nyttjas för areell näring.

I söder är, enligt ÖP 2040, jordbruksmarken klassad som "Areella näringar" (överordnat intresse). Det föreslås inga utbyggnadsområden i södra delen av föreslaget planområde då jordbruksmarken där är sammanhängande och skalan på jordbruksblocken över lag är större än andra områden inom föreslaget planområde FÖP. Jordbruksmark i söder ligger också i högre grad i anslutning till befintliga gårdar. En del mark i området har dessutom problematiska förutsättningar för ny bebyggelse vad gäller översvänningsrisken, dikningsföretagens båtnadsområden och höga grundvattennivåer.

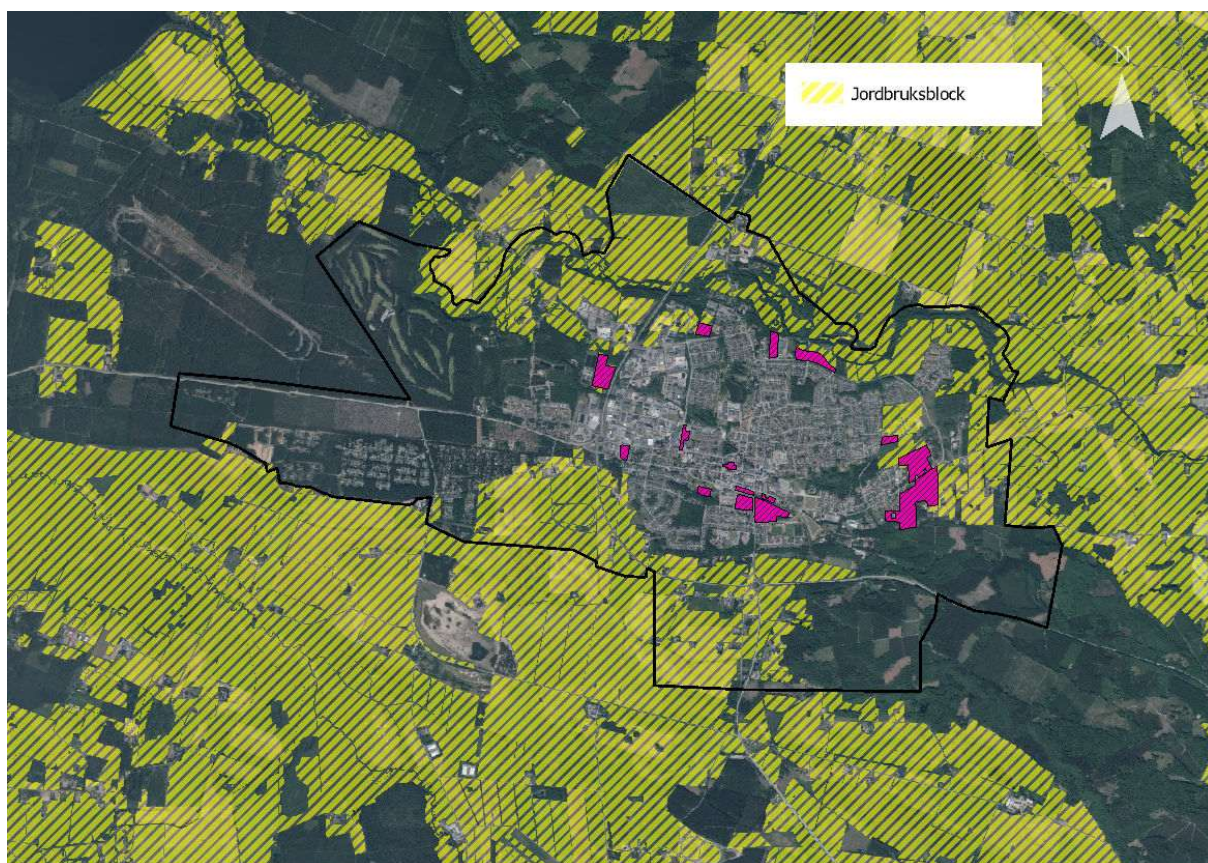
I norra delen längs med Åsumsån föreslås att jordbruksmark ska tas i anspråk vid ett mindre område vid Stenänga. Skalan på jordbruksblocken söder om Åsumsån är relativt små, dock blir de större österut. Jordbruksblocket vid Stenänga är litet och föreslås som utbyggnadsområde. Kvarvarande jordbruksmark föreslås övergå till grönområde vid exploatering av

utbyggnadsområdet för att ta hänsyn till omkringliggande naturvärden runt Åsumsån och fungera som en buffertzona.

Jordbruksblocken vid bokalerna (boendeform som kombinerar bostad och lokal) och Stapelgränd bedöms i huvudsak redan ha annan användning (Sjöbo kommun, 2025) och bör utgå som jordbruksblock då en större del redan är bebyggda samt till största del redan planlagda för bokaler. Norra delen av Stapelgränd är i dagsläget en grusplan, södra delen är grönyta. Dessutom är kvarvarande jordbruksblock inklämt och kan inte anses ha ett traditionellt brukningsvärde som åker eller betesmark på grund av att det är svårbrukat och inget intilliggande jordbrukslandskap finns i dagsläget. Området har minskats något efter samrådet.

Jordbruksblocken vid Omma industriområde är små och på delar av dessa pågår verksamhet eller så ligger de inom förorenat område (äldre deponi). Det förorenade området kommer troligen få en efterbehandlingsplan som inte medger jordbruksmark eller ny bostadsbebyggelse. (Sjöbo kommun, 2025)

I de östra delarna av föreslaget planområde, söder om Tolångavägen längst österut (runt Tofta trädgård), är jordbruksmarken klassad som "Areella näringar av överordnat intresse" i ÖP 2040. Området är där ett splittrat jordbrukslandskap med små jordbruksblock. Delar av området är klassat som förorenad mark (gammal plantskola med DDT-rester).

Figur 16. Jordbruksmark som kommer tas i anspråk. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Utmed Tolångavägen planeras två nya bostadsområden. På den norra sidan mellan Tolångavägen och Grimstoftabäcken planeras ett utbyggnadsområde för enbostadshus och radhus. Inom området finns förorenad mark vilket behöver hanteras. Området är även beläget inom vattenskyddsområde. För att minska risken för negativ påverkan på vattenförekomsten

har antalet planerade bostäder halverats i jämförelse med samrådsförslaget. Utbyggnadsområdet bedöms nu kunna rymma 50 bostäder.

Utbyggnadsområde "Tofta trädgård", söder om Tolångavägen, medger en gles bebyggelseutveckling för att behålla den småskaliga och lantliga karaktären i området. Utbyggnadsområdet som utpekats i granskningsversionen är något större än i samrådet men bedöms ändå rymma ca 20 bostäder. Eftersom det finns en efterfrågan på mer enskilt boende bedöms ett område som medger gles bebyggelseutveckling i ett tätortsnära läge minska risken för spridd bebyggelse i övriga delar av kommunen. Genom att peka ut ett större område tar kommunen ett samlat grepp över hela det berörda området i en kommande detaljplaneprocess.

Tätorten är omgiven av värdefull naturmark och jordbruksmark och den mark som föreslås för exploatering är de jordbrukssegment som kommunen definierat som något sämre, alternativt att de områdena ligger strategiskt bra för utbyggnad då de blir lätta att knyta till befintlig bebyggelsestruktur och infrastruktur.

Kommunen gör sammantaget bedömningen att konsekvenserna på jordbruksmarken blir som minst vid exploatering av planområdets östra delar, samt delvis i de norra delarna, på grund av små och splittrade jordbruksenheter. Konsekvenserna av exploatering i de östra delarna är som minst närmast tätorten, med tanke på både jordbruksklassning och konnektivitet i jordbrukslandskapet. (Sjöbo kommun, 2025)

Planförslaget har inför granskning kompletterats med riktlinjer för nya byggnader eller andra anläggningar på jordbruksmark som ligger utanför de utbyggnadsområden som föreslås i planen.

Konsekvensbedömning

Planen innebär exploatering för bostäder på jordbruksmark. Eftersom jordbruksmark skyddas som ett nationellt intresse enligt Miljöbalken (MB) 3 kapitel 4 § förutsätter en exploatering att markanvändningen utgör ett väsentligt samhällsintresse som inte på ett tillfredsställande sätt kan tillgodoses på annan mark.

Enligt kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning finns ett behov av 800 – 1300 nya bostäder i Sjöbo tätort mellan 2022 och 2050. Kommunen har idag en planberedskap för 800 – 1000 nya bostäder, främst i radhus och flerfamiljshus. Genom att komplettera planen med LSS-boenden samt fler områden för enbostadshus, kan kommunen erbjuda en större variation av bostadsalternativ. Den fördjupade översiktsplanen möjliggör totalt cirka 630 bostäder med ytterligare cirka 50 om området för utblick inkluderas.

Jordbruksmark tas även i anspråk för att möjliggöra utveckling av kommunens reningsverk.

Enligt kommunens planeringsprincip i ÖP 2040 ska ny sammanhängande bebyggelse lokaliseras i anslutning till befintliga samhällsservice. Då Sjöbo tätort är omgiven av jordbruksmark finns begränsade möjligheter att växa utan att ta jordbruksmark i anspråk. Alternativ har studerats i en lokaliseringsutredning. Det finns motstående intressen som höga värden för natur- och friluftsliv och problematik kopplat till översvämning som begränsar tillgången på exploateringsbar mark.

Det samlade markanspråket för nya utbyggnadsområden i FÖP omfattar cirka 45 hektar där den största delen av utvecklingen föreslås ske genom förtätning. Totalt föreslås 21,4 ha jordbruksmark som utbyggnadsområden vilket är knappt hälften av den samlade arealen. Av detta är 4,2 ha betesmark som reserveras för reningsverkets utveckling. Resten är nya bostadsområden.

Den jordbruksmark som kommer att tas i anspråk har relativt små jordbruksblock och osammanhängande struktur. Värdet bedöms ändå som *högt* då det är odlingsbar mark som tas i anspråk. De negativa effekterna bedöms som *små* på grund av att det enligt kommunens lokaliseringsutredning är mindre, splittrade enheter som tas i anspråk. Planförslaget bedöms därför få *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

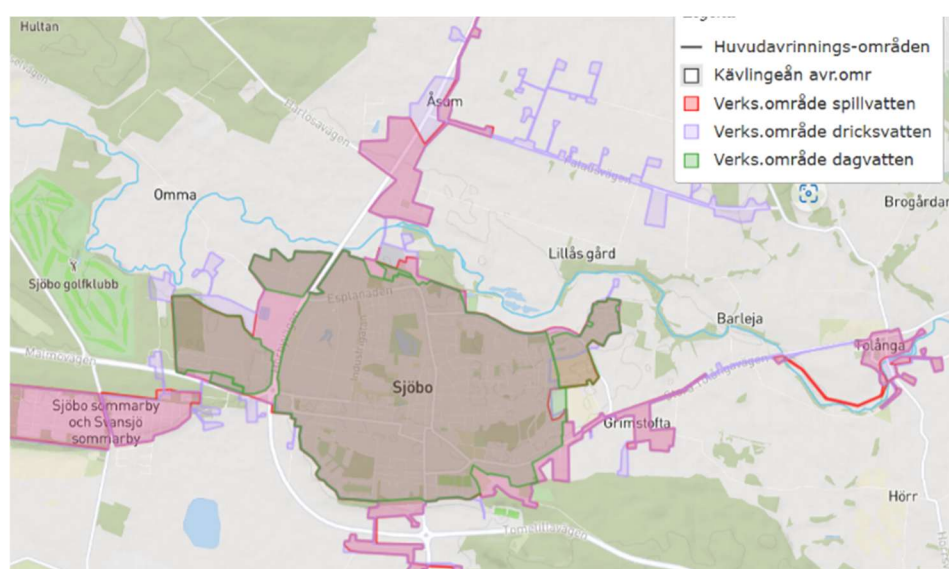
Intressesets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

6.4 Hushållning med mark- och vattenområden – Dricksvatten

Förutsättningar

I Sjöbo kommun finns det åtta kommunala vattenverk. Det största vattenverket i kommunen är Sjöbo vattenverk. Det är Sjöbo vattenverk som förser planområdet med dricksvatten. Samtliga vattenverk i Sjöbo kommun tar vatten från grundvattnet i marken. Vattenkvaliteten på grundvattnet i kommunen är mycket god och därför behövs inga eller endast få reningssteg i vattenverken. Samtliga vattenverk är försedda med UV-ljus som säkerställer att dricksvattnet är fritt från mikroorganismer som bakterier och virus.

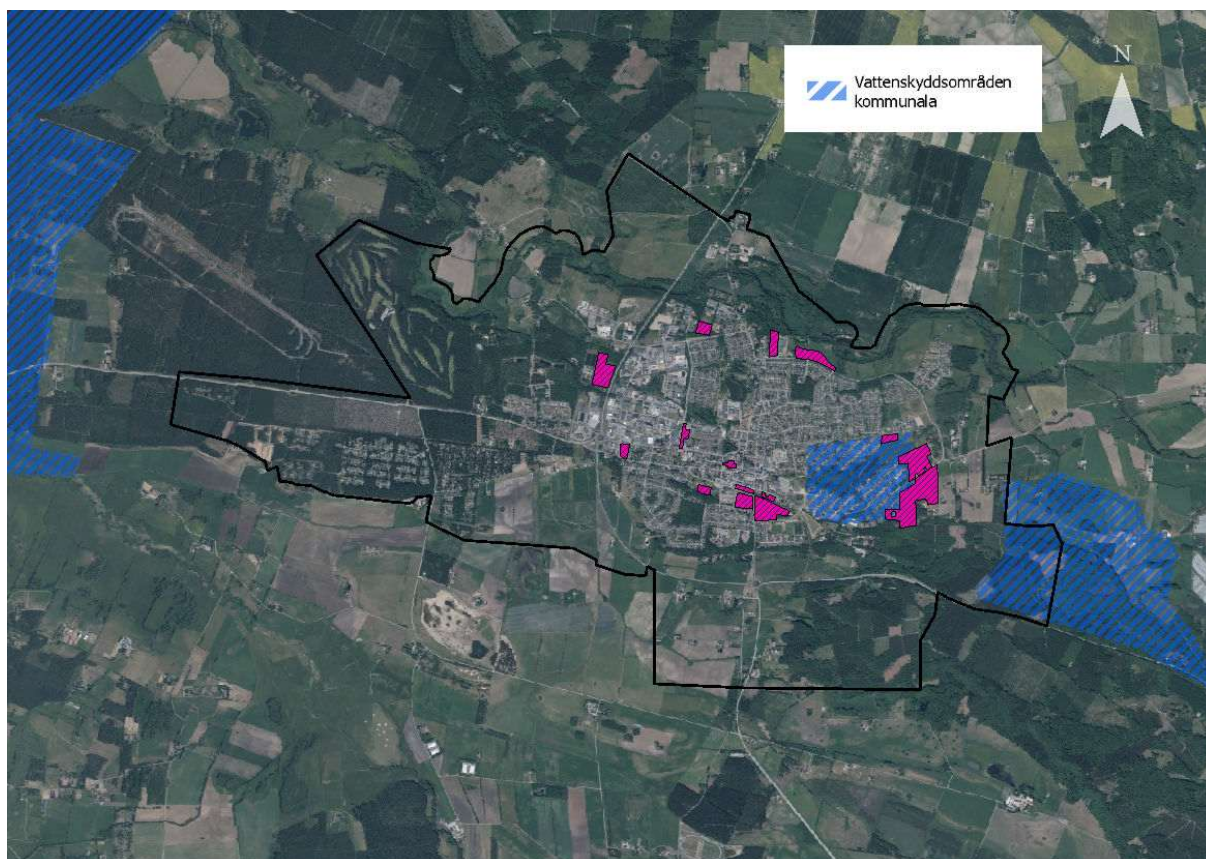
Sjöbo tätort omfattas av verksamhetsområde för VA, se Figur 17. Störst täckning har verksamhetsområde för dricksvatten. Verksamhetsområde dagvatten omfattar endast de centrala tätbebyggda delarna av Sjöbo. Sjöbo reningsverk hanterar även spillvatten från Grimstofta och Sjöbo sommarby. Det renade avloppsvattnet från Sjöbo reningsverk infiltreras i mark och når vattendraget efter cirka 1 år.

Figur 17 Verksamhetsområde VA & dagvatten (Kävlingeåns vattenvårdsförbund, 2025)

VA-enheten på Sjöbo kommun arbetar med att successivt bilda vattenskyddsområden för alla vattentäkter i kommunen. Två aktiva vattenskyddsområden ligger inom föreslaget planområde; Grimstofta (2012227) (80,5 hektar) i tätortens sydöstra del och Gröndal (224,5 hektar) strax sydost om Sjöbo tätort, se Figur 18. Både skyddsområdena och föreskrifterna behöver enligt kommunen arbetas om. (Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun, 2023)

Både grundvattentillgången och den kemiska statusen har klassats som god i vattenförekomsterna i de södra och västra delarna av kommunen. I den nordöstra delen av kommunens grundvattenförekomster har grundvattenstatusen inte klassats ännu.

Figur 18. Kommunala vattenskyddsområden i Sjöbo. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

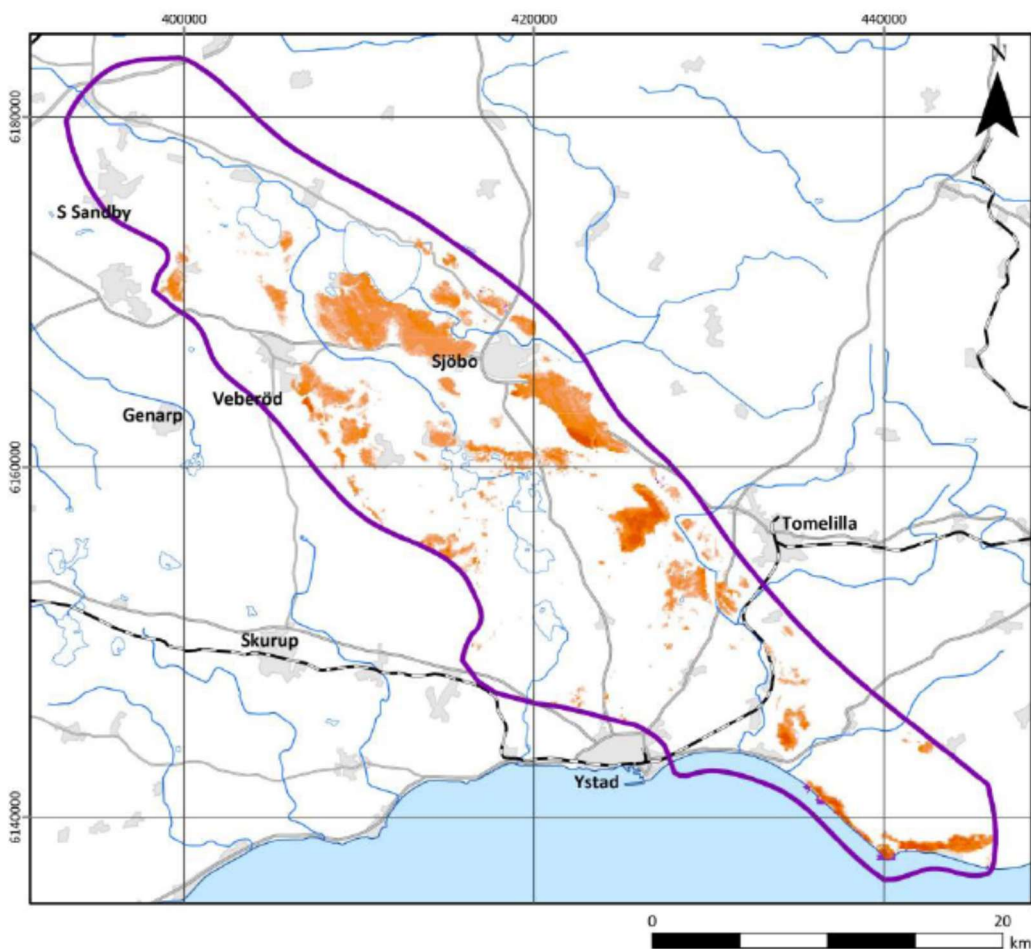
Under Sjöbo tätort sträcker sig grundvattenförekomsterna Revingehed, Eriksdal och Vombsänkan och de överlappar delvis varandra. De omfattas av miljö kvalitetsnormer och har enligt VISS (2024-04-15) god kemisk och kvantitativ status.

Vombsänkans grundvattenförekomst skyddas också av krav enligt dricksvattenföreskrifterna vilket innebär att det finns särskilda krav för att vattnet ska anses som hälsosamt och rent efter att det renats. Kraven ställs alltså inte på råvattenkvaliteten i vattenförekomsten. Urban markanvändning är inte utpekad som föroreningskälla för grundvattenförekomsten. Betydande påverkan kommer framför allt från jordbruksmark som är en viktig markanvändning inom Vombsänkan som helhet (VISS, 2021).

Påverkan och effekt

SGU fick 2018 i uppdrag av regeringen att karaktärisera grundvattensresurser i bristområden. Som del i detta utfördes hösten 2019 undersökningar i Vombsänkan med syfte att kartlägga och

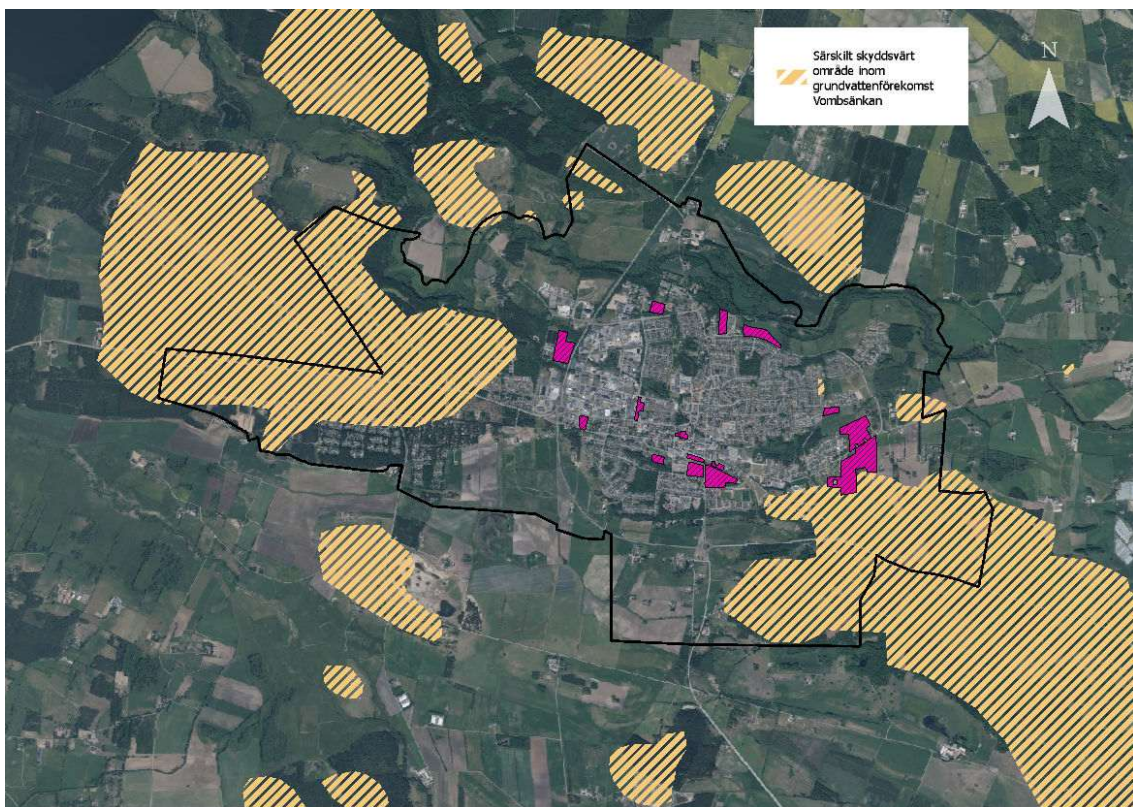
tydliggöra lämpliga områden för större grundvattenuttag. I Figur 19- Figur 21 visas ett delresultat från arbetet som pekar ut områden med en mäktighet över 10 m med sand- och grusvattenlagringar över grundvattenytan. Dessa områden är sannolikt viktiga nybildningsområden för grundvatten. Även om samspelet mellan avrinning från urban mark och grundvatten inte studeras närmare i SGUs utredning är det viktigt att vara medveten om grundvattenförekomsten och att grundvattenbildning via infiltration kan bli aktuellt i framtiden för att avhjälpa vattenbrist i området. (DHI Sverige AB, 2023)

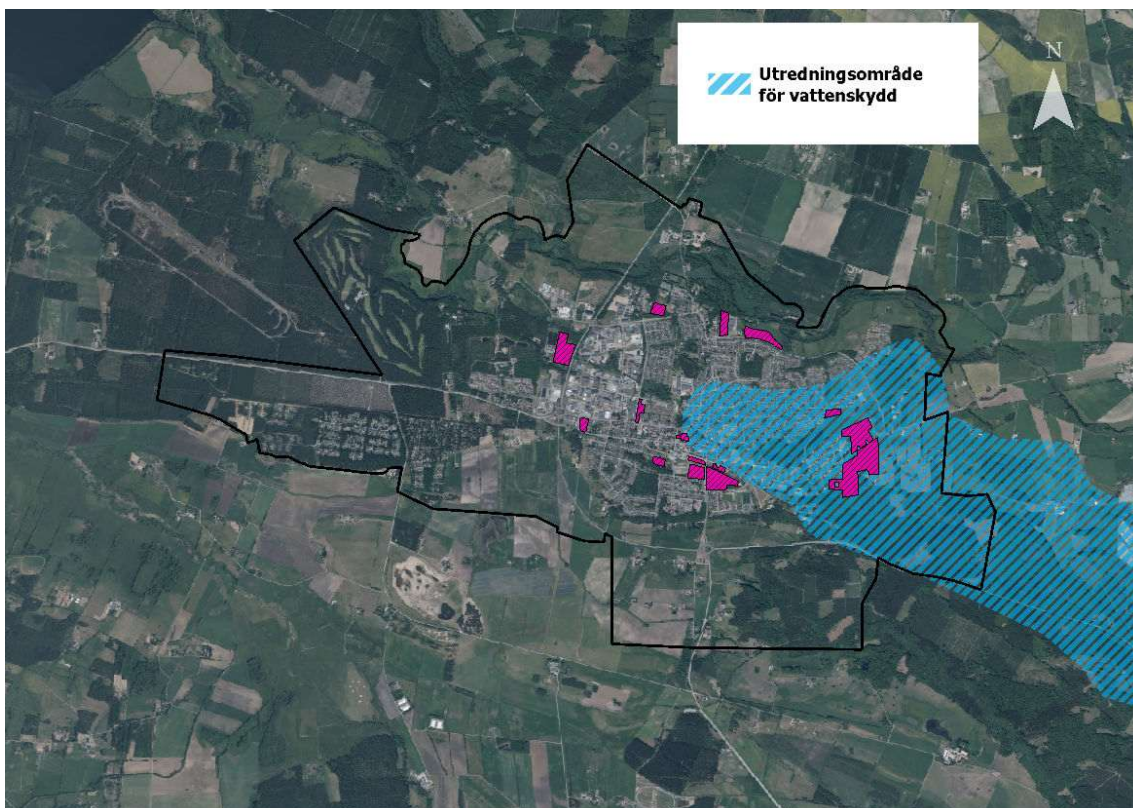
Figur 19. Identifierade områden med över 10 meter mäktiga jordlager som sannolikt utgör viktiga nybildningsområden för grundvatten. (DHI Sverige AB, 2023)

Vattenskyddsområdena kan påverkas av bland annat jordbruk och markföroreningar samt klimat såsom skyfall och torka. De riskerar också att påverkas av avloppssituation, dagvattenhantering och en minskad nybildning av grundvatten vid hårdgöring av markytor.

Gällande skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde Grimstofta är sedan år 1975 men berör flera aspekter som aktualiseras i samband med en exploatering för nya bostäder. Detta gäller frågor som rör väghållning, transporter men framför allt hantering av avloppsvatten. För område Tofta och Tofta trädgård saknas specifika riktlinjer för hantering av avloppsvatten. Stor hänsyn ska dock tas till att områdena är inom vattenskyddsområde i den kommande detaljplaneringen. Dagvatten från potentiellt förorenade ytor ska avledas via kommunala ledningar.

Figur 20. Särskilt skyddsvärt område inom grundvattenförekomsten Vombsänkan. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Figur 21. Utredningsområden för vattenskydd. (Karta: Sjöbo kommun, 2025)

Enligt de generella riktlinjerna för teknisk försörjning ska anslutning till det kommunala vatten- och avloppsnätet eftersträvas vid nybyggnation. Om en byggnad inte kan anslutas till det kommunala VA-nätet ska vatten och avlopp lösas med i första hand en gemensam, och i andra hand en enskild, anläggning på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt (Sjöbo kommun Tekniska förvaltningen, 2023 05 12).

Sjöbo kommun har en vattentjänstplan (Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun, 2023) där kommunens långsiktiga planering med syfte att tillgodose behovet av kommunalt vatten och avlopp redovisas. Dessutom redovisas hur kommunala anläggningar ska säkras för att klara framtida skyfall. Enligt vattentjänstplanen måste Sjöbo avloppsreningsverk kunna möta det framtida behovet med en ökade belastning av en ökande befolkning enligt ÖP 2040 och eventuella utbyggnadsplaner och nya områden som ansluts.

Då samtliga av kommunens vattentäkter är grundvattentäkter är risken mindre att vattenkvaliteten blir påverkad av skyfall, jämfört med ytvattenverk. Om vattentäkten skulle bli översvämmad så att ytvatten rinner ner i brunnarna skulle vattenkvaliteten kunna påverkas.

Konsekvensbedömning

Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster och det finns också kommunala vattenskyddsområden vilket bedöms som ett *högt värde* enligt bedömningsgrunderna.

I markanvändningskartan redovisas områden för klimatanpassning. Områdena bildar en sammanhängande blåstruktur som ger förutsättningar för en lokal dagvattenhantering och infiltration.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten och sanering av förorenad mark genomförs, bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på grundvattnet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten. Föreslagen plan bedöms därmed ha förutsättningarna för att kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet.

En förutsättning för bedömningen är att nya utbyggnadsområden kommer att ingå i kommunalt verksamhetsområde för vatten- och avlopp. Risk finns annars att planförslaget påverkar MKN och ger betydande miljöpåverkan.

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Åtgärdsförslag

Utveckling av nya utbyggnadsområden förutsätter en utvidgning av kommunalt verksamhetsområde för VA för att inte riskera att ge betydande miljöpåverkan på viktiga vattenförekomster. I kommunens vattentjänstplan påtalas behovet att samordna åtgärder inom

befintliga allmänna anläggningar som vattenverk och avloppsreningen med utbyggnaden av vatten- och avlopp till ytterligare bostadsområden. VA-planeringen kommer i praktiken att påverka när det är möjligt att bygga ut nya bostadsområden vilket tydligare kan framgå av FÖP.

Vid flera nya utbyggnadsområden krävs reningsåtgärder utanför området vilket kan påverka redan antagna detaljplaner eller behovet av nya. Kommunen bör ha en strategi för att säkerställa att denna mark går att ta i anspråk för så att nödvändiga reningsåtgärder som behövs för att inte riskera att påverka MKN kan genomföras.

7 Påverkan på miljömål

7.1 Relevanta miljömål

FN:s globala hållbarhetsmål

Agenda 2030 och de 17 globala målen togs fram och beslutades år 2015 av Förenta nationerna (FN). Målen ska hjälpa oss till en social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling. Agenda 2030 är ingen lag, utan ett dokument som länderna frivilligt har skrivit under. Ansvaret för att nå målen till år 2030 ligger på regeringar i alla FN-länder.

Figur 22. FN:s globala mål. Illustration: globalmalen.se

FÖP Sjöbo tätort berör framför allt mål 11 med dess delmål, Hållbara städer och samhällen. Planen berör även i olika grad mål 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13 och 15.

Nationella miljökvalitetsmål

Det svenska miljöarbetet bygger på ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål och flera etappmål som ska fungera vägledande för samhällets olika aktörer. Målen svarar för den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.

Figur 23. Sveriges 16 miljömål. Illustration: sverigemiljomal.se. (u.å.).

Av de nationella miljö kvalitetsmålen bedöms följande miljömål beröras av den fördjupade översiktsplanen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Regionala miljömål

Miljöprogram för Region Skåne 2030

Regionens mål och inriktning för miljöarbete fram till år 2030. Grunden för miljöprogrammet återfinns i Agenda 2030, de nationella miljömålen samt

generationsmålet. Målet avser en miljömässig hållbar utveckling utan att äventyra nästa generations chans att tillfredsställa sina behov inom samtliga områden som Region Skåne ansvarar för.

Region Skåne har grupperat in miljömålen i tre fokusområden: resurseffektiv och cirkulär ekonomi, låg klimatpåverkan samt frisk och hälsosam miljö.

Resurseffektiv och cirkulär ekonomi

"Region Skåne ska ha en resurseffektiv och cirkulär ekonomi där inflödet av varor har minskat betydligt i förhållande till verksamhetens produktion, där återanvändning och återvinning sker av inköpta resurser i ett cirkulärt flöde, där flergångsmaterial väljs där så är kvalitetsmässigt, patientsäkert och totalekonomiskt möjligt och där mängden avfall som inte återanvänds eller återvinns minimeras. Energieffektivisering och energihushållning ska ske i alla verksamheter, både för verksamhetsenergi och för fastighetsenergi samt för egna transporter inkluderat allmän kollektivtrafik."

Låg klimatpåverkan

"Region Skåne ska ha ett lågt utsläpp av klimatpåverkande gaser inom ramen av den utsläppsnivå som tillåts för att nå upp till 1.5-gradersmålet i Parisavtalet med målsättning att till senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av klimatpåverkande gaser. Region Skåne ska fortsätta vara fossilbränslefritt inom egen verksamhet men också driva omställningen i leverantörsleden genom att ställa krav på fossilbränslefria transporter vid upphandling, inköp och bidragsgivning."

Frisk och hälsosam miljö

"Särskilt farliga ämnen ska fasas ut inom Region Skånes verksamheter och ska inte ingå i produkter, livsmedel, varor och byggnader om det inte är absolut nödvändigt. Användandet av särskilt farliga ämnen ska så långt möjligt inte förekomma någonstans i hela leverantörskedjan från råvaror och insatsvaror till avfall. Varor och material ska vara designade för resurseffektiva kretslopp och inte innehålla några särskilt farliga ämnen om det inte är absolut nödvändigt. Kraven ska vara likvärdiga för nyproducerade och återvunna material. Region Skåne ska så långt möjligt minimera utsläpp av miljöfarliga läkemedelsrester."

Klimat- och energistrategi för Skåne (juni 2018)

Länsstyrelsen är den instans som anpassar arbetet med miljökvalitetsmålen till regional nivå. I juni år 2018 antogs Klimat- och energistrategi för Skåne med ett antal mål till år 2030. År 2022 lanserade Länsstyrelsen Skåne "Tillsammans för ett hållbart Skåne" som är ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2021-2025.

I den presenteras fyra prioriterade områden specifikt för Skåne:

- Hållbara städer och samhällen
- Hållbar mark- och vattenanvändning
- Hållbar livsmedelsförsörjning
- Hållbar konsumtion och produktion

Kommunala miljömål

Det lokala miljömålet för Sjöbo kommun "Hållbart Sjöbo 2034" antogs 2022-11-30. Miljömålet är en fördjupning av kommunens dokument "Vision 2034" som beskriver kommunens målsättning fram till år 2034. De lokala miljömålen för Sjöbo kommun har samma fokusområden som de regionala förutom att de två sista fokusområdena har slagits ihop.

I miljömålet nämns tre fokusområden: hållbara samhällen, hållbar mark- och vattenanvändning samt hållbar produktion och konsumtion. Inom varje fokusområde beskrivs den omställning Sjöbo kommun behöver göra för att uppnå hållbar utveckling.

Hållbara samhällen (globala mål 11, 13, 3)

”I det hållbara samhället kan invånaren leva klimatsmart, hälsosamt, tryggt och står rustad för klimatförändringens effekter. Hållbara transporter och närhet till grönområden ger ökad livskvalitet. Här finns frisk luft, sköna områden med skugga och tillgång till tystare områden.”

Hållbar mark- och vattenanvändning (globala mål 3, 15, 6)

”En hållbar mark- och vattenanvändning bidrar till att generera ekosystemtjänster, en långsiktig god hushållning med naturresurser samt god kvalitet på dricksvatten. Här kan invånarna njuta av en hälsosam närmiljö som ger ökad livskvalitet och bevarad biologisk mångfald.”

Hållbar konsumtion och produktion (globala mål 2, 12, 7)

”Hållbar produktion och konsumtion bidrar till en hög biologisk mångfald samt minskade utsläpp samtidigt som den är resurseffektiv, cirkulär, klimatsmart och bidrar till en giftfri miljö. Ett tryggt och motståndskraftigt livsmedelssystem står emot klimatförändringarna bättre samt ger ett större utbud av lokala och hållbara livsmedel. Invånarna uppmuntras att göra medvetna hållbara val.”

De lokala miljömålen för Sjöbo kommun går i linje med kommunens Vision 2034 och ska fungera som ett övergripande paraplydokument som integrerar målen kopplade till miljömässig hållbarhet i till exempel Grönstruktur- och naturvårdsprogram (GNP), Kretsloppsplan, VA-plan och Trafikplan (TRAST).

HÅLLBARA SAMHÄLLEN	HÅLLBAR MARK- & VATTENANVÄNDNING	HÅLLBAR PRODUKTION & KONSUMTION
- Klimatsmarta transporter till alla - Klimatsäkrad kommun - Klimatkunskap - God tillgång till grönområden för alla - Frisk luft, god strål- och ljudmiljö	- Giftfri miljö - Bevarade och utvecklade natur- och kulturmiljövärden - Friskt vatten	- Hållbara lantbruk - Hållbar konsumtion - Minskat avfall - Hållbar energi

Figur 24. Miljömål 2034, Sjöbo kommun (sjobo.se, 2024-03-08)

7.2 Avstämning miljömålen

Nationella miljö kvalitetsmål

Nedan följer en avstämning av planförslaget och nollalternativet mot relevanta nationella miljö kvalitetsmål, se tabell 6. Markeringens färg indikerar till vilken grad planförslaget respektive nollalternativet bidrar till eller motverkar att miljö kvalitetsmålen uppfylls.

Miljömålen utvärderas med hjälp av den regionala preciseringen av delmålen och sammanfattas med tabell 6 nedan.

- Ja, förslaget bedöms bidra till att uppnå målet.
- Förslaget varken bidrar eller försämrar möjligheterna att uppnå målet.
- Nej, förslaget bedöms inte bidra till att uppnå målet.

Tabell 6. Samlad bedömning om hur de olika alternativen bidrar till måluppfyllelse av de nationella miljömålen. Jämförelse nollalternativ och planförslag till granskningshandling

Mål	Noll-alternativ	Planförslag	Motivering
<i>Begränsad klimatverkan</i>			I planförslaget görs anpassningar för klimatsmarta transporter. Kollektivtrafik och cykelstråk byggs ut. Planförslaget kan förtydliga inriktningar avseende åtgärder för minskad klimatpåverkan ytterligare. Nollalternativet förespråkar järnväg vilket skulle varit positivt för klimatet. Planen innehåller i övrigt inte vägledning avseende klimat.
<i>Frisk luft</i>			Luftkvaliteten är överlag bedömd som god i Sjöbo tätort. Viss olägenhet kan föreligga i sommarbyarna på grund av vedeldning. Stimulans till att åka kollektivt alternativt cykla och gå lokalt samt omställningen till fossilfria transporter bidrar till en ännu bättre luftkvalitet.
<i>Bara naturlig försurning</i>			Bidrar till omställning till fossilfria transporter. Central förtätning, Gång- och cykelvägar förbättras och knyts an till kollektivtrafiken för att stimulera minskad bilpendling.
<i>Giftfri miljö</i>			Planförslaget bidrar till minskad spridning av markföroreningar och bättre rening av dagvatten.
<i>Levande sjöar och vattendrag</i>			Planförslaget ger förutsättningar för bättre rening och fördröjning av dagvatten. Dammar bidrar också till biologiska mångfalden. Nollalternativet bedöms inte innehålla den vägledning som behövs för att minska kommunens påverkan på vattenmiljöerna.
<i>Grundvatten av god kvalitet</i>			Efterbehandling av överliggande föroreningar minskar risken för påverkan på grundvattenmagasinet. Fördröjning av dagvatten renar dagvattnet och ökar dagvattenmagasinen. Planförslaget medvetandegör behovet av att säkerställa infiltrationen till grundvattenmagasinen i viktigaste områdena.
<i>Myllrande våtmarker</i>			Översvämningszoner och ev. dammar planeras i samband med klimatanpassningsområden.
<i>Levande skogar</i>			Planering av nya områden genom förtätning. Hänsyn tas till skogsmarkerna. Ekosystemtjänster vidmakthållna och friluftslivet värnas. Riksintressena natur påverkas inte.
<i>Ett rikt odlingslandskap</i>			Åkermark tas i anspråk vilket inte bidrar till måluppfyllnaden. Inriktningar för att bevara värdefulla landskapselement
<i>God bebyggd miljö</i>			Planförslaget bidrar till hållbar bebyggelsestruktur och en hållbar samhällsplanering. Förbättrad infrastruktur. Gynnar gång- och cykel och kollektivtrafik. Natur och grönområden finns i närheten och 3-30-300 framhävs i planförslaget.
<i>Ett rikt växt- och djurliv</i>			Planförslaget har tagit hänsyn till de närliggande riksintressena för naturvård. Behov av naturinventeringar då mark tas i anspråk. Blå-grön infrastruktur har identifierats och hänsyn tagits.

Regionala miljömål

Se avstämning nationella miljömål.

Lokala miljömål

Miljömål 2034

FÖP Sjöbo tätort bedöms beröra Miljömål 2034 i nedanstående punkter.

- Klimatsmarta transporter till alla +
- Klimatsäkrad kommun +
- God tillgång till grönområden för alla +
- Bevarade och utvecklade natur- och kulturmiljöer +
- Friskt vatten +
- Hållbara lantbruk +/-

Planförslaget bidrar till att uppfylla miljömålen som Sjöbo kommun antagit i Miljömål 2034.

Preciseringen av miljömål Hållbara lantbruk gynnas av de säkerhetszoner som bildas vid vattendragen vilket sannolikt minska övergödningen och minimerar belastningen från lantbruket. Enligt målet ska jordbruksmark exploateras i undantagsfall.

8 Kumulativa effekter

Effekter från flera källor kan samverka och bidra till kumulativa effekter. Dessa ska identifieras, beskrivas och bedömas i en miljöbedömning. Det kan handla om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar.

Kumulativa effekter är särskilt viktiga att hantera i planer och program på övergripande nivå och för långsiktiga planer. Inte minst kommer effekter som beror av ett förändrat klimat att bli nödvändiga att relatera till i kommande miljöbedömningar. Vilka klimatscenarier som bedömningen behöver utgå ifrån i nuläge och framskrivet läge, nollalternativet, blir en central fråga för bedömningen. Andra effekter är sådana som beror av övergripande strukturer och som behöver hanteras i tidiga och strategiska planer och program, som exempelvis grön infrastruktur, möjligheten att ta hand om stora mängder vatten eller brist på vatten med mera där kumulativa effekter får långtgående konsekvenser i tid och rum. (Naturvårdsverket, 2024)

Förtätning i de centrala delarna av Sjöbo kan medföra förstärkt dagvattenproblematik med ökad hårdgöring av ytor och minskad infiltration av nederbörd. Denna effekt har analyserats i dagvattenutredningen och det finns förutsättningar att ta hand om det dagvatten som uppstår i tätorten utan att minska möjligheten till att miljö kvalitetsnormer kan nås. Ytor för klimatanpassning och omhändertagande av höga flöden redovisas i mark- och vattenanvändningskartan.

Sjöbo reningsverk är kommunens största reningsverk. Enligt kommunens vattentjänstplan från 2023 behöver reningsverkets kapacitet utredas både vad gäller anläggningens dimensionering och tillstånd för att kunna möta det framtida behovet vid en ökande befolkning. Reningsverket måste även kunna möta framtida krav på ökad rening. Den planerade utbyggnaden av Sjöbo måste förenas med tydliga krav på att nya bostadsområden ansluts till kommunalt VA och samordnas med motsvarande utveckling av reningsverket. Positiva kumulativa effekter kan uppstå om även hushåll som i nuläget har enskilt avlopp i samband med detta kan erbjudas kommunalt VA. I FÖP har mark reserverats för att möjliggöra reningsverkets utveckling.

Befolkningsökningen i centrala delarna ger ett ökat underlag för att förbättra kollektivtrafiken och de nya bebyggelseområdena bidrar till att gång- och cykelvägarna byggs ut. Detta bidrar till en minskad klimatpåverkan.

Genom en medveten gestaltning kan flera funktioner byggas in som bidrar till att förstärka naturvärden i planområdet och stärka den gröna och blå infrastrukturen med intilliggande landskap. Växtval kan bidra till att gynna pollinatörer och fåglar. I området naturligt förekommande växt- och trädarter bör användas.

Jordbruksmark tas i anspråk och detta minskar näringspåverkan på närliggande vattendrag från brukandet av jorden. Planerade exploateringar i Sjöbo tätort kommer dock att innebära en ökad hårdgörningsgrad och föroreningsbelastning i dagvattnet där framför allt fosfor och metaller bedöms öka i jämförelse med tidigare. Även om minskade utsläpp från jordbruk räknas in så är det viktigt att säkerställa att tillkommande fosforutsläpp från planerade exploateringar hanteras med tillräcklig rening för att inte öka utsläppen mot recipienten och därmed riskera att MKN inte kan uppnås.

Negativa konsekvenser då jordbruksmark tas i anspråk då andelen odlad mark i kommunen och i Sverige minskar. Detta minskar Sveriges självförsörjandegrad.

Vatten, träd och natur i stadsmiljö har positiva effekter på människors hälsa och gynnar också den biologiska mångfalden.

9 Uppföljning av betydande miljöpåverkan

Utifrån den bedömning som har gjorts inom ramen för den här miljökonsekvensbeskrivningen finns några aspekter som bör följas upp.

Kommunen har ett ansvar att i fortsatta skeden följa upp konsekvenser av planen. Särskilt viktigt är att följa upp de frågor som här bedömts ha risk för betydande negativ miljöpåverkan enligt miljöbalken. Dessa är:

- Påverkan på yt- och grundvattenförekomster (MKN).
- Påverkan på jordbruksmark. Följa upp hur mycket jordbruksmark som tas i anspråk.
- Klimat/transporter (nyttjande av kollektivtrafik och gång- och cykelbanor).
- Klimatkalkyl (andel grön-blå-tytor/kolsänkor).

Vid sidan av uppföljning av betydande miljöpåverkan skulle kommunen kunna ta fram fler uppföljande indikatorer kopplade till planens utvecklingsinriktning och klimatpåverkan.

10 Samlad bedömning

10.1 Sammanfattning av miljökonsekvenser för planförslaget

Vattenmiljö: Planförslaget har tagit stor hänsyn till skyfallsproblematiken och ger vägledning för hur risken för påverkan av skyfall ska förbättras. Det finns också goda förutsättningar att fördröja och rena dagvatten på ett sådant sätt att MKN för ytvatten inte äventyras. Planförslaget bedöms därmed kunna ge förutsättningar för att ge *positiva konsekvenser* på ytvattenmiljöerna.

Klimatpåverkan: Planförslaget innehåller förslag och strategier för att kunna minska påverkan på klimatet. Planen kommer främst att ha en klimatpåverkan kopplat till nybyggnation och trafiklösningar. Genom riktlinjen i planen att eftersträva ett hållbart byggande vid nybyggnation finns stor potential att minska klimatpåverkan. De föreslagna utvecklingsområdena är placerade nära befintlig tätort och kan på de flesta platser på ett bra sätt länkas till befintlig infrastruktur och med gång- och cykelvägar. Planförslaget bedöms sammantaget ge *positiv konsekvens* för

aspekten klimatpåverkan men planförslaget kan ytterligare förstärka skrivningar som bidrar till minskad klimatpåverkan.

Hushållning med mark- och vattenområden – jordbruksmark: Utvecklingen av Sjöbo tätort sker till största delen på så kallad övrig mark och grönområden men innebär även en viss exploatering av bostäder på jordbruksmark i direkt anslutning till tätorten. Alternativ har studerats i en lokaliseringsutredning. Förutom jordbruk finns även motstående intressen som höga värden för natur- och friluftsliv och klimatrelaterade risker som begränsar tillgången på exploateringsbar mark för att kunna uppfylla kommunens riktlinjer för bostäder. Jordbruksmark tas även i anspråk för att möjliggöra utveckling av kommunens reningsverk.

Den jordbruksmark som kommer att tas i anspråk har en splittrad struktur med relativt små jordbruksblock. Då jordbruksmark är nationellt intresse bedöms planförslaget medföra *måttlig negativ konsekvens* på jordbruksmarken i området.

Hushållning med mark- och vattenområden – dricksvatten: Inom planområdet och dess påverkansområde finns områden som är utpekade som grundvattenförekomster samt kommunala vattenskyddsområden med uttag av dricksvatten. Med föreslagna åtgärder för bland annat fördröjning och rening av dagvatten bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed också på möjligheten att nyttja denna resurs som dricksvatten. Under förutsättning att nya utbyggnadsområden ansluts till kommunalt VA bedöms planen kunna ge *positiva konsekvenser* på grundvattnet och grundvattenförekomster.

Riksintressen och skyddade områden: Planförslaget har i sina riktlinjer tagit hänsyn till riksintressena för natur och kommer enligt riktlinjerna att vid utbyggnad inom eller nära riksintresset att utreda och planera för att riksintressets värden inte ska påverkas negativt.

Planförslaget bedöms sammantaget ge en positiv konsekvens på riksintressena för natur och friluftsliv. Övriga riksintressen berörs inte.

Miljökvalitetsnormer: I Sjöbo tätort finns goda förutsättningar för att säkerställa att planerade exploateringar inte äventyrar Kävlingeåns möjlighet att nå MKN. Ytterligare kompletterande rening av spillvatten och dagvatten i den befintliga miljön bidrar till att recipienten kan nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen.

Planförslaget bedöms inte försvåra möjligheten att uppnå gällande miljökvalitetsnormer för vatten förutsatt att tillräcklig stor areal avsätts för fördröjning och rening av dagvatten. Anläggningen av dammar och andra tekniska lösningar för rening av dagvatten behöver ske i takt med utbyggnaden av Sjöbo. Nya utbyggnadsområden förutsätts anslutas till kommunalt VA.

Om åtgärderna som föreslås för fördröjning och rening av dagvatten, lokalt omhändertagande av dagvatten samt sanering av förorenad mark genomförs, bedöms planen kunna ge förbättrade grundvattenförhållanden med avseende på kvalitet och kvantitet och därmed kunna ge en *positiv effekt* på miljökvalitetsnormerna för grundvattenförekomster.

Sjöbo kommun berörs ej av kvalitetsnormerna för luft och buller.

Miljömål: Planförslaget ger förutsättningar för positiva effekter på alla relevanta miljömål utom de som är kopplade till jordbruksmark.

10.2 Noll-alternativ

Den nuvarande FÖP Sjöbo 2013 har av kommunen bedömts ha sådana brister att den inte längre utgör ett vägledande verktyg för efterföljande detaljplanering och bygglovshandläggning. Anledningen är bland annat avsaknad av riktlinjer för befintlig bebyggelse och nya enstaka

byggnader utanför detaljplan, bristande vägledning för dagvattenhantering och klimatanpassning, samt bristande vägledning för kommande detaljplanering av nya bostäder.

Det finns därför en risk att miljökvalitetsnormerna för vatten kan påverkas negativt och därmed får en betydande miljöpåverkan. Nollalternativet innehåller inte heller den vägledning som behövs för att Sjöbo kommun ska kunna nå klimatmålet netto noll vid år 2050.

10.3 Avfärdade alternativ

Sjöbo kommun har i planeringsprocessen kontinuerligt studerat olika alternativ för att uppfylla kommunens behov av att utveckla Sjöbo tätort för att uppfylla beslutade mål, strategier och gällande lagstiftning. Befintliga kunskapsunderlag har sammanställts och nya tagits fram i processen, exempelvis för översvämningsrisk och skredrisk.

Lokaliseringsutredning

Inom tätortsavgränsningen för FÖP Sjöbo har olika alternativ för lokalisering av nya utbyggnadsområden studerats. Studien utgår ifrån kommunens behov av nya bostäder enligt beslutade riktlinjer för bostadsförsörjning samt de planeringsprinciper som anges i Översiktsplan för Sjöbo kommun 2040. Lokaliseringsutredningen har skett successivt och sammanställts i en slutrapport våren 2025.

I lokaliseringsutredningen har olika alternativ bedömts med stöd av en checklista som omfattar ett stort antal aspekter. Det redovisas även vilken typ av mark som tas i anspråk fördelat på jordbruksmark, grönområde eller övrig mark.

I arbetet med lokaliseringsutredningen avfärdades 17 områden med en samlad areal på ca 141 hektar varav 73,5 hektar jordbruksmark. De studerade utbyggnadsområdena är företrädesvis lokaliserade i utkanten av Sjöbo tätort, se Figur 4.

I lokaliseringsutredningen redovisas motiv till att vissa områden har valts bort i den fortsatta processen. Som huvudsaklig anledning anges för flera områden avstånd till centrum men även motstående intressen som jordbruksmark, höga natur-, kulturmiljö- eller landskapsvärden. Det finns även planeringsfrågor kopplat till infrastruktur eller klimatanpassning som gör vissa områden mindre lämpliga för exploatering.

FÖP Samråd

I april 2023 genomförde Sjöbo kommun ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Skåne avseende den fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort. Vid samrådet redovisades en skiss över planerade utbyggnadsområden, områden med höga värden och lagstadgade skydd samt genomförda utredningar. Relevanta miljöaspekter redovisades och risk för betydande miljöpåverkan att hantera i en MKB presenterades.

Sjöbo kommun har därefter upprättat ett förslag till ny fördjupad översiktsplan för Sjöbo tätort, med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning och barnkonsekvensanalys med utgångspunkt från de synpunkter som framkom vid avgränsningssamrådet. Miljökonsekvensbedömningen har genomförts parallellt och synpunkter beaktats genom anpassningar i både markanspråk och riktlinjer, se avsnitt Avfärdade alternativ 3.3.

Samråd enligt Plan- och bygglagen (PBL) har genomförts mellan 17 juni och 15 september 2024. Inkomna synpunkter har beaktats i revidering av FÖP inför granskning (Sjöbo kommun, 2025).

10.4 Samlad bedömning

Den nya fördjupade översiktsplanen för Sjöbo tätort bedöms bidra till utvecklingen av ett mer hållbart Sjöbo där stor hänsyn tagits i planering till riksintressen, vattenmiljöer och bebyggelsestrukturer och främjar en omställning till fossilfria transporter. Planförslaget ger förutsättningar att möta upp framtida klimatförändringar och bidrar också till att minska Sjöbos klimatavtryck.

Miljökonsekvenserna för vattenmiljö, klimatpåverkan och hushållning dricksvatten bedöms sammantaget vara positiva under förutsättning att planens inriktningar följs och nya utvecklingsområden ansluts till kommunalt VA. Planen medför trots anpassningar under planeringsprocessen att jordbruksmark tas i anspråk för utveckling av nya bostadsområden samt Sjöbo reningsverk. Miljöpåverkan bedöms som måttligt negativ när det gäller hushållning med jordbruksmark vilket får vägas mot andra väsentliga samhällsintressen.

11 Referenser

- Boverket. (2021). *Försörjande ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/ekosystemtjanster/olika-typer-av-ekosystemtjanster/forsorjande-ekosystemtjanster/> den 04 08 2023
- Boverket. (2021). *Kulturella ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/ekosystemtjanster/olika-typer-av-ekosystemtjanster/kulturella-ekosystemtjanster/> den 04 08 2023
- Boverket. (2021). *Reglerande ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/ekosystemtjanster/olika-grupper-av-ekosystemtjanster/reglerande/> den 04 08 2023
- Boverket. (2021). *Stödjande ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/ekosystemtjanster/olika-typer-av-ekosystemtjanster/stodjande-ekosystemtjanster/> den 04 08 2023
- Boverket. (2022). *Typer av ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/ekosystemtjanster/olika-typer-av-ekosystemtjanster/> den 08 08 2023
- Boverket. (den 07 11 2023). Hämtat från boverket.se: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lamplighetsbedomning/buller-vid-detaljplanering/regler-och-riktvarden-for-buller/>
- Boverket. (den 28 11 2023). *Boverket PBL-kunskapsbanken*. Hämtat från https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmanna-intressen/hansyn/miljo_klimat/klimatpaverkan/positiv_negativ/bostader_mm/
- Boverket. (den 28 11 2023). *Boverket.se*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/klimat/klimatpaverkan/>
- Boverket. (den 11 03 2024). *Boverket*. Hämtat från Klimatmålen och internationella åtaganden.: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/allmanna-intressen/hansyn/miljo_klimat/klimatpaverkan/klimatmalen/
- Boverket. (den 11 03 2024). *Klimatfrågor i planeringen*. Hämtat från Boverket.se: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planeringsfragor/klimat/>
- Boverket. (den 16 01 2024). *PBL Kunskapsbanken*. Hämtat från Minskad klimatpåverkan i deljplaneringen: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/lamplighetsbedomning/klimatpaverkan/>
- Boverket. (u.å.). *Grönska och vatten reglerar tempraturer vid värmeböljor*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/naturen/betydelse/reglerar/> den 10 07 2023
- DHI Sverige AB. (2023). *Dagvattenpåverkan på Kävlingeån från Sjöbo tätort med avseende på MKN*.
- Efterklang. (2022). *Bullerkartläggning 2022, Sjöbo tätort*.
- Försvarsmakten. (2023). Riksintressen för totalförsvarets militära del 1, Skåne län 2023, FM2022-23088:1.
- Kävlingeåns vattenvårdsförbund. (den 08 04 2025). *Vattenatlas*. Hämtat från Vattenatlas: https://vattenatlas.se/?zoom=10¢er=13.29,55.7&ol=VE,Haro,Anlagd%20vatmark,Avrinning_somrade_KVR&bl=mapboxcolor

Länsstyrelsen i Skåne. (den 21 09 2023). *Skånes miljömål*. Hämtat från <https://www.skanesmiljomal.info/bedomningar-2021/begransad-klimatpaverkan-2021/>

Länsstyrelsen i Skåne. (den 26 02 2024). Begäran om avstående av riksintresseanspråk för Södra Åsum [M180] Södra Åsum socken, Sjöbo kommun, Skåne län. Dnr 30901-2023.

Malmqvist, P. (1983). *URBAN STORMWATER POLLUTANT SOURCES*. Chalmers.

Markera Mark Göteborg AB. (2025). *PM Geoteknik, Översiktlig bedömning av risk för ras, skred och erosion*.

Naturvårdsverket. (2000). *Klingavälsån, registerblad*.

Naturvårdsverket. (2017). *Föroreningar i dagvatten*.

Naturvårdsverket. (den 17 05 2023). Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden, registerblad .
Värdebeskrivning Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden.

Naturvårdsverket. (den 15 04 2024). *Miljöbedömningar enligt kapitel 6 miljöbalken*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning/kumulativa-effekter/>

Naturvårdsverket. (u.å.). *Ekosystemtjänster*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster> den 08 08 2023

Naturvårdsverket. (u.å.). *Kumulativa effekter inom strategisk miljöbedömning*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/strategisk-miljobedomning/kumulativa-effekter/> den 26 07 2023

Region Skåne. (2022). *Regionplan för Skåne 2022-2040*.

Region Skåne. (2023). *3-30-300 i Skåne. Analysmodell för grönnare och hälsosammare städer*. Region Skåne.

Sigma Civil AB. (2021). *Sjöbo skyfallskartering*.

sjobo.se. (den 19 12 2023). Hämtat från <https://www.sjobo.se/bygga-bo-och-miljo/oversiktsplan-och-detaljplaner/oversiktsplanering/pagaende-fordjupad-oversiktsplan-for-sjobo-tatort.html>

Sjöbo kommun. (2013). *FÖP 2013 för Sjöbo tätort*.

Sjöbo kommun. (2023). *Samrådsunderlag inför avgränsningssamråd*.

Sjöbo kommun. (2025). *Samrådsredogörelse Förslag till fördjupad översiktsplan Sjöbo tätort*. Sjöbo kommun.

Sjöbo kommun. (den 15 03 2025). *Övergripande lokaliseringsutredning inför beslut om föreslagen exploatering av jordbruksmark*.

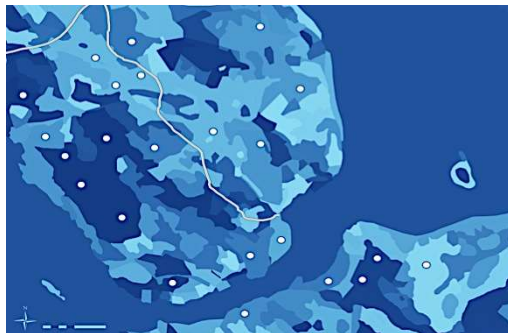
Sjöbo kommun Tekniska förvaltningen. (2023 05 12). *Vattentjänstplan 2023 Dnr TNN2023/69*. Sjöbo kommun .

Sjöbos kommun. (2023). *Samrådsunderlag inför avgränsningssamråd*.

Svenskt Vatten AB. (2019). *Avledning av dag-, drän- och spillvatten*.

Tekniska förvaltningen, Sjöbo kommun. (2023). *Vattentjänstplan 2023*.

VISS. (den 30 11 2023). *Vattenkartan*. Hämtat från <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/>: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>

Hemsida: www.calluna.se • E-post: info@calluna.se • Telefon växel: 013-12 25 75

Huvudkontor: Calluna AB, Linköpings slott, 582 28 Linköping

Bedömningsgrunder utkast Norrbotniabanan

2018-01-25, version 2018-03-06

1. Inledning

Dessa bedömningsgrunder har tagits fram av en arbetsgrupp från Calluna och har anpassats till bedömningen miljökonsekvensbeskrivningen för FÖP Sjöbo tätort 2050. De baseras på ett stort antal källor bl.a. miljöbalken, nationella, regionala och kommunala miljömål, Boverkets och Naturvårdsverkets vägledningar och hemsidor, riktlinjer för dagvatten etc.

/Projektledare Anna K Eriksson, Calluna AB. 231220

2. Bedömningsgrunder – metod

Bedömning av värde, effekter och konsekvenser

I arbetet med konsekvensbedömning vägs värdet på berörda områden samman med effekten av ingreppets/störningens omfattning. Områdets bedömda värde och effekt vägs ihop i en matris, i vilken en antagen konsekvens kan utläsas, se tabell 1.

Värdeskalen är indelad i högt, måttligt eller litet värde.

Effekten beskrivs som stor negativ, måttlig negativ, liten eller positiv effekt. För några miljöaspekter, exempelvis buller och vibrationer, används riktvärden som hjälpmedel för att beskriva de effekter som uppstår.

Konsekvensbedömning av respektive aspekt är indelad i följande skala:

- Stor negativ konsekvens
- Måttlig negativ konsekvens
- Liten negativ konsekvens
- Ingen eller obetydlig konsekvens
- Positiv konsekvens

Tabell 1 – Matris som illustrerar bedömningsmetodik

Intressets värde	Effekter, förändringens omfattning			
	Stora negativa effekter	Måttlig negativa effekter	Små negativa effekter	Positiva effekter
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Små negativa konsekvenser	Små negativa konsekvenser	Positiv konsekvens

Vid osäkerhet kan även ett ”mellanläge” för konsekvensbedömningen användas, exempelvis måttliga-stora negativa konsekvenser. Matrisen avser att skapa en flexibilitet kring hur värden och olika skyddsformer, exempelvis riksintressen, värderas. Påverkan på ett riksintresse eller annan skyddsform, ska inte per automatik få stora konsekvenser utan beaktas utifrån dess adekvata värde.

Vid osäkerhet kan även ett ”mellanläge” för konsekvensbedömningen användas, exempelvis måttliga-stora negativa konsekvenser. Matrisen avser att skapa en flexibilitet kring hur värden och olika skyddsformer, exempelvis riksintressen, värderas. Påverkan på ett riksintresse eller annan skyddsform, ska inte per automatik få stora konsekvenser utan beaktas utifrån dess adekvata värde.

Bedömningsgrunderna är framtagna för påverkan i bygg- och driftskede för att kunna göra en så objektiv bedömning som möjligt.

3. Vattenmiljö

Vattenmiljö som begrepp omfattar i denna MKB ekologi i vattenmiljöer samt status och miljö kvalitetsnormer för ytvatten.

SIS-standarderna för naturvärdesinventeringar har identifierat två kriterier för att beskriva värdet av biologisk mångfald på olika nivåer.

- I ekosystemkriteriet bedöms ekologiska förutsättningar för biotopen, dess storlek, grad av isolation samt dess samband med annan värdefull natur.
- I artkriteriet bedöms förekomsten av arter som är extra skyddsvärda, till exempel rödlistade arter, och arter som visar att ett område har höga naturvärden, så kallade signalarter. Dessutom bedöms om det finns en rik mångfald av arter i området.

Miljöaspekten Ytvatten är avgränsad till den påverkan och de effekter och konsekvenser som järnvägen har på/för ytvattnet i närliggande sjöar och vattendrag samt de eventuella konsekvenser detta får för vattenförsörjning eller för de djur och växter som lever där (den akvatiska naturmiljön). Åtgärder får inte leda till att miljö kvalitetsnormer inte uppnås. Status får inte försämrats i vattenförekomsterna.

3.1. Kriterier för bedömning av värde

Högt värde: Vattenområde som på grund av sina limniska naturvärden skyddas som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet samt naturreservat och biotopskyddsområde enligt 7 kap MB. Vattenområde som har stor betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller goda förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 1 och 2 (mycket högt och högt naturvärde).

Måttligt värde: Vattenområde som ingår i skyddat område. Vattenområden med påtagligt naturvärde (enligt SIS-standard för naturvärdesbedömning). Vattenområde som har viss betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller vissa förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).

Lågt värde: Vattenområde som har små förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 4 (visst naturvärde).

3.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår om åtgärder innebär att ekologisk funktion eller artmångfald minskas. Uppstår även vid fragmentering av naturmiljön som påverkar arters rörelsemönster eller spridningsförmåga eller när samband mellan ekologiska strukturer/funktioner bryts.

Uppstår om åtgärder varaktigt försämrar ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper eller om åtgärder medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder varaktigt försämrar en ytvattenförekomsts ekologiska

eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status, eller möjligheterna att uppnå/följa en miljökvalitetsnorm.

Måttliga negativa effekter: Uppstår om åtgärder innebär att ekologisk funktion eller artmångfald till viss grad minskas. Uppstår även om ekologiska strukturer/funktioner delvis påverkas negativt och fragmentering ökar i mindre skala.

Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av eller tillfälligt försämrar ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper eller om projektet medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av en ytvattenförekomsts ekologiska eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status, eller möjligheterna att uppnå/följa en miljökvalitetsnorm.

Små negativa effekter: Uppstår om åtgärder innebär utan varaktiga effekter eller med högst marginell påverkan på ekologisk funktion/ekosystem eller artmångfald.

Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av eller tillfälligt försämrar ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper och som inte medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av en ytvattenförekomsts ekologiska eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status, eller möjligheterna att uppnå/följa en miljökvalitetsnorm.

Positiva effekter: Uppstår om åtgärder innebär att förutsättningarna förbättrar status för arter och naturtyper, bidrar till ökad artmångfald samt främjar ett naturligt rörelsemönster och möjliggör spridning för naturligt förekommande arter.

Uppstår om åtgärder innebär en förbättring av ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper och som är av nytta för allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder medför att en ytvattenförekomsts kvalitet förbättras där den tidigare varit låg eller där det tidigare har funnits problem. Uppstår om åtgärder innebär att möjligheterna att uppnå en miljökvalitetsnorm förbättras.

4. Naturresurs grundvatten/dricksvatten

Miljöaspekten Grundvatten är avgränsad till den påverkan och de effekter och konsekvenser som FÖP Sjöbo innerstad har på/för såväl grundvattenkvalitet som grundvattenkvantitet, dock ej påverkan på naturmiljöer. Aspekten inkluderar exempelvis risken för påverkan på vattenförsörjning eller skyddsobjekt kopplad till bortledning eller dämning av grundvatten. Åtgärder får inte leda till att miljökvalitetsnormer inte uppnås. Status får inte försämras.

4.1. Kriterier för bedömning av värde

Högt värde: Områden vilka är utpekade som grundvattenförekomster och kommunala vattenskyddsområden samt enskilda brunnar. Vattenområde som har stor betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller goda förutsättningar för artrikedom.

Måttligt värde: Vattenområde som ingår i skyddat område. Vattenområde som har viss betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller vissa förutsättningar för artrikedom.

Lågt värde: Vattenområde som inte ingår i skyddat område. Vattenområde som har små förutsättningar för hög artrikedom.

4.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår om åtgärder kraftigt och varaktigt försämrar grundvattnet med avseende på kvalitet eller kvantitet. Uppstår genom kraftigt avsänkta grundvattennivåer som medför att enskilda eller allmänna intressen skadas på ett bestående och betydande sätt.

Måttliga negativa effekter: Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av eller tillfälligt försämrar grundvattnet med avseende på kvalitet eller kvantitet. Uppstår genom grundvattenbortledning som medför viss påverkan på allmänna eller enskilda intressen.

Små negativa effekter: Uppstår om åtgärder marginellt eller kortvarigt förändrar grundvattenförhållandena med avseende på kvalitet eller kvantitet. Påverkan bedöms ha endast liten eller ingen praktisk betydelse för allmänna eller enskilda intressen.

Positiv effekt: Uppstår om åtgärder medför att grundvattenförhållanden, med avseende på kvalitet eller kvantitet, förbättras där den tidigare varit låg eller där det tidigare har funnits problem.

5. Naturresurser - Jordbruksmark

Enligt 3 kap 4§ miljöbalken är jord- och skogsbruksnäringarna av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Stora negativa konsekvenser: Uppstår om betydande areal produktiv jordbruksmark eller mark som används för övrig odling tas i anspråk, eller brukandet av marken försvåras avsevärt till följd av fragmentering så att ekonomiskt lönsamt jordbruk inte kan bedrivas.

Måttligt negativa konsekvenser: Uppstår om produktiv jordbruksmark eller mark som används för övrig odling tas i anspråk, eller brukandet av marken försvåras till följd av fragmentering.

Små/inga negativa konsekvenser: Uppstår vid ingrepp som kräver ringa markanspråk och möjligheterna att bruka marken kvarstår.

Positiva konsekvenser: Uppstår om förutsättningar att bruka marken förbättras eller genom att tidigare improduktiv mark exempelvis genom fragmentering kan omföras till produktiv mark.

6. Riksintressen

Med riksintresse avses riksintressen utpekade enligt kap 3 och 4 MB. Riksintressen ska värnas på lämpligast sätt ur ett helhetsperspektiv, för att undvika skada så långt som möjligt. Bedömningen av vad som utgör skada på riksintresse är specifik och knuten till åtgärdens art och omfattning.

Stora negativa konsekvenser: Ingrepp som innebär att ett område förlorar de värden som motiverat dess utpekande ska bedömas som påtagligt skadligt och stora konsekvenser.

Måttliga negativa konsekvenser: Ingrepp som innebär att utpekade kärnområden och viktiga funktionella samband påverkas negativt i ett riksintresse utan att värdet som motiverat utpekandet förloras men en viss försämring av områdets värde har uppstått.

Små negativa konsekvenser: Ingrepp som påverkar riksintresset geografiskt men inte påverkar de värden som motiverat dess utpekande.

Positiva konsekvenser: Ingrepp och åtgärder som påverkar riksintressets utpekade värden positivt. Det kan till exempel vara att minska barriäreffekter eller restaureringar.

7. Klimatpåverkan

Bedömning av hur FÖP Sjöbo innerstad förhåller sig till nationella, regionala och lokala miljömålen.

Stora negativa konsekvenser: Ökad klimatpåverkan genom att planen föreslår sämre trafiklösningar med risk för köbildning eller längre körsträckor. Försämrade kollektivtrafik och längre till hållplatser/station. Inget uttalat val av byggnadsmaterial vid nybyggnation, försämrade avfallshantering. Försämring för gång- och cykeltrafik. Motverkar klimatmålen.

Måttliga negativa konsekvenser: Inga anpassningar för att minska klimatpåverkan finns i planen exempelvis trafiklösningar, kollektivtrafik, val av byggnadsmaterial, avfallshantering, underlätta för gående och cykeltrafik. Påverkar klimatmålen negativt.

Små negativa konsekvenser: Viss anpassningar för att minska klimatpåverkan finns i planen exempelvis trafiklösningar, kollektivtrafik, val av byggnadsmaterial, avfallshantering, underlätta för gående och cykeltrafik. Det går att göra mer. Påverkar klimatmålen negativt men flertal lösningar finns för att minska klimatpåverkan.

Positiva konsekvenser: Föreslagen plan genomförs av ett klimattänk och det finns uttalade målsättningar och lösningar för att minska miljöpåverkan exempelvis trafiklösningar, kollektivtrafik, byggnadsmaterial, avfallshantering, återbruk och återvinning, avfallshantering. Förbättring för gång- och cykeltrafik och pendling med kollektivtrafik alternativt samåkningsparkeringar, bil- och cykelpooler etc. Nyplanteringar av träd för koldioxidupptag eller anläggning av andra kolsänkor.

Nybyggnation ger nästan alltid en negativ miljöpåverkan. För att planen ska bedömas ge positiva konsekvenser på klimatet ska planen främja den hållbara staden och planen ska genomförs av lösningar för att minska klimatpåverkan och det ska också finnas tydliga lösningar och ytor för koldioxidupptag.

8. Landskaps- och stadsbild

”Landskap är ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer.” (Europeiska landskapskonventionen, ratificerad av Sverige 2011)

Landskapet är ett resultat av naturförutsättningarna och människans kulturpåverkan. Landskapsbilden är den visuella upplevelsen av landskapet som präglas av våra erfarenheter och värderingar. Genom att analysera landskapet avseende struktur och landskapselement kan det beskrivas och karaktäriseras. Utifrån det kan en bedömning göras om hur landskapsbilden kommer att påverkas av att nya element förs in.

I tätorter används ofta begreppet stadsbild istället för landskapsbild för att beskriva strukturer, skala och rumsliga sammanhang i staden. Ofta sammanfaller kulturhistoriska värden med tydliga stadsbildskaraktärer. På samma sätt som med landskapsbilden kan en bedömning av stadsbilden göras utifrån påverkan av nya element. I dessa bedömningsgrunder beskrivs stadsbild och landskapsbild under samma rubrik.

8.1. Kriterier för bedömning av värdet

Högt värde: Området har särskilda visuella kvaliteter med tydlig karaktär och struktur som kan ha nationell representativitet. I områden med högt värde kan de rumsliga, ekologiska, funktionella eller historiska sammanhangen tydligt utläsas. Dessa områden är känsliga för att karaktären förändras genom att nya element förs in.

Måttligt värde: Området har visuella kvaliteter med tydlig karaktär och struktur som är typiska/representativa för regionen. I områden med måttliga värden kan de rumsliga, ekologiska, funktionella eller historiska sammanhangen delvis utläsas. Dessa områden är måttligt känsliga för att karaktären förändras genom att nya element förs in.

Lågt värde: Området har få visuella kvaliteter där landskapet och stadsbilden t.ex. har otydlig identitet. Dessa områden är mindre känsliga för att karaktären förändras av att nya element förs in.

8.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd står i mycket stor kontrast med omgivande landskap eller stadsmiljö och att åtgärden påverkar och försämrar upplevelsen av omgivningen; skala, orienterbarhet, invanda stråk, avgränsningar, landmärken och utblickar.

Måttliga negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd står i kontrast med en del av omgivande landskap eller stadsmiljö och att åtgärden lokalt förändrar skala, struktur, orienterbarhet, invanda stråk, avgränsningar, landmärken och utblickar.

Små negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd förändrar landskaps- eller stadsbilden i liten omfattning vad gäller utblickar, orienterbarhet, rumslighet etc.

Positiva effekter: En förändring som innebär att karaktären och strukturer i landskapet och stadsmiljön, såsom orienterbarhet, tillgänglighet, skala, rumslighet och utblickar förstärks/förbättras.

9. Kulturmiljö

Med kulturmiljö menas av människan påverkade spår i landskapet från historiska skeenden och processer som lett fram till dagens landskap. Människors livsmönster under olika tider kan följas i landskapets fysiska strukturer, samband och rörelsemönster. Det kan gälla allt från enskilda objekt till stora landskapsavsnitt och tidsmässigt spänna över allt från förhistoriska lämningar till dagens bebyggelsemiljöer.

Miljöer, objekt och samband längs med sträckan värderas och bedöms utifrån hur väl de representerar landskapets bärande karaktärsdrag och utifrån hur väl de bidrar till läsbarheten av landskapets historiska utveckling.

9.1. Kriterier för bedömning av värdet

Högt värde: Särskilt representativa miljöer och objekt som berättar om en viss historisk funktion, ett förlopp eller ett sammanhang. Miljöerna är välbevarade och ingår i ett tydligt sammanhang. Ofta har de hög grad av historisk läsbarhet. Högt värde omfattar även objekt som är särskilt betydelsebärande för ett förlopp eller en tid trots att sammanhanget idag är otydligt eller har brutits.

Måttligt värde: Representativa miljöer som berättar om en viss historisk funktion, ett förlopp eller ett sammanhang. Miljöerna är vanligt förekommande men viktiga för den historiska läsbarheten.

Litet värde: Avgränsade miljöer där sammanhanget är otydligt eller har brutits. För dessa miljöer är graden av historisk läsbarhet låg.

9.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden går förlorade och den historiska läsbarheten försvåras kraftigt eller upphör helt.

Måttliga negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden fragmenteras eller skadas. Värden går delvis förlorade så att helheten inte kan uppfattas och den historiska läsbarheten reduceras.

Små negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd medför att kulturmiljövärden som inte är betydelsebärande för kulturmiljöns helhet och historiska samband/strukturer skadas eller tas bort. Den historiska läsbarheten kan även fortsättningsvis uppfattas.

Positiva effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd medför att värdebärande karaktärsdrag förstärks och läsbarheten av landskapets utveckling förbättras.

10. Naturmiljö

Naturmiljö som begrepp beskriver olika naturtyper, livsmiljöer, arter och ekologiska funktioner inom ett område. Naturmiljö omfattar både orörda områden, miljöer som skapats av människan samt jord- och skogsmark. Olika naturmiljöer har olika förutsättningar för biologisk mångfald.

SIS-standarderna för naturvärdesinventeringar har identifierat två kriterier för att beskriva värdet av biologisk mångfald på olika nivåer.

- I ekosystemkriteriet bedöms ekologiska förutsättningar för biotopen, dess storlek, grad av isolation samt dess samband med annan värdefull natur.
- I artkriteriet bedöms förekomsten av arter som är extra skyddsvärda, till exempel rödlistade arter, och arter som visar att ett område har höga naturvärden, så kallade signalarter. Dessutom bedöms om det finns en rik mångfald av arter i området.

Därutöver är det viktigt att beakta ekologiska samband och sammansättning på landskapsnivå.

10.1. Kriterier för bedömning av värde

Högt värde: Områden som har stor landskapsekologisk betydelse, stor betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller goda förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 1 och 2 (mycket högt och högt naturvärde) enligt NVI.

Måttligt värde: Områden som har viss landskapsekologisk betydelse, viss betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller vissa förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) enligt NVI.

Lågt värde: Områden som har ordinär landskapsekologisk betydelse och har små förutsättningar för artrikedom. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) enligt NVI.

10.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår när ekologisk funktion eller artmångfald minskas. Uppstår även vid fragmentering av naturmiljön som påverkar arters rörelsemönster eller spridningsförmåga eller när samband mellan ekologiska strukturer/funktioner bryts.

Måttliga negativa effekter: Uppstår när ekologisk funktion eller artmångfald till viss grad minskas. Uppstår även om ekologiska strukturer/funktioner delvis påverkas negativt och fragmentering ökar i mindre skala.

Små negativa effekter: Uppstår utan varaktiga effekter eller med högst marginell påverkan på ekologisk funktion/ekosystem eller artmångfald.

Positiva effekter: Uppstår när förutsättningarna förbättrar status för arter och naturtyper, bidrar till ökad artmångfald samt främjar ett naturligt rörelsemönster och möjliggör spridning för naturligt förekommande arter.

11. Rekreation och friluftsliv

Friluftsliv är ett samlingsbegrepp för fritidsaktiviteter som genomförs utomhus och inkluderar både organiserade som oorganiserade verksamheter. Naturen har i alla tider svarat för en mycket viktig del av befolkningens möjligheter till rekreation och fritidsaktiviteter. Allemansrätten är avgörande för friluftslivet och turismen. Den är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turistföretag. Allemansrätten ger tillgång till naturen så att man kan ta del av det som naturen erbjuder. Friluftslivet ger god hälsa, naturförståelse och regional utveckling och omfattar alla människor.

11.1. Kriterier för bedömning av värdet

Högt värde: Områden med mycket goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv vad gäller tillgänglighet, mångformighet, storlek och upplevelser. Det kan vara naturmiljöer och stråk som nyttjas ofta och av många och som är utpekade i kommunala och regionala planer samt riksintressen för friluftsliv eller områden som är attraktiva nationellt och internationellt och som i stor grad bjuder stillhet och naturupplevelser.

Måttligt värde: Områden med goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv vad gäller tillgänglighet, mångformighet, storlek samt upplevelser. Det är områden som är särskilt lämpade för friluftsliv.

Lågt värde: Områden med mindre goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv vad gäller tillgänglighet, mångformighet, storlek samt upplevelser.

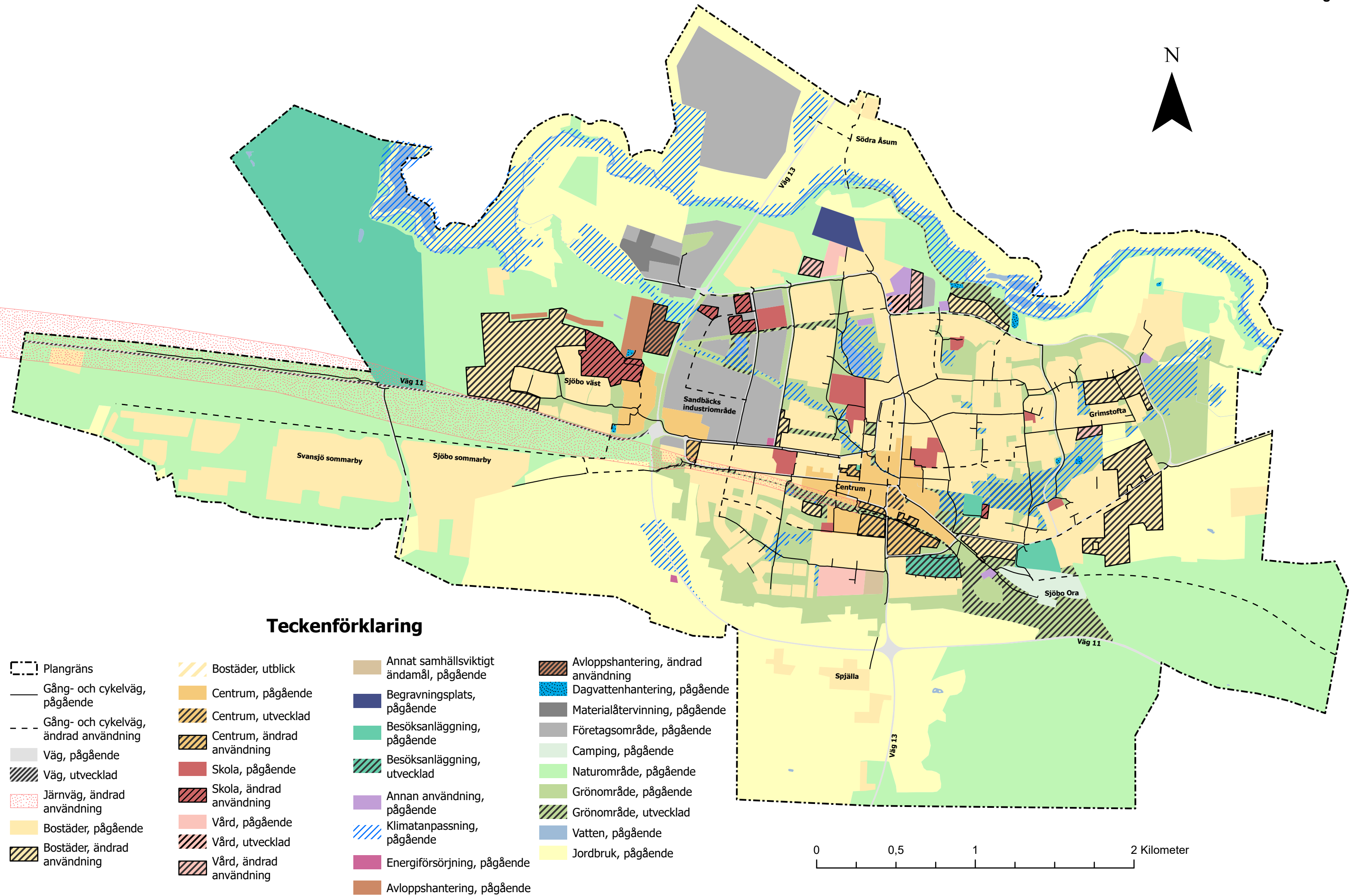
11.2. Kriterier för bedömning av effekter

Stora negativa effekter: Uppstår om föreslagen åtgärd förstör möjligheten till nyttjande av ett frilufts- och rekreationsområde eller skapar barriärer mellan viktiga målpunkter. Om föreslagen åtgärd kraftigt försämrar upplevelsevärdet.

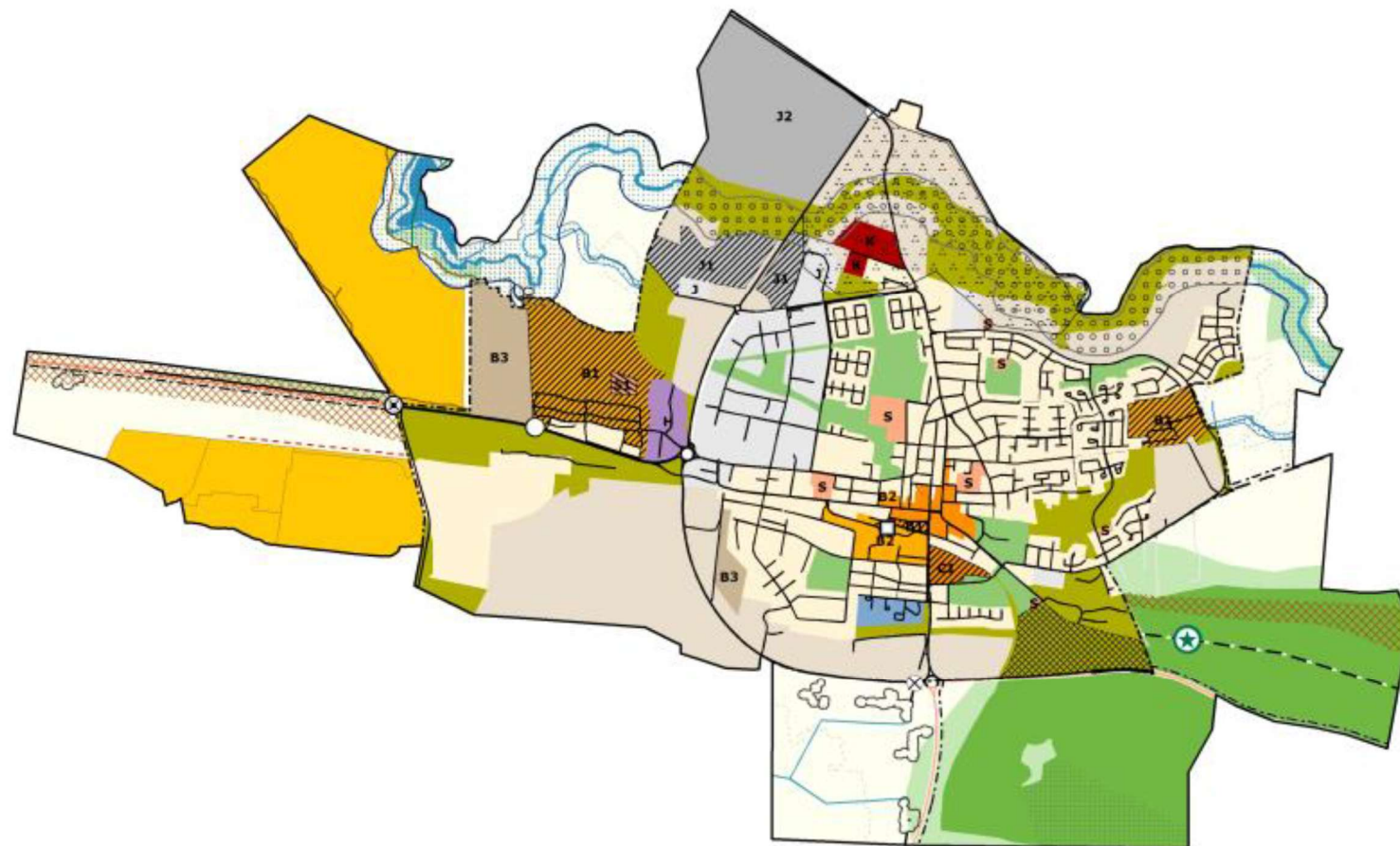
Måttliga negativa effekter: Uppstår om föreslagen åtgärd försämrar möjligheten till nyttjande av frilufts- och rekreationsområdet och i viss mån skapar barriärer mellan viktiga målpunkter. Om föreslagen åtgärd försämrar upplevelsevärde.

Små negativa effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd inte ändrar nyttjandet av området. Åtgärden påverkar i liten grad områdets tillgänglighet och upplevelsevärde.

Positiva effekter: Uppstår när föreslagen åtgärd förbättrar möjligheterna att nyttja naturen för friluftsliv och/eller minskar barriärer mellan målpunkter.

BILAGA 3

Teckenförklaring

FÖP Sjöbo tätort 2050
Markanvändningskarta 9/4 2024

- Plangräns

Transportinfrastruktur

Gång- och cykelväg, Pågående

Gång- och cykelväg, Ändrad användning

Mångfunktionell bebyggelseyta

Besöksanläggning, Utvecklad

Centrum, Utvecklad

Centrum, Ändrad användning

Centrum, Pågående

Skola, Pågående/Befintlig detaljplan

Bostäder, Pågående/Befintlig detaljplan

Annat samhällsviktigt ändamål, Pågående

Begravningsplats, Pågående

Besöksanläggning, Pågående

Bostäder, Pågående

Klimatanpassning, Pågående

Skola, Pågående

Bostäder, Ändrad användning
- Vård, Pågående

Centrum, Pågående/Befintlig detaljplan

Vård, Ändrad användning

Teknisk anläggning

Avloppshantering

Dagvattenhantering

Energiförsörjning

Materialåtervinning

Verksamheter och industri

Annan användning, Pågående

Annan användning, Pågående/Befintlig detaljplan
- Natur och friluftsliv**

Camping

Grönområde och park

Grönområde, Pågående

Grönområde, Utvecklad

Lekplats, Pågående

Lekplats, Ändrad användning

Vatten

Ej specificerad

Areell näring

Jordbruk

